

สายธรรม

พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

วัดหนองป่าพง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

ชาตะ ๑๗ มิถุนายน ๒๔๖๑

มรณะ ๑๖ มกราคม ๒๕๓๕

คำนำ

หลวงพ่อจากเราไปแล้ว แต่พระธรรมคำสั่งสอนที่หลวงพ่อได้เมตตาพร่ำสอน ควรจะต้องอยู่ในใจของเราตลอดไป

เพื่อความสามัคคีของลูกศิษย์หลวงพ่อ เพื่อความสดวกในการติดต่อ เยี่ยมเยียน พบปะสนทนาธรรม และช่วยเหลือเกื้อกูลกันและร่วมกันทำบุญถวายส่วนกุศลแด่หลวงพ่อ คณะผู้จัดทำหนังสือ **"สายธรรม"** จึงได้พยายามรวบรวมข้อมูลและแผนที่โดยสังเขปของสาขาและสาขาสำรองของวัดหนองป่าพงไว้ เพื่อเป็นบรรณาการแด่ลูกศิษย์หลวงพ่อและสาธุชนที่สนใจทำบุญและศึกษาพระพุทธธรรมกับหมู่สงฆ์ที่หลวงพ่อเคยอบรมสั่งสอนไว้ หากท่านผู้ใดมีความเห็นว่าข้อมูลที่เสนอไว้ในเล่มนี้ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นประการใดโปรดส่งคำแนะนำไปที่วัดสวนอัมพวัน จังหวัดชลบุรี (สาขาสำรองที่ ๖) ด้วยจักขอบพระคุณยิ่ง และหากท่านผู้ใดมีความลำบากในการเสาะหาสาขาใด ขอแนะนำให้สอบถามจากบุรุษไปรษณีย์และเพื่อนของเราที่ขับรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างจะประสบความสำเร็จสะดวกยิ่งขึ้น

อนึ่ง คณะผู้จัดทำได้คัดลอกพระพุทธศาสนสุภาษิตและคำสั่งสอนของหลวงพ่อบางตอนและกิจวัตรประจำวันของภิกษุ สามเณรของวัดหนองป่าพงมาไว้ด้วย เพื่อความเจริญทางธรรมของเรายิ่ง ๆ ขึ้นต่อไป

คณะผู้จัดทำหนังสือ **"สายธรรม"** ขอกราบขอบพระคุณทุกๆท่านที่ได้มีเมตตาสนับสนุนและช่วยเหลือในการจัดทำเป็นอย่างสูงและขออโหสิหากมีสิ่งใดไปทำให้ท่านจิตตกในบางโอกาส

บุญกุศลใดที่จะเกิดจากการจัดทำหนังสือเล่มนี้ ขอน้อมถวายเป็นการบูชาพระรัตนตรัยด้วยความเคารพสูงสุด

คณะผู้จัดทำ : ลูกศิษย์หลวงพ่อ
วัดสวนอัมพวัน
ธันวาคม ๒๕๓๕

สารบัญ

พุทธศาสนสุภาษิต
BUDDHIST PROVERBS

นภญฺจ ทูเร ปฐวี จ ทูเร
ปารํ สมุทฺทสฺส ตทาหุ ทูเร
ตโต หเว ทูรตรํ วทนฺติ
สตญฺจ ธมฺโม อสตญฺจ ราช.

เขากล่าวว่า ฟ้ากับดินไกลกัน และฝั่งทะเลก็ไกลกัน แต่ธรรมของสัตบุรุษกับของอสัตบุรุษไกลกันยิ่งกว่านั้น

ขุ. ชา. อสีติ. ๒๘/๑๔๓

Nabhañca dūre pathavī ca dūre
pāram samuddassa tadāhu dūre
tato have dūrafaram vadanti
satañca dhammo asatañca rāja"

Far is the earth from the sky. Far are the shores of the ocean from each other. But much farther still is the nature of the virtuous one from that of the wicked one.

J. 28/143

คัดจากหนังสือ พุทธศาสนสุภาษิต ของศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย พิมพ์โดยชมรมพุทธศาสน์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

สทฺเธน จ เปสเลน จ
ปญฺญวตา พหุสฺสุเตน จ
สขิตํ หิ กเรยฺย ปณฺฑิโต
ภทฺโท สปฺปุริเสหิ สงฺคโม.

บัณฑิตพึงทำความเป็นเพื่อนกับคนมีศรัทธามีศีลเป็นที่รัก มีปัญญาและเป็นพหุสูต, เพราะการสมาคมกับคนดีเป็นความเจริญ

(อานนฺทเถร) *ขุ.เถร. ๒๖/๔๐๕*

Saddhena ca pesalena ca
paññavata bahussutena ca
sakhitaṃ hi kareyya pandito
bhaddo sappurisehi sangamo.

A wise man should associate with a pious person who is delighted with morality and blessed with wisdom and knowledge, for it is a blessing to associate with such a person.

(Anandathera) *Thag. 26/405*

อจฺเจนฺติ กาลา ตรยนฺติ รตฺติโย
วโยคุณา อนุปุพฺพํ ชหนฺติ
เอตํ ภยํ มรเณ เปกฺขมาโน
ปุญฺญานิ กยิราถ สุขาวหานิ.

กาลย่อมล่วงไป ราตรีย่อมผ่านไป ชั้นแห่งวัยย่อมละลำดับไป ผู้เล็งเห็นภัยในมรณะนั้น พึงทำบุญอันนำสุขมาให้

(นนฺทเทวปุตฺต) *สํ.ส. ๑๕/๘๙*

Accenti kālā tarayanti rattiyo
vayogunā anupubbaṃ jahanti
etaṃ bhayam marane pekkhamāno
puññani kayirāthá sukhāvahāni.

Time passes on. Days and nights elapse. Periods of life follow one another in turn. Knowing the danger of death, let a man perform happiness producing merits.

(Nandadẹvaputta) *S. 15/89*

นิพฺพานํ ปรมํ สุขํ.

นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง

ม.ม. ๑๓/๒๘๑. *ขุ.ธ. ๒๕/๔๒*

Nibbānam paramam sukhaṃ

Nibbana is the highest bliss.

M. 13/281 *Dh. 25/42*

พระธรรมบทจตุรภาค

หมวดทาง

มคฺคานฏฺฐงฺคิโก เสฏฺโฐ
สจฺจานํ จตุโร ปทา
วิราโค เสฏฺโฐ ธมฺมานํ
ทิปทานญฺจ จกฺขุมา

ยอดแห่งมรรคา คือมรรคมีองค์แปด
ยอดแห่งสัจจะ คืออริยสัจสี่
ยอดแห่งธรรมะ คือความสิ้นราคะ
ยอดแห่งมนุษย์ คือพระผู้เห็นแจ้ง (พระพุทธเจ้า)

Magganatthangiko settho
saccanam caturo pada
virago settho dhammanam
dipadananca cakkhuma

Best of paths is the Eightfold Path.
Best of truths are the Four Noble Truths.
Best of Dhammas is Passionlessness.
Best of men is the Seeing One (the Buddha).

คัดจากหนังสือ "พระธรรมบทจตุรภาค" ฉบับราชบัณฑิตสถาน

เข้าวัดทำไม? เพื่ออะไร?

หลวงพ่อชา สุภทฺโท

...ที่ได้มารวมกันนี้ต่างคนต่างก็มา บางคนมีความสุขใจก็มาวัด บางคนมีความทุกข์ใจก็มาวัด เป็นประเพณีของเราชาวไทย ถึงจะยากดีมีจนอย่างไร ก็นึกถึงการทำบุญอยู่เสมอ...อันนี้เป็นส่วนมาก ฉะนั้นวันนี้เป็นวันธรรมสวนะ ๗ วันครั้งหนึ่ง เป็นโอกาสของอุบาสก อุบาสิกาผู้เข้าใกล้พระพุทธศาสนา และเป็นวันที่สำคัญวันหนึ่ง ปกติแล้วพวกเราที่เคยมานั้น ก็เป็นผู้ที่สำรวม รักษาศีล ๕ ประการ เกือบตลอดทุกคนเป็นปกติศีล ปกติกาย ปกติวาจา อันนี้คือเป็นพื้นเพมาแต่เดิมทีเดียว

ทีนี้ศีล ๘ นี้เป็นศีลพิเศษอันหนึ่ง ของพุทธบริษัททั้งหลาย ที่เป็นฝ่ายอุบาสกอุบาสิกาเพราะว่าวันนี้เป็นวันอุโบสถศีล ที่จะเพิ่มข้อปฏิบัติขึ้นอีกให้มันยิ่งขึ้นไปกว่าธรรมดา ธรรมดานี้ก็เรียกว่าเป็นปกติเสมอมา สำหรับวันนี้เป็นวันที่พวกเราทั้งหลาย สมาทานขอวัตรให้สูงขึ้น เช่นงดข้าวเย็น ไม่ได้ทานข้าวเย็นเหมือนวันธรรมดา ไม่แต่งตัวสดสวย หรือไม่นั่งไม่นอนในที่นอนที่อ่อนนุ่ม อันเป็นเหตุให้ใจของพวกเราเพลิดเพลินไปทางกามคุณยั่วยวนเป็นต้นหลาย ๆ ประการ ลองดูในอุโบสถนี้ ฉะนั้นท่านจึงกล่าวว่าวันอุโบสถศีลนี้เป็นศีลพิเศษ เป็นศีลที่มีข้อวัตร เป็นศีลที่มีธุดงควัตรละเอียดอ่อนขึ้นไปพร้อมด้วยการภาวนา เช่นเราไม่รับประทานอาหารเย็นมันก็หมดภาระไป การบริโภคกังวลของพวกเราทั้งหลายมันก็น้อยลง ๆ ข้อวัตรปฏิบัติของพวกเรามันก็ดีขึ้น

แต่ว่า...ที่จะมีศีลยิ่งหย่อนนั้น ก็เพราะการประพฤติ ปฏิบัติ ไม่ใช่ว่าเป็นชื่อของอุโบสถศีลแล้ว มันจะเป็นศีลอันยิ่งขึ้น ไอ้สิ่งที่มัน

คัดจากการบรรยายธรรมวันพระ ที่วัดหนองป่าพง เรื่อง การเป็นพุทธบริษัทที่ถูกต้อง

ยิ่งขึ้นก็คือ การที่เรามาปฏิบัติให้มันยิ่งขึ้น ให้มันดีขึ้น ให้มันประเสริฐขึ้น ไอ้ชื่อของศีลนั้นจะเป็นศีล ๕ ก็ตาม ศีล ๘ ก็ตาม ศีลอะไร ๆ ก็ตาม มันก็เป็นเพียงแต่ชื่อของมัน ส่วนที่จะยิ่งหรือหย่อนนั้น ก็อยู่ที่พวกเราทั้งหลายนั้น...แล้วก็จะเห็นว่า...เราเป็นบุญอันยิ่งเป็นบุญอันประเสริฐ แล้วก็เป็นศีลอันยิ่ง...หามิได้อย่างนั้น...

ฉะนั้น สิ่งใดที่มันจะยิ่งก็คือ ทำให้มันดีขึ้น ทำให้มันสูงขึ้นมิใช่ว่าจะทำให้เสมอตัวอยู่อย่างเก่า หรือทำให้มันหย่อนลงไป แต่ให้มันดีขึ้นไปกว่าเก่า ลักษณะกาย ลักษณะวาจา ลักษณะจิตของเรานี้ ก็เป็น เช่นนี้เหมือนกัน ฉะนั้นจงพากันมีใจเข้มแข็ง เพราะว่า ๗ วันมีทีหนึ่ง การทำศีลของเราให้เศร้าหมอง การเจริญภาวนาของเราก็ไม่ราบรื่น ก็เพราะการไม่ปฏิบัติ การพูดคุยในเรื่อง ไม่เป็นสาระประโยชน์อะไร เช่นว่า เราไปทำปอ...ขายปอ...ตีปอ...ก็ควรงดเอาไว้บ้าง มาถึงวัดแล้วก็ควรทิ้งมัน อย่ามาลอกปอในวัด มาขายปอในวัดกิจการบ้านทั้งหลายให้เลิกเสีย เพราะเราได้พากันมาเช่นนี้ การค้าขายทุกสิ่งทุกประการก็เหมือนกัน ไม่ควรเอามายุ่งในที่นี้ เพราะในที่นี้ เราพยายามทำจิตให้เป็นอันเดียว ถ้าเรามาทำหลาย ๆ อย่างจนยุ่งเหยิงไปหมด ไม่รู้จักว่าคนใหม่หรือคนเก่า คนเก่าทำอย่างนี้ คนใหม่เข้ามาก็ไม่ได้อานิสงส์เพราะคนเก่าพาทำอย่างนี้ ก็เลยทำตามกันไป เลยปิดหูปิดตากันไปเรื่อย ๆ ไม่รู้เรื่องว่าทำอะไรกัน

ฉะนั้นการกระทำของเราทั้งหลายก็เป็นหมัน...เคยได้ทำมาไม้? เช่นสมัยก่อนพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ของเราน่ะ ตามที่อาตมาเห็นมานะ เข้ามาในวัดมาภาวนา..ไม่รู้จักการภาวนา..ไม่รู้จักเห็น เช่นทุกวันนี้ก็เหมือนกันตามที่อาตมาสังเกตุ คือเห็นเพื่อน ๆ เขามาก็ตามมาเฉย ๆ ตอนเช้าถวายจังหันพระ ควรจะมากราบมาไหว้พระ..มาสวดมนต์กับเพื่อนเขา ก็ไม่เคยได้ทำ ไม่เคยกราบ ไม่เคยนบ ไม่เคยไหว้ เราก็ควรนำลูกหลานมากราบ..มาไหว้ ถ้าอย่างนี้มันก็จะดีขึ้นนะ บางคนก็นั่งคุยอันนั้นอันนี้ กับลูกหลาน..ไม่รู้เรื่อง อันนี้ไม่ใช่คนเข้าวัด

เหมือนไก่...ไก่มีลูกอ่อน มันเข้าวัดมันก็ฝึกเอาลูกหลานของมัน เข้าวัดอันนี้ก็เหมือนกันฉันนั้น เราเข้ามาเพื่อให้ลูกหลานได้กราบไหว้ได้ยินได้ฟัง เพื่อฝึกหัดดัดสันดาน ของตนและลูกหลานพี่น้องทุกคน

เมื่อเข้ามาทำวัตรสวดมนต์ เข้ามานั่งเรียบร้อย ถึงสวดไม่ได้เราก็มานั่งพัก ให้จิตรวมเป็นสมาธิ ให้จิตเยือกเย็นสบาย ฝึกให้สงบอย่างนี้มันก็ยังเป็นบุญเป็นกุศล เป็นเครื่องนำให้ลูกหลานเรา เข้าสู่ธรรมะได้ อันนี้เราเข้ามาในวัดแต่ไม่เห็นวัด เข้ามาในวัดไม่เห็นพระเหมือนปลาอยู่ในน้ำมันไม่เห็นน้ำ ไส้เดือนอยู่ในดิน..กินขี้ดิน แต่ว่าไม่เห็นดินเราทั้งหลายก็เหมือนกันฉันนั้น เข้ามาในวัด..ไม่รู้จักวัด ไม่ถึงวัด เพราะไม่รู้เรื่อง..เห็นว่าได้เข้ามาในวัด มันก็เป็นบุญแล้ว เห็นพ่อแม่เข้ามาในวัด ก็เข้ามาตาม ๆ กันมาเรื่อย ๆ ผลที่สุดถึงอายุ ๔๐-๕๐ ปีน่ะ เมื่อพูดถึงธรรมะธัมโมพูดถึงข้อประพฤติปฏิบัติพูดถึง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์..ไม่รู้เรื่องไม่รู้อะไรเลย มิเช่นนั้นเราอย่าว่าเลย การฟังธรรมะ แต่ขนาดนั้นเราก็ยังไม่รู้เรื่องอะไร เมื่อโตขึ้นมาใหญ่ขึ้นมา พาลูกหลานเข้าไปกราบไหว้จอมปลวกอยู่ตามป่า เห็นที่ตรงนั้นมันแปลกเค้า...ดูแปลก ๆ เห็นเป็นของศักดิ์สิทธิ์ไปเสีย..ไปกราบ แล้วก็บ่นอะไรต่ออะไร ก็อยากจะได้โชคลาภกับจอมปลวกนั่นแหละ ไอ้ความเป็นจริงมันเป็นบ้านของปลวก ก็ไปนับถือเช่นนั้นขึ้นมา บางทีเห็นจอมปลวกมันขึ้นอยู่ใต้ถุนบ้านเป็นจอมสูงขึ้นมาสูง ๆ ก็ดีใจ วิ่งไปหาจีวรพระไปคลุมให้หาดอกไม้ไปบูชาจอมปลวก มันก็ยิ่งทำบ้านมันใหญ่ขึ้นทุกวัน ๆ ผลที่สุดตัวเจ้าของเอง ไม่มีที่จะอยู่ในบ้านมีแต่ของศักดิ์สิทธิ์อยู่ในบ้านหมดทีเดียว เจ้าของไม่รู้ว่าจะไปอยู่ที่ไหนกัน ก็ไปกราบไปไหว้อยู่อย่างนั้นแหละ อันนี้เรียกว่าหลง..หลงที่สุดแล้วนี่ หลงจนที่สุดซะแล้ว

อันนี้แหละหาเหตุผลได้ยาก ไม่มีเหตุผล เพราะเราไม่รู้เรื่องว่าอะไรมันเป็นอะไร? มันเกิดมาจากอะไร ก็เหมือนกับ**คนที่ไม่รู้จักทุกข์ ไม่รู้จักทุกข์แล้วก็ไม่รู้จักเหตุของทุกข์ ไม่รู้จักความดับทุกข์ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ก็ไม่รู้จัก ก็เลยเป็นคนหลง ไม่ใช่ว่าคนข้างนอกนะ**ไม่ใช่ว่าคนเข้าวัดแล้วจะไม่หลงนะ**คนเข้าวัดแล้วยิ่งหลงมากก็มี**ยิ่งมากยิ่งไม่รู้เรื่องอะไรต่ออะไร

ฉะนั้นนักศึกษา พระ ลูกศิษย์ ที่มาจากเมืองนอกครั้งแรก มาเห็นอาตมา เขาก็มาวิพากษ์วิจารณ์กันไป จริง...อาตมาว่าจริงของเขาเหมือนกันถ้าสวดไม่มีความหมาย ก็เหมือนร้องเพลงเล่นนั่นแหละแต่เมื่อมาย้ำถึงข้อประพฤติมาย้ำถึงข้อปฏิบัติ เข้าไปแน่นอนแล้ว เขาก็ดีใจเห็นใจด้วย เขาเห็นด้วยว่าสวดนี้มีความหมาย สวดเพราะชี้แจงทางผิด

ฉะนั้นการภาวนานั้นไม่ใช่เรื่องการอย่างอื่น เรื่องการภาวนาแท้ ๆ เราทั้งหลายก็นึกว่า นั่งหลับตาภาวนาอย่างนี้ ว่าถ้าไม่ได้นั่งก็ไม่ได้ภาวนาบางคนไปบ่นกับอาตมาว่า ดิฉันนั่งไม่ได้นี่เพราะความเห็นของเขามันมา คิดว่าการภาวนาคือการมานั่ง ๆ ให้ดีที่สุด มีการนั่งเป็นพื้นเรียกว่าการภาวนาเป็นต้น ไอ้ความเป็นจริงอันนี้มันก็เข้าใจผิดเสียครึ่งหนึ่ง ถูกเสียครึ่งหนึ่ง **การภาวนานี้มีความหมายว่า การกระทำให้เกิดขึ้น ทำให้เกิดขึ้น..ทำให้ดีขึ้น** ทาน..ให้มีภาวนาถึงการให้ ให้มันมีความเชื่อในการให้ การให้มันมีบุญอย่างไร ท่านจึงจัดให้ทานบารมี การให้นี้มีบุญ...บุญคืออะไร? บุญก็คือความดีนี่เองแหละ เช่นว่าเราเดินทางไปตามทางหิว ๆ มีใครเอาข้าวให้ทานซักห่อหนึ่งซิ จิตใจเราจะเป็นอย่างไร ใจเรามันก็ดีขึ้นสบายขึ้น นั่นแหละบุญแล้วนั่นแหละ **บุญคือความดี บุญคือความถูกต้อง** ท่านจึงจัดเป็นทานบารมี **การให้นี้เราเรียก**

ว่า เป็นบุญอันหนึ่ง ให้นึกถึงเป็นอนุสสติ

ทุกศาสนาจะต้องมีการให้เป็นครั้งแรก เป็นคนใจบุญอ่อนน้อม บุญมันเกิดขึ้นกับคนถึงสองคน คนรับก็สบายได้อาหารการอยู่การกิน ได้ผ้านุ่งผ้าห่มไปรักษา..ไปใช้..มันก็ดี ไอ้คนที่ให้นี้มันก็สบายใจ ไม่เหมือนกับไปขโมยของ ๆ คนอื่นมา จะให้ข้าวไปสักก้อนหนึ่ง จักให้กางเกงไปสักตัวหนึ่ง จะให้อะไรไปสักชิ้นหนึ่งก็ดีใจ เพราะของ ๆ เรานี่เราได้ให้ไปแล้ว ไม่ได้ซื้อ ไม่ได้ขาย ให้ไปแล้วก็สบายใจทั้งผู้ให้และผู้รับความสบายทั้งสองอย่างนี้แต่ก่อนมันไม่มี ถ้าเราทำขึ้นก็เรียกว่า..การภาวนา..การภาวนามันก็เกิดขึ้น

การภาวนานี้ให้มันถูกต้องอย่างนี้ บุญมันเกิดขึ้นมาก็เพราะเหตุผลอย่างนี้ ท่านจึงเรียกว่าเป็นบุญ...คือการพิจารณา...การภาวนา ไม่ใช่ว่าบุญที่ทำสนุกสนานกันแล้วมันเป็นบุญอย่างงานบุญในทุกวันนี้ บุญฆ่ากัน..บุญแกงกัน บุญยิงกัน บุญทุบตีกัน บุญอะไรต่ออะไรกันวุ่นวาย ที่ไหนมันจะถูกต้อง ที่ไหนมันจะเป็นบุญ อะไรมันไม่ดี มันจะดี จะเกิดขึ้นได้อย่างไร? อะไรไม่ถูก มันเกิดความถูกต้องได้อย่างไร? นี่เรียกว่าไม่เป็นบุญ แต่การกระทำของคนทุกวันนี้..เขาเห็นว่ามันเป็นบุญ แต่ว่ามันไม่เป็นบุญ มันไม่มีความหมายในการกระทำบุญ ทำบุญทุกวันนี้มันถึงเป็นอย่างนั้น

ฉะนั้นท่านจึงบอกว่าให้ภาวนา จะทำงานจะทำกุศล จะทำอะไรต่าง ๆ ก็ดี ให้เราทั้งหลายภาวนาก็คือให้พิจารณานั่นเอง เรียกว่าการภาวนา การภาวนานั้นมิใช่การนั่งอย่างเดียว การยืนมันก็เป็นการภาวนาได้ การเดินก็เป็นการภาวนาได้ การนั่งการนอนก็เป็นการภาวนาได้ ทุกอิริยาบถ เราจะพยายามทำความคิดของเราให้มัน

ถูกต้อง ฉะนั้นการลืมตาหลับตาก็คือการภาวนา การยืนเดินนั่งนอนก็คือการภาวนา ไม่เบียดเบียนตนไม่เบียดเบียนผู้อื่น ทำอะไรก็ให้เกิดประโยชน์ กระทำแต่สิ่งที่ถูกต้อง พูดถูกต้อง คิดถูกต้อง ความถูกต้องทั้งหมดนั่นแหละคือบุญแล้ว เป็นบุญที่เกิดจากการภาวนา ทานก็ดี ศีลก็ดี จะต้องภาวนาทุกสารพัดอย่าง

มนุษย์ทั้งหลายหากินอยู่ในโลกนี้ ถ้าขาดการพิจารณาแล้วเป็นต้น ไม่ได้..เสียหาย จะซื้อ จะขาย จะแลก จะเปลี่ยน จะทำอะไรทุกประการก็จะต้องพิจารณา เราได้มาเท่านี้ เราใช้ไปเท่านี้ เราทำอย่างนี้..ต่อไปเราทำอย่างนั้น ถึงแม้นจะอยู่ในบ้านหรืออยู่ในวัด นอกวัด อยู่ที่ไหนก็ตามเถอะ ถ้าเรามีความเห็นอันถูกต้อง ในการพิจารณามันก็เป็นการภาวนา

ถ้าหากว่าเราสงสัยไม่รู้เรื่อง..เราก็มาวัด อย่างวันนี้ มาฟังธรรม ฟังธรรมกับครูบาอาจารย์ อย่างน้อยวันนี้คงรู้จักการภาวนา เพราะรู้จักตามเหตุหรือผลว่า การให้มันเป็นอย่างไร? มันเป็นประโยชน์อย่างไร? การภาวนาทำอย่างไร? การปฏิบัติทำอย่างไร? อย่างน้อยก็รู้จักกราบ..รู้จักไหว้ พระพุทธอยู่ที่ไหน? พระธรรมอยู่ที่ไหน? พระสงฆ์อยู่ที่ไหน? เพราะฉะนั้นเมื่อเรารู้จักแล้ว เราก็ยึดเอาหลักของพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆ์เจ้า เป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึกของเราทั้งหลาย ถ้ามิเช่นนั้นมนุษย์เราทั้งหลาย จะไม่เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จะเป็นมนุษย์ที่ผิด ๆ เป็นมนุษย์ที่ป้ำ ๆ เป๋อ ๆ ไม่สม่ำเสมอโดยสมบูรณ์ เมื่อเราไม่ได้พิจารณาก็ไม่รู้ บางทีก็ไปพบอย่างที่อาตมาว่ามานะ คือเห็นจอมปลวกก็เข้าไปไหว้ เห็นต้นไม้ใหญ่ ๆ ก็เข้าไปไหว้ ตรงไหนที่มันดูน่ากลัวก็เข้าไปไหว้อะไรไหน ๆ ก็ไหว้

ทั้งนั้น นึกว่ามันแปลกใจ ไอ้พวกเราทั้งหลายนี่มันกลัวเพราะความไม่รู้เรื่องของมัน

อาตมาได้ยินเสียงท่านพุทธทาส ท่านเทศน์ให้ฟังทางอากาศ ท่านว่าสมัยก่อนท่านเป็นเด็ก ท่านกลัวผีเหลือเกิน ตอนเช้าก็นำโคออกไปเลี้ยง ตอนเย็นก็กลับมา ที่กลับมาน่ะมันผ่านป่าช้า ท่านอาจารย์พุทธทาสท่านก็กลัวแต่ก็ขึ้นไปบนหลังควายนั่นแหละ ควายมันก็กินหญ้าเฉย อยู่บนหลังควายท่านก็คิดไปคิดมา เออไอ้ควายนี่มันจะดีกว่าเราซะละมัง มันไม่กลัวผีนี่ กินหญ้าสบายอยู่ เราอยู่บนหลังควายที่ไม่รู้เรื่องเรายิ่งกลัวผีกลัวโน่นกลัวนี่ มีความหวาดมีความสะดุ้งอยู่ตลอดเวลา ท่านก็คิดไป คิดมาไอ้ความกลัวนี้มันเกิดจากความคิด ถ้าตรงนี้มันเป็นอย่างนั้น ตรงนั้นมันจะเป็นอย่างนี้ ถ้ามาพูดถึงเรื่องควายแล้ว ท่านก็ว่า ไอ้ควายมันจะดีกว่าเรา..มันกินหญ้าสบาย มันไม่มีอะไรจะเป็นอย่างไร แต่เราเป็นมนุษย์ขึ้นอยู่บนหลังควาย กลัวสั่น อื้อ อันนี้เรา เป็นมนุษย์ได้อย่างไรนี่ มันจะดีกว่าควายไปได้อย่างไร โง่กว่าควายเสียแล้วนะ คิดไปคิดมาแล้วก็ละอายตัวเองท่านคิดไปอย่างนี้ คิดไปคิดมาเปรียบเทียบเข้าไป เออเราขึ้นบนหลังควาย หักไม้แซมาเคี่ยนควายก็ได้ อะไรก็ได้ แต่มันกลัวผี แต่ควายน่ะมันเฉยมันสบาย มันไม่มีผี มันเป็นอย่างนี้นี่เอง นี่คือท่านพิจารณา พอเห็นเช่นนั้นท่านก็นึกได้ทันที เอาเป็นรูปเปรียบเลย เอาเป็นภาวนาเลย อันนี้คือคนที่มีปัญญา

คนมีปัญญามันก็เห็นง่าย เช่นว่าคนน่ะ มันทุกข์บางคนก็เข้าใจว่า ถ้าอิฉันสบายร่ำรวยแล้วจะเข้าวัด ก็เอาไปเผาเท่านั้นแหละ พระพุทธเจ้าท่านหมดกิเลสท่านจึงมาเข้าวัด? ท่านหมดห่วงหรือท่านเป็นอย่างไร? อาตมาว่าโยมถ้าไม่มีห่วงแล้ว จะมาวัดทำไม? ถ้าไม่มีทุกข์จะเข้าวัดทำไม จบภาระแล้วจะเข้าวัดทำไม ไม่มีตัณหาแล้วจะเข้าวัดทำไม ไม่ต้องเข้ามาหรอก ไอ้ตู้ใบที่เขาโชว์อยู่ที่หน้าตลาดวารินฯ ตลาดอุบลฯ น่ะ เขาทำเสร็จแล้วทาแซล๊คเอาตั้งโชว์ไว้ขายแน่ะ เขาจะ

เอาขวานไปถากอีกไหม เอากบไปไสอีกไหม เอาเลื่อยไปตัดอีกไหม ก็ไม่มีเพราะตู้นั้นมันเสร็จอยู่แล้ว ไม่มีที่ทำแล้วก็โชว์ไว้เฉย ๆ เท่านั้น ถ้าโยมไม่มีหนี้ไม่มีสิน ถ้าโยมไม่มีอะไรที่จะพัวพัน ไม่มีความยุ่งยาก มีความสุขสบายทุกประการแล้วโยมจะเข้ามาวัดทำไม เพื่ออะไร โยมก็ไม่ต้องเข้ามาเท่านั้นแหละ..มาทำไม ไม่มีเรื่องที่จะต้องทำ เหมือนกับบุคคลที่ทานอาหารแล้วจะกลับเข้ามาทานอีกทำไม งานนี้ทำเสร็จแล้ว จะมาทำอีกทำไม ที่นี่มันสะอาดแล้ว จะทำสะอาดอีกได้อย่างไร โยมไม่คิดอย่างนั้นนี่ ไปคิดแต่ว่าฉันไม่มีภาระ...ฉันไม่มีธุระ ฉันไม่มีตัณหา ฉันจึงเข้ามาอยู่ในวัด

เมื่อไรเรามีปัญหา เราต้องรีบแก้ไขปัญหาไปเรื่อย ๆ พรุ่งนี้มีปัญหา ก็พยายามรีบแก้ปัญหา มะรืนนี้มีปัญหา ก็พยายามรีบแก้ปัญหาไปเรื่อย อาตมาเคยสังเกตุ ถ้าคนรวยคนสบายแล้วก็วางใจ เช่นเคยไปบิณฑบาตรในที่ ตักบาตรไม่รู้จัก ต่อมาก็พอดีทำบุญบ้านเลื่อมใสมากก็เข้ามา เขาเอาจานใส่ข้าวตักบาตร ใส่ผลไม้ ใส่ตรงนี้หรือ ใส่ผลไม้ตรงนี้หรือ อาตมานั่งดู..โอ้..มันสำคัญเหลือเกินนะ นี่ขนาดนายพลนะไม่รู้จักตักบาตร แล้วก็คน โยมที่เข้าวัดธรรมดาน่ะก็ว่า..จะใส่ไปทีนั่นแหละ ใส่ตรงนั้นไปเรื่อย ๆ เหมือนคนตาบอด อาตมาก็มานั่งพิจารณาว่าเออ..อันนี้มันติดอะไรบ้างนะ อันนั้นมันมีอะไรบ้าง ยศมันขวางอยู่ ความสุขมันขวางอยู่ ไอ้ความเกินมันขวางอยู่ อะไรมันขวางมันก็ติดอยู่ทั้งนั้นแหละ ไม่ใช่ว่าไอ้ความจนมันขวาง ทุกคนจะรวยจะจนอะไรก็ช่างมัน ถ้าคนมีปัญญาแล้วไม่เคยเห็นว่า วันนี้กับเมื่อวานนี้มันเหมือนกันหรือเปล่าหรือมันคนละคนไหม อีกวันนี้ถึงพรุ่งนี้อีก แล้วมันจะเป็นคน ๆ เดียวกันหรือเปล่า ไม่คิดมันไม่เปลี่ยน..จะเป็นนายพล จะเป็นนายพัน จะเป็นคนร่ำรวย จะเป็นคนอะไรก็ช่างเถอะ มันจะต้องเปลี่ยนไปอย่างนี้ไม่ได้เว้นหรอก ชีวิตสัตว์ทั้งหลาย มนุษย์ทั้งหลายก็เหมือนกันอย่างนั้น มันจะแก่..มันจะเจ็บ.. มันจะตายเรื่อยไปทั้งนั้นแหละ

พระพุทธเจ้าท่านจึงสอนว่า อย่าประมาทเลย มียศอย่าลืมยศ มีลาภอย่าหลงในลาภ..มีสรรเสริญอย่าหลงในสรรเสริญ มันจะมีอะไรก็ให้มันมีไปเถอะ ในโลกนี้ อย่าเมามันท่านไม่ให้เมา มันจะรวยก็ให้มันรวย ถ้ามันรวยได้ มันจะจนเอาไว้ไม่ได้ มันจะจนก็ให้มันจนไป อย่าไปเมามัน มันจะจนก็ให้มันจน**มีจนอย่าเมาจน มีรวยอย่าเมารวย มันมีทุกข์ก็อย่าเมาทุกข์ มันมีสุขก็อย่าเมาสุข มันมีหนุ่มก็อย่าเมาหนุ่ม มีแก่ก็อย่าเมาแก่** เรื่องทั้งหลายมันเปลี่ยนไปอยู่อย่างนั้นแหละ ไม่ว่าใครใครก็เป็นอยู่เช่นนี้ ฉะนั้น ธรรมะเหล่านี้ท่านตรัสอย่างตรงไปตรงมา เมื่อเราจะพิจารณา สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ ไอ้ความยึดมั่นถือมั่นที่มันเป็นปัญหาอยู่นั้น มันจะค่อย ๆ คลี่คลายออก **เราจะได้เห็นว่าคนธรรมดานี้ตั้งแต่พระพุทธเจ้าลงมาท่านไม่ให้ถือเนื้อถือตัว..มันเหมือนกันทุกคน** อย่างส่วนรวมที่นั่งอยู่ในศาลานี้ตั้งแต่ตัวอาตมาลงไปหาญาติโยม ไม่ใช่ว่ามันคนละอย่างกัน มันคือคน ๆ เดียวกัน เหมือนกันอย่างไร มันเกิดขึ้นมาเหมือนกัน ไอ้ความแปรไปเปลี่ยนไปก็เหมือนกันผลที่สุดมันก็ดับไปเหมือนกัน ที่ไหนมันเหลืออะไรอีกไหม มันเหลืออะไรไว้ไหมในโลกนี้น่ะ

ทำไมที่พระพุทธเจ้าท่านสอนว่า อันนี้ก็ไม่ใช่ตัวเรา อันนั้นก็ไม่ใช่ของเรา บางทีก็โกรธ คนที่ไม่รู้เนื้อรู้ตัว มีความร่ำมีความรวย มีความอะไรต่ออะไร โกรธด้วยนะ..อื้อ..เทศน์อย่างนี้ไม่น่าฟังหรอก นอกนั้นก็ไปบอกว่า เกิดมาให้พิจารณานะโยมว่าคนนี้น่ะ เกิดมาตายนะ ไม่แน่นะ คนยิ่งลุกไปใหญ่เลย ผมฟังไม่ได้หรอก เอาความอัปรีย์จัญไรมาพูดกันเสียแล้ว ไอ้มันเกิดมันตายมันก็ยิ่งกลัว ไม่อยากจะได้ฟังไปเสียอย่างนั้น คือคนมันไกลธรรมะ เหมือนกับคนแก่ ๆ ไปเท่าไร มันก็วิ่งไกลความหนุ่มไปเท่านั้นแหละ มันจากหนุ่มไปหาแก่มันใกล้ความตายไปเรื่อย ๆ ไม่ใช่ว่าท่านจะไปที่ไหน ไอ้ตัวเราก็

เหมือนกันทุกคนนั่นแหละ มันจากหนุ่มไปหาแก่ ใกล้ความตายไปเรื่อยๆ ไม่ใช่ว่าท่านจะไปที่ไหนไอ้ตัวเราก็เหมือนกันทุกคนนั่นแหละ ถ้าเรามาคิดถึงธรรมะของพระพุทธเจ้าของเราแล้ว เราจะคลี่คลายความกังวล ความยึดมั่นถือมั่นออกไปได้ อย่างคนในวัดนี้ในศาลานี้ ถ้าเห็นว่าฉันดีกว่าเธอ เธอน่ะโง่กว่าฉัน ฉันฉลาดกว่าเธอ เธอไม่เหมือนฉัน อะไรต่ออะไร อย่างนี้ มันก็ลุ่ม ๆ ดอน ๆ จะพูดอะไรก็มองกัน จะหยิบอะไรก็มองกัน มองกันไปทั้งนั้นแหละ..เพราะอะไร เพราะมันข้ามฉลาดกัน..มันข้ามโง่กัน มันข้ามความร่ำรวยกัน ข้ามความจนกัน ข้ามความสุขกัน ข้ามความทุกข์กัน เพราะความเห็นผิดของเรานี่เอง

ฉะนั้น พระพุทธเจ้าท่านจึงให้ภาวนา **คนเรามันเหมือนกันทั้งนั้นแหละ จะยากดีมีจน มันก็มีความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตายสม่ำเสมอกันทั้งนั้น** เมื่อคนเรามีจิตใจอยู่ในธรรมะเช่นนี้ มันจะไปที่ไหนล่ะ มันมีความสม่ำเสมอกันแล้ว ในเวลานั้นพระเจ้าเมตไตรยก็เกิดเท่านั้นแหละ ถ้าเราคิดถึงธรรมะพระเจ้าเมตไตรย ท่านก็เกิดเดี๋ยวนี้แหละ มีแล้ว แต่มนุษย์ทั้งหลายไม่คิดอย่างนั้น ไปยึดมั่นถือมั่น ในบางสิ่งบางอย่าง จะขนทุกข์ให้ตัวเจ้าของไม่รู้เรื่อง ฉะนั้นเหตุผลในวันนี้ มาฟังธรรมในอุโบสถวันนั้น มันยิ่งเกิดประโยชน์มากทีเดียว ไม่ต้องฟังมาก ไม่ต้องอะไรมาก เมื่อคนมีปัญหา ฟังเท่านี้ก็พอแล้ว **อะไรก็ไม่ใช่เราไม่ใช่ของเรา เราจะเอาอะไรมันไปทำไม จะยึดมั่นถือมั่นมันไปถึงไหน** เราแก่..อายุพอสมควรแล้ว ก็พักผ่อนไปเถอะ อย่าตะกุยตะกายไปจนถึงวันตาย ไม่รู้เรื่องอะไร คนเราเมื่อแก่ตัวลงมันก็หลง อาตมาพอก้าวเข้า ๖๐ กว่ามันจะชวนหลงแล้วเดี๋ยวนี้ มันก็ชวนหลงแล้วละ บางทีเรียกเณร ก. โดดไปพูดกับเณร ข. อย่างนี้ บางทีจะเรียกพระ ก. โดดไปใส่พระ ค. โน่น มันจะเป็นอะไร มันจะฝึกอาตมาแล้วละ มันเกษียณแล้วนะ ในราชการข้างนอกเกษียณ ๖๐ ปี เขาเกษียณ

แล้ว แต่ในด้านธรรมะก็เกษียณเหมือนกัน แต่เกษียณเงียบ ๆ กระซิบเงียบ ๆ เกษียณแล้ว...เอานี้ไปถึงโน้น เอาโน้นมาถึงนี้ จะไปก็ว่ามาจะไปเอามาให้มันทำ..ไม่พิจารณา แก่มาก็เลยมีความฉลาดมาก ฉลาดในความโง่นั่นแหละ..ไม่รู้เรื่องอะไรเลย ถือมั่นถือรั้น ถือขลังอยู่นั่นแหละ ไอ้ความยุ่งมันก็จะเกิดขึ้นมามันเป็นอย่างนี้

อาตมาเคยเห็นหลายแห่ง เพราะเรามันเป็นพ่อ แม่เขา เกิดก่อนเขาเลี้ยงเขามามีความฉลาดมาก เลี้ยงมันไว้มาก ๆ ไอ้ความฉลาดมันแก่แล้ว มันโง่นะ เลี้ยงไปนาน ๆ มันโง่ เถียงเก่ง ไม่ยอมรับความผิดอะไรต่ออะไรวุ่นวายไป ก็เถียงอยู่กับลูกกับหลาน ลูกหลานที่มีปัญญาดี หัวเขามันใส เขาขี้เกียจเขาก็หนีไป ไอ้ยายกะตานี่ก็ยิ่งชนะใหญ่ เราเป็นพ่อเป็นแม่มันซะแล้ว เด็ก ๆ พูดอะไรไม่ได้ได้ความเป็นจริงมันถูกความเขา แต่ก็เถียงเขา เอาชนะเขา นี่อันนี้ไม่ใช่ธรรมะ ชวนให้เราหลงแล้วนะ ให้เรารู้จักสังขารอันนี้มันเกษียณแล้วตาเรามันไม่เหมือน เหมือนเก่าไหม กำลังเหมือนเก่าไหม ความจำเหมือนเก่าไหม ร่างกายเหมือนเก่าไหม อะไรเหมือนเก่าไหม ทำไมเราไม่ดู จะให้ใครมาเกษียณล่ะ พระพุทธเจ้าท่านจึงสอนว่าอย่าประมาท คนประมาทคือเหมือนกับคนที่ตายฉะนั้นจงอย่าประมาท

บางแห่งคนเขาเรียกว่า มันไปไม่ไหวแล้วนี่ พ่อก็มีอำนาจ แม่ก็มีอำนาจ..เถียงไม่ได้ ลูกชาย ลูกสะใภ้ ลูกเขย เขามีปัญญาเขาก็ค่อย ๆ บอก แม่ไปอยู่วัดเสียเถอะ พ่อไปจำวัดเสียเถอะ เขาล่อให้ไปวัดเขาขี้เกียจนั่งฟังบ่นทุกวัน ๆ จะไปปลูกกุฏิให้อยู่ในวัด เขาอุตส่าห์ส่งเสียให้สบายดีกว่า..จะบ่นจุกจิกอยู่ในบ้าน ให้พระท่านสอน ยังงั้นสองตายายก็ยังไม่รู้เรื่อง ว่าเขาเอาอะไรมาให้ทำไม เข้าใจว่าเขาเอาไปวัดเอาไปวา ไปทำบุญทำทาน ก็ไปยุ่งกับเขา เขาก็เอาไปเท่านั้นแหละ เขาเอาไปหาหลวงตาที่วัด อย่างนี้ก็มีนะระวังให้ดี แก่แล้วมันไม่รู้เรื่อง มันกลับเป็นเด็กอีก เหมือนมะม่วงแหละ เมื่อมันแก่แล้วมันก็สุก สุกแล้วมันก็หล่นลงดิน งอกขึ้นมาอีกเป็นต้นเล็ก ๆ เป็นมะม่วง

ต้นเล็ก ๆ ต้นใหม่อีก ไอ้คนแก่ ๆ เราก็เหมือนกัน ถ้ามันแก่เต็มที่แล้ว ๘๐-๙๐ ก็คลานเล่นเท่านั้นแหละเยี่ยวก็ไม่รู้เรื่อง ขี้ก็ไม่รู้เรื่อง กินไม่รู้เรื่อง เป็นเด็กอีกแล้ว

ถ้าคนแก่เป็นเด็ก ๆ มันลำบากกว่าเด็กเป็นเด็ก เยี่ยวมันก็เหม็นกว่าเก่าขี้มันก็เหม็นกว่าเก่า อะไร ๆ มันก็เหม็นกว่าเก่าทั้งนั้น..เด็กแก่นี่คนแก่มันเป็นเด็ก **เมื่อหากว่าเราภาวนาแล้วจะแก้ปัญหาเหล่านี้ได้เป็นคนเลี้ยงง่าย เป็นคนว่าง่ายไม่ลืมตัว เป็นคนมีสติ เป็นคนมีสัมปชัญญะ ไม่สร้างกรรม ไม่สร้างเวรให้กับคนอื่น กับผู้อื่น กับลูกหลาน นี้เรียกว่าเป็นการภาวนา**

ภาวนาไม่ใช่ว่าจะไปนั่งหลับตาภาวนา บางคนก็มาวัดทุกวัน วันพระก็มานั่งหลับตาภาวนา พอกลับไปบ้านก็ทิ้งเลยทะเลาะกับลูกกับผัว ทะเลาะกับใครต่อใคร เขาเข้าใจว่าเวลานั้น เขาออกจากการภาวนาแล้ว เมื่อจะมาภาวนาก็มานั่งหลับตาเอาบุญ พอออกไปแล้วบุญมันไม่ไปด้วยเอาแต่บาปไปเท่านั้น ไม่อด ไม่กลั้น ไม่ประพฤติธรรม ไม่ปฏิบัติธรรม อะไรต่ออะไรหลาย ๆ อย่าง ไอ้ความเป็นจริง**การประพฤติการปฏิบัติ ภาวนานี้ เมื่อไรก็ตามทีเถอะ จะอยู่ในวัดก็ตาม นอกวัดก็ตามเหมือนกับเราได้เรียนหนังสือในโรงเรียนที่ดี ๆ เมื่อเราได้เรียนหนังสือในโรงเรียนดี ๆ แล้ว เราเรียนหนังสือเราอ่านหนังสือ ในโรงเรียนใดแล้ว เราจะไปอ่านอยู่บ้านก็ได้ อ่านอยู่ในทุ่งในป่าก็ได้ อ่านในที่ชุมชนก็ได้ อ่านคนเดียวก็ได้**อ่านที่ไหนก็ได้ถ้าเราเข้าใจดี **ไม่ใช่ว่า ถ้าเราจะอ่านหนังสือ เราก็วิ่งมาที่โรงเรียน**ถึงจะอ่านหนังสือได้ ไม่ใช่อย่างนั้น การภาวนาก็เหมือนกันฉันนั้น **เมื่อเรามีปัญญาแล้ว มันจะไปในทุ่งก็ดี**

จะเข้าป่าก็ดี อยู่ในคนจำนวนมากก็ดี จำนวนน้อยก็ดี จะถูกนินทาก็ดี จะถูกสรรเสริญก็ดีเป็นต้น ก็มีความรอบรู้อยู่สม่ำเสมอ เรียกว่า คนที่ภาวนาให้มันรู้เท่าอารมณ์ทั้งหลาย ทั้งปวงเหล่านั้นเช่นนี้ก็เรียกว่าเราสบายแล้ว นี่เรียกว่าคนภาวนาเป็น มีอารมณ์เป็นอันเดียว

อารมณ์อันเดียวคืออะไร? ไม่เอาเรื่องกับใคร เรียกว่าอารมณ์อันเดียว ภาวนาพุทโธ ๆ อันเดียว ให้มันน้อยไป ๆ ถ้ามันพลาดออกจากพุทโธไปแล้ว มันไปที่ไหนก็ได้ อารมณ์อันเดียวคืออารมณ์วิปัสสนานั่นแหละ ไม่มีดี..ไม่มีชั่ว มีดีมีชั่วอยู่ แต่จิตของเราอยู่เหนือดีเหนือชั่วนั้น เป็นอารมณ์อันเดียวอย่างนี้ ปล่อยทิ้งไป เรื่องอนิจจังทุกขัง อนัตตาหมดอย่างนี้ การปล่อยวางทั้งหมดเหล่านี้เรียกว่า การภาวนาที่ถูกต้อง จะยืนก็เป็นคนภาวนา จะเดินก็เป็นคนภาวนา จะนั่งก็เป็นคนภาวนา จะนอนก็เป็นคนภาวนา เราจะรู้หรือว่าเราจะตายเวลาไหน เดินอยู่ นอนอยู่เคยโกรธไหม หรือเราจะโกรธเมื่อนั่งหลับตาหรือ ถ้าเราจะไปอาศัยแต่นั่งหลับตา เราจะภาวนาได้อย่างไร ภาวนาก็คือรู้ทั่วถึง..รู้รอบคอบนั่นเอง ท่านจึงให้เป็นผู้มีสติความระลึกได้ เป็นคนมีสัมปชัญญะ ความรู้ตัว เป็นผู้มีปัญญามีความรอบคอบในการยืน การเดิน การนั่ง การนอน สามารถจะมองเห็นความบกพร่อง สมบูรณ์บริบูรณ์ ในด้านจิตใจอยู่ตลอดเวลา นั่นเรียกว่าการภาวนา ถ้าเราได้รู้เสมอเช่นนั้น ก็ไม่มีอะไรจะมากระทบกระทั่งเราได้ จิตใจก็สบายราบรื่นอยู่เสมอ เรียกว่าจิตเป็นปกติ อันนี้เป็นคำสอนในวันนี้ ให้ญาติโยมทั้งหลายนำไปพิจารณา ไปภาวนา ให้มันถูกต้องให้ถูกตามความหมาย ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราให้ดี

ใจกับกายของเรานี้เป็นสิ่งสำคัญมากที่สุด **บางคนก็บ่นว่าใจมันยุ่งใจมันไม่สบาย ความจริงไม่ใช่อย่างนั้นโยมเข้าใจผิด ใจไม่เป็นอะไร กิเลสมันเป็น** สิ่งที่สบายที่สุดคือใจ ไอ้ที่ๆ ไม่สบายไม่ใช่ใจ สิ่งที่สกปรกไม่ใช่ใจสิ่งที่มันยุ่งยากไม่ใช่ใจ มันกิเลสตัณหา ให้เราเข้าใจอย่างนี้ แยกมันออกเสีย ทุกคนไปโทษที่ใจ ใจมันจะมีอะไร ใจมันสบายอยู่แล้วเหมือนกันกับใบไม้ในป่า ธรรมดาปกติใบไม้มันอยู่นิ่ง ๆ ไม่มีอะไร ที่มันไปมาเพราะอะไร เพราะลมมันโกรก ถ้าไม่มีลมโกรก ใบไม้มันก็อยู่นิ่ง ๆ ตามปกติใจเราก็เหมือนกันเป็นของสงบ สะอาดอยู่แล้ว ใจเดิมของเรามันเป็นอย่างนี้ ที่มันกวัดแกว่งไป มานี่คือมันใจใหม่ ใจปลอมมันถูกตัณหาชักจูงไปมาตลอดเวลา เดี๋ยวก็มีสุขบ้าง ทุกข์บ้างตลอดเวลา ตลอดเวลาอันนี้ไม่ใช่ใจจำไว้ ถ้ามันวุ่นขึ้นมาก็จำที่หลวงพ่อบอก ไม่ใช่ถ้าใจแล้วไม่มีอะไร เป็นของบริสุทธิ์เป็นของสะอาดเป็นปกติ อันนี้ใจปลอมใจไม่ได้ฝึกไว้ ให้เอาไปคิดเราจึงรู้จักสัดส่วนของการปฏิบัติ **อย่าไปคุมอย่างอื่นให้คุมที่ใจของเรา**

ถ้าเราปฏิบัติแล้ว เราก็ค้นหาเรื่องของปกติ คือใจเดิมของเรานี่แหละ ถ้าเห็นจิตใจเดิมแล้วเป็นต้น ไม่มีอะไรวุ่นวาย กิเลสอย่างอื่น มันเปลี่ยนหน้ากันมา โยมก็วิ่งตามมันอยู่นั่นแหละ บางคนก็น่าสงสาร ไม่มีโอกาสที่จะปฏิบัติ เพราะใจมันยุ่ง ไปเข้าใจเสียอย่างนั้น**ความเป็นจริงใจเราไม่ได้ยุ่ง ที่ใจยุ่งก็เพราะกิเลสทั้งหลายเท่านั้น**

ฉะนั้นขอสาธุชนทั้งหลาย จงนำคำนี้ไปพิจารณา การประพฤติปฏิบัตินี้ให้ตั้งต้นออกจากใจของเราออกไป ไม่ตั้งต้น จากภายนอกเข้ามาอันนี้ถ้ามันถึงที่ถึงมันปกติแล้ว มันจะไม่มีอะไรเหมือนใบไม้ ที่ไม่มีลมโกรกให้ญาติโยมทั้งหลาย เอาไปเป็นการบ้าน จึงไม่ขออธิบายนานมักจะง่วงนอนเพราะศาลาหลังนี้มันเย็น ทีมานี้ก็ถือว่ามาธุดงค์ปีละครั้งมาพักอยู่ที่นี่มาภาวนากันแล้วกลับบ้าน

ถ่ายทอด บรรยากาศดีมากเปลี่ยนเสนาสนะความรู้สึกนึกคิด มาเป็นที่บำเพ็ญทางใจ เหมือนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ของเราท่านสอนไว้ ทุกคนให้เราเริ่มต้นจากใจ การประพฤติปฏิบัติ การบัญญัติก็เรียกว่า ให้ตั้งศีล ๕ ไว้ในใจ ให้มีศีล ๕ ถ้าศีล ๕ ยังไม่สมบูรณ์ ก็ยังไม่มาครบนะ เป็นคนไม่เต็มคน คือ คนดีไม่พอแต่เราไม่เข้าใจ ถ้าเราเดินไปเห็นคนมาถามว่าคนไม่พอนะ เราก็โกรธนะ ไอ้ความเป็นจริงมันคนไม่พอนะ ถ้าคนมันพอจะสบาย ที่สุด อันนี้เริ่มมาจากศีล ๕ เป็นที่พึ่งของเรา คือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ศาลาหลังนี้ไม่ใช่เป็นที่พักชั่วคราว **ที่พึ่งของเราคือใจที่เห็นชอบ** เห็นดีเข้ามันชอบ ให้มันตรง มิจฉาทิฏฐิ จะเข้ามาปนไม่ได้ นี่เรียกว่าที่พึ่งมันจะเป็นอะไรก็ช่างเถอะ มันยังเป็นตัวของมันอยู่ ถึงแม้นมันจะเป็นตาย มันก็ยังมีที่พึ่งของมันอยู่ ศาลาหลังนี้เป็นที่อาศัยอยู่ชั่วคราว ไม่ใช่เป็นที่พึ่ง ของเราโดยตรง มันเป็นข้างนอก ดูซิ นกมันอยู่ก็ได้เห็นไหม จิ้งจกมันมาอยู่ก็ได้ ตุ๊กแกมันมาอยู่ก็ได้ มันที่อาศัยทุกคน ใจเราเมื่อบริสุทธิ์แล้ว อะไรมาอาศัยไม่ได้ ของปลอมมาอาศัยไม่ได้ มิจฉาทิฐิมาอาศัยไม่ได้ อันนี้เป็นที่พึ่งของเราแน่นอน

ฉะนั้นจงตั้งอกตั้งใจ ให้มีศีล ๕ ประจำใจทุกคน จึงจะเป็นที่ คน ถ้าขาดจากศีลแล้วก็จะไม่พอคน อันนี้ไปดูเอาเอง ในใจของเจ้าของอะไรมันไม่ค่อยดีค่อยเขี่ยออกไป กลัวคนจะเห็นก็เขี่ยคนเดียวก็ได้เขี่ยออกให้หมด ให้มันถึงใบไม้ที่ลมไม่โกรก ให้ใจมันถึงจิตที่บริสุทธิ์ตรงนั้นแหละพระพุทธเจ้าของเรา ว่า ทางที่จะพ้นทุกข์ วันนี้ขอให้โอกาสให้โอวาทแค่นี้ ขอญาติโยมทุกคนจงตั้งใจ อยู่ในศีลธรรมทุกท่าน วันคืนล่วงไป ๆ บัดนี้เราทำอะไรอยู่ จะไปอย่างไร จะมาอย่างไร จะอยู่อย่างไร นี่..ท่านถาม แต่คนธรรมดาก็ฟังเฉย ไม่รู้เรื่อง ถ้าคนมีนิสัยมีอะไรจะเพิ่มมันไหม มีอะไรจะต่อเติมมันไหม อย่างนี้ต้องคิดอย่างนี้ จะต้องปฏิบัติ ให้เราเข้าใจ ใจของเจ้าของ ขอให้ญาติโยมทั้งหลายอยู่ดีมีสุข สงบระงับด้วยธรรมะ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตลอดกาลนานเทอญ

โอวาทของ "พระโพธิญาณเถร"

หลวงพ่อชา สุภทฺโท

เดิม**วัดป่า**นี้ไม่ใช่ว่ามาตั้งปฏิบัติในปัจจุบันนี้ ในครั้งพระพุทธเจ้าของเรา ท่านออกบวชแล้วท่านก็อยู่ป่า ป่านี้เป็นที่สงบ เป็นที่วิเวก สงบสงัดจากรูปจากเสียงทั้งปวง แล้วก็เป็นสถานที่สมควรแก่การบำเพ็ญสมณธรรมของพระภิกษุสามเณร **การปฏิบัติในวัดนี้ก็เอาคำสอนของพระพุทธเจ้าอันเดียวกัน มีข้อปฏิบัติอันเดียวกัน มีวัตรอันเดียวกัน แต่ไปตั้งอยู่ในป่านั้น เป็นพระปฏิบัติตามจริงๆลงมือปฏิบัติไม่ใช่พูดเฉยๆทำให้เห็นเหตุผลในคำสอนของพระพุทธเจ้า** ในวัดป่านี้ท่านให้ห่างบ้านประมาณ ๒๕ เส้นเป็นอย่างน้อย มีพระภิกษุสามเณรประพฤติกาย วาจา ใจ ถือ **"ธุดงควัตร"**คือ **ข้อปฏิบัติเคร่งครัดเพื่อบรรเทากิเลสทั้งหลาย คือราคะ โทสะ โมหะนี้** ให้น้อยไป ๆ จนกระทั่งถึงที่สุด.

วัดป่านี้เป็นสถานที่อบรมประชาชนทั้งหลาย ให้เป็นผู้ละความเห็นผิด ให้มีความเห็นชอบในการเกิดมาเป็นมนุษย์ว่า เราควรจะปฏิบัติอย่างไร? ทำอย่างไร? เมื่อถึงฤดูกาลวันพระ ชาวบ้านก็จะมารวมกัน ถวายอาหารบิณฑบาต แล้วก็ทำอุโบสถศีล พระก็แนะนำพร่ำสอน เทศน์ให้เข้าใจในหลักของพระพุทธศาสนา.

คัดจากหนังสือ "ตอบปัญหาอาจารย์มหาวิทยาลัย" ๒๕๒๐

คนไม่รู้จักพุทธศาสนา ก็ให้เป็นผู้รู้จักพุทธศาสนาดีขึ้น คนไม่รู้จักบุญ ไม่รู้จักบาป ไม่รู้จักผิด ไม่รู้จักถูก ก็เข้ามาอบรม ตั้งแต่ชนชั้นต่ำไปหาชนชั้นสูง **ให้เกิดความเฉลียวฉลาด ไม่ทำความชั่วทางกาย ทางวาจา ทางใจ เป็นผู้ตั้งอยู่ในกายสุจริต วาจาสุจริต มโนสุจริต เป็นผู้ลดทิฏฐิมานะให้**ความโลภ ความโกรธ ความหลงน้อยลงๆจนได้เป็นพุทธศาสนิกชน รู้จักการแบ่งปัน มีเมตตากรุณา มุทิตา อุเบกขา.

"ชาวพุทธ" อย่างแท้จริงก็คือเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า จะเป็นพระก็ตาม จะเป็นคฤหัสถ์ก็ตาม ที่มีความมุ่งหมายที่จะประพฤติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าโดยตรงไปตรงมาแล้ว นั่นเรียกว่า "ชาวพุทธ"

การปฏิบัติของพระ "วัดหนองป่าพง" นั้น บางคราวก็มารวมกันเป็นกลุ่ม ๒๐ องค์ ๓๐ องค์ ๔๐ องค์ ๖๐ องค์ **อันนี้เพื่อเป็นส่วนรวม** เพื่อฝึกคนใหม่ๆที่ยังไม่รู้วิธีการต้องมารวมกันเป็นส่วนใหญ่ นี่ส่วนหนึ่ง ทีนี้ก็...เมื่อแยกกันไปแล้วให้โอกาสทำส่วนตัว จะทำเวลาไหนก็ได้ แต่ทำเป็นส่วนตัวถึงคราวเวลามาเป็นกลุ่มกันก็มาเป็นกลุ่ม เมื่อเลิกไปแล้วก็ไปทำส่วนตัว...ทำอย่างนี้.

วิธีทำของวัดหนองป่าพงนั้น คือให้เป็นคนที่มักน้อย เป็นคนกินน้อย เป็นคนนอนน้อย เป็นคนยินดีในของที่มีอยู่ ยินดีปัจจัยตามมีตามได้ ไม่ให้วุ่นวาย นี่คือ "การปฏิบัติ" นะ ทุกองค์จะต้องเป็นเช่นนั้น ส่วนวิธีการสอนปฏิบัติก็เป็นเครื่องอุปกรณ์ที่จะปฏิบัติเท่านั้น ส่วนนอกนั้นไป **เมื่อฤดูแล้งไม่มีฝนก็ให้โอกาสออก"ธุดงค์"** คำที่ว่าไป "ธุดงค์" นี้ก็คือ มีบาตร มีจีวร ออกไปแห่งละองค์สององค์ ไป

ตามป่า ไปตามเขา หรืออยู่ตามป่าช้า เพื่อให้สงบระงับ เพื่อพิจารณาจิต ศึกษาตามธรรมชาติ สอนให้รักษาธรรมชาติไว้ สอนให้รู้จักธรรมชาติ ให้ดูธรรมชาติ แล้วก็มาดูตัวนี้...**ดูจิตของเรา.**

พระขีณาสพ คือ ผู้สิ้นไปแล้ว สิ้นกิเลสทั้งหลายแล้ว
ท่านไม่เห็นว่ามีอะไร
เห็นแต่เพียงว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร
วิญญาณ เกิดแล้วดับไป
ไม่มีใครเกิด ไม่มีใครตาย

"เห็นตามเป็นจริง"

หลวงพ่อชาบรรยายธรรม ที่วัดหนองป่าพง
เมื่อ ๒๑ กันยายน ๒๕๒๑

เรามาปฏิบัติกันตามสบายนะ ตามสบายใจ คนมีปัญญาได้ประโยชน์หลายมีประโยชน์มาก สมัยก่อนการสวดมนต์ทำวัตรนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นอุบายฝึกหัดผู้ใหม่นั่นเอง ถ้าเราเข้าใจในการปฏิบัติทุกคนแล้วก็ไม่มีอะไร โดยมากอยู่ตามป่าไม่ค่อยได้ทำวัตรกันหรอก สมัยท่านอาจารย์ทองรัตน์ปฏิบัติอยู่น่ะ อยู่กันไปเฉยๆเรื่อยๆ วันพระรวมกันทำวัตรและก็มีการประชุมกันกิจวัตรนี้ถ้าหากว่าเราทำอะไรมากไปแล้ว มันยุ่ง แต่ถ้าอยากจะทำประจำ เจ้าของอยู่กุฏิของเราก็ทำได้ สวดมนต์ทำวัตรฝึกตัวเองตอนเช้าก็ดีตอนเย็นก็ดี เราทำของเราเองทำเป็นส่วนตัวเรา

ผู้ปฏิบัตินี่ก็ไม่เหมือนกัน บางองค์นาน ๆ พูดทีหนึ่งก็เข้าใจ บางองค์ก็ชอบจ้ำจี้จ้ำไชตอนเช้าตอนเย็น ชอบอย่างนั้น บางองค์ก็ชอบเรียบ ๆ บางองค์ก็ชอบขู่เข็ญกิเลส สารพัดอย่าง การปฏิบัตินี้จึงเป็นอุบายเพื่อจะสั่งสอนจิตของเราให้สงบ คำสอนของพระก็ล้วนแล้วแต่เป็นอุบาย ให้เรารู้จักความประสงค์ของพระพุทธเจ้าของเรา ที่เรามาบวชในพุทธศาสนานี้ พระพุทธองค์ทรงมีพุทธประสงค์อยากจะให้พุทธบริษัทนี้รู้จักข้อประพฤติปฏิบัติเพื่อทรงพระธรรมวินัยคำสอนของท่านไว้ ให้พระศาสนาของท่านยืนยงคงทนอยู่ตลอดกาลนาน นั่นเอง ผู้ปฏิบัติทุกคนทุกท่านก็ต้องอาศัยศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ

คัดจาก หนังสือ "ตามรอยพระโพธิญาณ" ๒๕๓๕

และปัญญาเป็นกำลัง ท่านกล่าวว่าเป็นกำลังทั้ง ๕ สิ่ง ๕ อย่างนี้ ท่านเรียกว่าพละ เป็นกำลังหรือพลัง พลังของจิต

"ศรัทธา" แปลว่าความเชื่อ ถ้าพูดง่าย ๆ ก็ว่า ศรัทธานี้มีกันทุกคน แต่ว่ามันไม่ถึงศรัทธา ศรัทธามันเชื่อ แต่จิตเราไม่ค่อยจะเชื่อ มนุษย์ทั้งหลายไม่ค่อยจะเชื่อกัน พูดง่าย ๆ ก็เรียกว่า บวช มานี้ยังไม่มีศรัทธา ผู้มีศรัทธาจะต้องเคารพคารวะ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์อยู่เสมอ ระวังสิ่งที่ผิดจากพระธรรมวินัยถ้าเรารู้จัก ผู้ปฏิบัติย่อมไม่กล้าทำ เพราะเชื่อว่าอันนี้มันผิด อันใดที่ผิดก็เรียกว่าอันนั้นเป็นอาบัตินั่นเอง อาบัติ ก็แปลว่าผิดไม่ใช่เป็นอย่างอื่น เรามาประพฤติปฏิบัติเพื่อให้พ้นจากความผิด ถ้าเรายังมีความผิดอยู่ ก็ยังไม่มีความบริสุทธิ์สมบูรณ์ เมื่อยังไม่รู้จักพระพุทธเจ้า ก็ให้อื้อเฟื้อศึกษาให้รู้ อะไรที่ยังไม่รู้เราจะเมินเฉยเสียก็ไม่ได้ เป็นผู้ไม่มีศรัทธา เชื่อว่าผิดเป็นผิด ถูกเป็นถูก อย่างนี้ อะไรที่เรายังหลงผิดอยู่ ก็เรียกว่าอันนั้นเรายังไม่รู้จัก ไม่รู้จักเราก็เคารพอยู่ สังวรสำรวมอยู่ตลอดเวลา แล้วก็อาศัยคนอื่นอาศัยครูบาอาจารย์แนะนำพร่ำสอน อาศัยความรู้สึกนึกคิดในการปฏิบัติของเราเองด้วยเทียบเคียงกันไป ท่านเรียกว่าศรัทธาอย่าไปเห็นว่าเรามีศรัทธาเราจึงจะบวช แต่บวชแล้วไม่ทำตามคำสอนของพระพุทธเจ้าของเรา นั่นเรียกว่าศรัทธายังไม่ถึงที่สุดนะ ศรัทธาก็ต้องพยายามทำ อันนี้ยังไม่เรียบร้อยแต่ใจก็พยายามอยู่เสมอ นี่เรียกว่า ศรัทธาความเชื่อ ต้นตอก็เรียกว่าต้องเป็นผู้มีศรัทธา ถ้าปราศจากศรัทธาแล้วมันก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร

ถ้ามีศรัทธาแล้วก็มีความเพียร เพียรเพื่ออะไร? เพียรเพื่อจะละข้อผิดอันนั้น พยายามแสวงหาทางที่ถูกอยู่เสมอ พระพุทธองค์ท่านสอนว่าเมื่อบวชเข้ามาในพระพุทธศาสนาแล้ว ก็ให้ทำตัวเป็นพระภิกษุใหม่อยู่เสมอ

ไม่ใช่ว่าเก่า ให้เป็นผู้ใหม่อยู่เสมอสยดสยองอยู่ต่อข้อปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอด้วยใจ จะยืน จะเดิน จะนั่ง จะนอน จิตก็ปรารภอยู่ว่าเราจะทำให้อะไรที่ตรงนั้นเรียบร้อยได้โดยวิธีอย่างไร? เราจะมีความมักน้อยโดยวิธีอย่างไร? จะปฏิบัติอย่างไรถึงจะเป็นอย่างนั้น ให้เรารำลึกอยู่อย่างนี้เสมอ ให้รู้จักความผิดชอบเฉพาะตัวเราอยู่ทุกเวลานั่นเอง ที่ท่านเรียกว่า **อัตโนโจทยัตนัง**...จงเตือนตนด้วยตนเอง อันนี้สำคัญกว่าเพราะว่าตนที่สมมตินั้นก็อยู่ที่เรา นั่งเราก็เอาตนนั่ง นอนเราก็เรียกว่าตนอะไรก็เป็นตนทั้งนั้นแหละ เรานั่งอยู่เราคิดอย่างไร? ในเวลานี้เราทำอะไรอยู่? เรียกว่าเราตามดูตัวของเจ้าของ เราพยายาม การกระทำเช่นนี้ท่านเรียกว่า **"วิริยะ" คือเพียร เพียรเพื่อจะละความชั่ว** ประพฤติความดี ไม่ใช่เพียรอย่างอื่น เพียรละสิ่งที่ผิด มาปฏิบัติให้ความผิดหมดไป...ก็เหลือแต่ความที่ไม่ผิด ความที่ไม่ผิดมีอยู่ก็เรียกว่า...ของที่บริสุทธิ์เรียกว่าเป็นผู้เพียร **วิริยะรัมภะ** ปรารภ ความเพียร เราจะนั่ง จะยืน จะเดิน จะนอนอยู่ก็ตาม มีความปรารภอยู่เสมอ ทำอย่างไรความอยากของเรา ซึ่งมีล้นเหลืออยู่ในใจนี้จะเบาลงไปจะบางลงไปจะมักน้อย...จะสันโดษ จะมีความเห็นชอบตามธรรมะคำสอนของพระพุทธเจ้าของเรา นั่นเรียกว่าปรารภความเพียรอยู่เสมอ...ไม่ลืม

เมื่อมีความเพียรอยู่ก็มี "สติ" **สติคือความระลึกได้**เมื่อเราพูดอะไร ทำอะไรอย่างไรอยู่ เป็นผู้มีสติตื่นอยู่สะดุ้งอยู่เสมอ **เมื่อเรามีสติ มันก็รู้เร็ว** เมื่อมีสติอยู่ถ้าจะเปรียบก็เหมือนกันกับสัตว์บางอย่าง เช่น แมลงมุมที่มันทำรังในอากาศ ใยมันผ่านไปผ่านมาเป็นรังขึงอยู่ เมื่อเสร็จแล้วตัวมันก็หมกอยู่ตรงจุดกลางของรังอันนั้นเฉยอยู่ นิ่งอยู่ สงบอยู่ด้วยมีสติอยู่ ถ้าแมลงวัน แมลงผึ้ง แมลง

ต่าง ๆ มาผ่านใย มันก็มีความสัมผัสสะดุ้งรู้จัก แมลงมุมก็จะตื่นขึ้น รีบไปจับสัตว์นั้นไว้เป็นอาหาร เมื่อจับเสร็จแล้วก็รีบมาอยู่ยังจุดเก่า ทำความสงบระงับ มีสติ รู้อะไรจะมาถูกเข้าสัมผัสเมื่อไรแมลงมุมก็ตื่น เพราะว่าแมลงมุมอยู่ด้วยสติ ก็เพราะมันจ้องกินอาหาร มันระมัดระวังอยู่อย่างนั้นตลอดเวลา เมื่อจับแล้วก็วิ่งมาอยู่ที่เก่า อย่างนี้เป็นวิสัยของแมลงมุมที่จับสัตว์กิน

แมลงมุมนั้นก็เหมือนกันกับจิตของเรา จิตของเรานั้นอยู่จุดกลางของอายตนะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย จิต มีความรู้สึกตื่นอยู่ไม่ว่าอะไรจะมาสัมผัสทางตา ตาเห็นรูป...ก็รู้สึก มีสติอยู่ หูฟังเสียง ก็รู้สึกมีสติอยู่ ได้กลิ่นเหม็นหอมอะไร ก็มีความรู้สึก ลิ้นสัมผัสโอชารสต่าง ๆ ก็รู้สึก ธรรมารมณ์ที่เกิดกับใจ ก็รู้สึกนี่เรียกว่าสัมผัส สัมผัสครั้งแรกก็รู้สึกเฉย ๆ รูปก็ดี รสก็ดี กลิ่นก็ดี เสียงก็ดี โผฏฐัพพะก็ดี ธรรมารมณ์ก็ดี เมื่อกระทบก็ยังไม่มีอะไรเกิดขึ้น พอกระทบแล้วมีความรู้สึกต่อไปอีก ซึ่งมันจะเกิดกิเลส เกิดตัณหา เกิดราคะ เกิดโทสะ เกิดโมหะ ผู้ประพฤติปฏิบัตินี้ก็เหมือนกันฉันนั้น ถ้าเราระมัดระวังอยู่สังวรสำรวมอยู่ด้วยอินทรีย์ จะรู้จักตัวของเจ้าของ รู้จักจิตของเจ้าของว่า จิตเจ้าของนี้เป็นไปในลักษณะอันใด? ก็รู้จัก เมื่อเรารู้จักจิตของเจ้าของแล้วเราก็จักสั่งสอนจิตของเจ้าของเท่านั้นแหละ ฉะนั้น ตัวสตินี้จึงเป็นตัวที่**สำคัญมากที่สุด เมื่อมีสติแล้วเราสังวรสำรวมอยู่** ก็ดึงเอาปัญญามาพิจารณาว่า รูปนี่เป็นอย่างไร เสียงนี่เป็นอย่างไร มีอะไรไหม? **ปัญญามาช่วยพิจารณา อันนี้เรียกว่าสติมีคุณค่า**

"สมาธิ" คือความตั้งใจมั่น สมาธินั้นก็เกิดมาจากสตินั่นแหละ สติ-สมาธิ ถ้าพูดเรื่องสมาธิตามศัพท์สมาธิท่านหมายถึง

ความตั้งใจมั่น อย่างเราจะละอารมณ์สิ่งที่ชั่วสิ่งที่ไม่ดีน่ะ ไม่คืนคลาย มันมั่นในข้อประพฤติของเราในข้อปฏิบัติของเรา สมาธิมีหลายขนาด ที่เราทำกันอยู่ทุกวันนี้ สมาธิที่นั่งแล้วหลับตากำหนดอันใดอันหนึ่งขึ้นมาเป็นอารมณ์ อย่างอานาปานสติที่เราอบรมกันนี้เอาลมหายใจเป็นอารมณ์ เป็นเครื่องหมาย เอาเป็นจุดเด่นที่สุด ทำไมถึงเอาเป็นอารมณ์ เพราะว่าจิตนี้มีอารมณ์หลายอย่าง หูฟังเสียงก็เป็นอารมณ์หนึ่ง จมูกดมกลิ่นก็เป็นอารมณ์หนึ่ง มันหลายอารมณ์สิ่งที่มันหลาย ๆ อารมณ์มันฟุ้งซ่าน ดังนั้นท่านจึงรวมจุดมาก ๆ มาเป็นอารมณ์เดียว เราจะเลือกอันใดอันหนึ่งก็เอา

ที่วัดเรานี้ก็สอนอานาปานสติ **อานาปานสตินี้เป็นของง่าย** เพราะอะไร **เพราะมีอยู่แล้ว** เรานั่งอยู่เราก็หายใจอยู่ เรายืนก็หายใจอยู่ นอนเราก็หายใจของเราอยู่ ดังนั้นก็กำหนดเอาสิ่งที่มีอยู่ใกล้ ๆ เป็นอารมณ์ หายใจเข้าหายใจออกเอาอันนี้เป็นอารมณ์ เพื่อจะให้จิตมั่นในอารมณ์คืออานาปานสตินี้ไม่ให้ฟุ้งซ่านไปหลายอย่าง**อารมณ์มันมากแต่เราจะทำให้มันน้อย คือเป็นอารมณ์เดียว**เราจึงยกลมขึ้น หายใจเข้า-ออก กำหนดว่า พุทโธ พุทโธ ไว้ในใจของเราเสมอ มีความระลึกอยู่ รู้อยู่ ตื่นอยู่ในพุทโธอันนั้น นี่เรียกว่าเป็นอารมณ์ เมื่อเราทำไป หายใจเข้าก็เป็นพุท หายใจออกก็เป็นโธ พุทโธนั่นก็หมายความว่าผู้รู้อยู่นั่นเอง เรารู้อยู่ด้วยสติของเราที่ตื่นอยู่ ถ้าเรารู้จักจิตของเจ้าของ มีสติอยู่ เราก็รู้จักว่าจิตของเจ้าของคิดอะไร? อะไรเป็นจิตก็เข้าไปเห็นชัด ผู้ที่มีอำนาจไปรับเอาอารมณ์ทั้งหลายนั่นแหละเรียกว่าตัวจิต สมมติว่าจิตหรือใจ ตัวที่กำหนดรู้ ลมเข้าก็รู้จัก ลมออกก็รู้จัก คนที่รู้ลมมันเข้ามันออกนั่นแหละคือตัวจิต เราสมมติว่าเป็นตัวจิต ใครตามรู้อยู่เสมอเราก็รู้จัก

ว่าใครตามรู้อยู่ ผู้ตามรู้อยู่ก็เรียกว่าจิต อารมณ์นั้นก็เป็นอารมณ์ จิตนั้นก็เป็นจิต นั่นคือผู้รู้ก็เป็นผู้รู้ อารมณ์ก็เป็นอารมณ์ เป็นคนละตอนคนละท่อน ท่านจึงให้ทำเป็นสมาธิ เมื่อเป็นสมาธิมีอารมณ์อันเดียวแล้ว จะเห็นจิตของเจ้าของว่า เออ! จิตนี้เป็นอย่างหนึ่ง อารมณ์นี้เป็นอย่างหนึ่ง ผู้ที่รู้สึกอารมณ์มากระทบเป็นอย่างนั้น ก็อย่างหนึ่ง สองอย่างนี้ถ้าหากว่าเราไม่เป็นสมาธิ ไม่ทำสมาธิให้มีอารมณ์เดียวยืนยันอยู่ เราก็ไม่รู้จักจิตของเจ้าของ จิตเจ้าของเศร้าหมองก็ไม่รู้เรื่อง จิตผ่องใสก็ไม่รู้เรื่องไม่รู้เพราะอะไร? เพราะเราไม่ได้สั่งสอนจิตของเรา

พระพุทธองค์ท่านบอกว่า **ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ใครตามดูจิตของตนคนนั้นจะพ้นจากบ่วงของมาร** บ่วงของมารนั้นคืออะไร? คือรูปหนึ่ง เสียงหนึ่ง กลิ่นหนึ่ง รสหนึ่ง โผฏฐัพพะหนึ่ง ธรรมารมณ์หนึ่ง อันนี้แหละเป็นบ่วงที่จะผูกจิตผู้ที่ไม่รู้ให้เข้าไปในอำนาจของมัน เข้าไปในอำนาจของความเกลียดหรือความรัก ถ้าหากว่าเรารู้จิตของเจ้าของเช่นนั้น ทั้งเรามีสติอยู่ เราก็รู้ว่าอันนี้เป็นอารมณ์ อันนี้เป็นจิต **ถ้าเรามองเห็นว่าอารมณ์เป็นอารมณ์ จิตเป็นจิต** เราก็แยกมันออกเป็นสองอย่าง **เราก็รู้จักว่าจิตไปยึดมั่นถือมั่นในอารมณ์** อารมณ์นั้นท่านเรียกว่าโลก **หลงอารมณ์ก็คือหลงโลก** หลงโลกก็คือหลงอารมณ์ ใครเป็นคนหลง? จิตผู้รู้นั่นแหละมันหลง หลงตามอารมณ์ ที่ดีก็หลงไป ชั่วก็หลงไปตาม สุขก็หลงไป ทุกข์ก็หลงไป เอาตัวไปแทนเสียว่าเป็นตัวทุกข์ ความเป็นจริงนั้นจะทุกข์ก็เพราะมีอุปาทานยึดมั่นในอารมณ์ทั้งหลายเหล่านั้น เลยไปเป็นเจ้าของอารมณ์ ความเป็นจริงนั้นอารมณ์ก็เป็นอารมณ์จิตก็เป็นจิต มันคนละอย่างกัน เมื่อเราเข้าไปยึดว่าอันนั้นดี อันนั้นสวยอย่างนี้เป็นต้น ไม่ใช่ว่าเห็นเฉย ๆ เห็นแล้วมี

อุปาทานมั่นหมายไปยึดมั่นถือมั่นเป็นตัวเป็นตน เป็นเราเป็นเขานั้น เรียกว่าบ่วงของพญามารผูกไป ความพอใจก็ผูกไป ความไม่พอใจก็ผูกไป ความสุขก็ผูกไป ความทุกข์ก็ผูกไป ชั่วก็ผูกไป ดีก็ผูกไปอย่างนี้ก็เพราะว่าเราไม่รู้จักจิต ไม่รู้จักอารมณ์ ถ้าเรารู้จักจิตของเจ้าของแล้ว อารมณ์มันก็เป็นอารมณ์ ถ้าเรารู้จักจิตของเจ้าของแล้ว อารมณ์มันก็เป็นอารมณ์ จิตมันก็เป็นจิตเป็นคนละอย่าง ถ้าเราไม่รู้จักอันนี้ เราก็เข้าไปเป็นเจ้าของอารมณ์อันนั้น เราก็ต้องรับรองอารมณ์อันนั้นอยู่ติดตามอารมณ์อันนั้นอยู่ถ้าเราเห็นเช่นนี้ว่าอันนี้เป็นจิต อันนี้เป็นอารมณ์ เราก็ต้องรู้จักสอนจิตของเจ้าของ เมื่อเรามีความสงบอยู่ ถูกอารมณ์ขึ้นมาเราก็รู้จักว่าอันนี้เป็นอารมณ์ อันนี้เป็นจิต เปรียบง่าย ๆ คือมันอยู่ใกล้ชิดกัน เหมือนน้ำมันกับน้ำท่ามันมีน้ำหนักต่างกัน จะเอาใส่ในขวดเดียวกันก็ได้แต่ว่ามันไม่แทรกซึมเข้าหากัน จิตกับอารมณ์ก็เป็นอย่างนั้น ถ้ารู้จักว่าอันนั้นเป็นอารมณ์ อันนั้นเป็นจิต จะเห็นจิตเป็นจิต เห็นอารมณ์เป็นอารมณ์ สักแต่ว่าอารมณ์เท่านั้น

อารมณ์นี้แหละท่านเรียกว่าโลก เราหลงโลกก็คือหลงอารมณ์ หลงอารมณ์ก็คือหลงโลก เอาจิตกับอารมณ์ไปพัวพันกันจนแยกกันไม่ได้ แยกไม่ออกว่าอะไรเป็นจิต...อะไรเป็นอารมณ์ อารมณ์นี้ก็สักแต่ว่าอารมณ์ เห็นจิตก็สักแต่ว่าจิต เป็นธรรมธาตุอันหนึ่งเป็นอยู่อย่างนั้น เขาเป็นอยู่อย่างนั้น ตั้งแต่ไหนแต่ไรมาเขาก็เป็นของเขาอยู่อย่างนั้น ถ้าหากว่าเราไม่รู้จักสิ่งทั้งหลายเหล่านั้น เราก็ไปสำคัญมั่นหมายว่า ทำไมมันเป็นอย่างนั้น ทำไมมันเป็นอย่างนี้ ความเป็นจริงอันนี้เป็นของเก่าแก่ มันตั้งอยู่อย่างนั้นเอง ดังนั้นพระพุทธเจ้าท่านจึงให้ปฏิบัติ ให้พิจารณา ที่ท่านสอนว่า **ให้ท่านทั้งหลายหรือสูทั้งหลายจงมาดูโลกนี้อันน่าตระการดุจราชรถ อันพวกคน**

เขลาทั้งหลายหมกอยู่ แต่ผู้รู้หาข้องอยู่ไม่ท่านพูดตรงเข้าไปเลย เห็นโลกที่มันวุ่นวาย มันก็เป็นอยู่อย่างนั้น**โลกนี้ไม่ใช่ว่ามันวุ่นวาย** มันเป็นอยู่อย่างนั้น ที่เราเข้าไปหมายมั่นไม่พอใจกับมัน มันก็วุ่นวายซิ **ถ้ารู้ตามเป็นจริงด้วยปัญญาแล้ว ก็เห็นว่าไม่วุ่นวาย** แต่คนไม่มีปัญญาแล้วก็เข้าใจว่าที่นั่นมันวุ่ยวาย พระพุทธเจ้าท่านจึงตรัสอย่างนั้น ให้มาดูโลกอันนี้..อันน่าตระการดุจราชรถ เพราะคนเขลาคือคนโง่ คือคนไม่รู้จัก คือคนหลงหมกอยู่ แต่ผู้รู้ทั้งหลายรู้แล้วไม่ข้องอยู่ ที่นั่นไม่วุ่นวายที่นั่นไม่ขัดข้องก็เพราะเห็นว่าของเขาเป็นของเขาอยู่อย่างนั้น พื้นฐานของการประพฤติปฏิบัติ พื้นฐานของความเห็น ก็ต้องเป็นอย่างนั้น ให้รู้ถ้าเราไม่รู้มันก็เป็นทุกข์ ไม่รู้ ก็เข้าไปยึดมั่นถือมั่นตลอดกาลตลอดเวลา

อารมณ์มาทางตาก็มี หูก็มี จมูกก็มี ลิ้นก็มี กายก็มี เกิดมาทางจิตเฉย ๆ ก็มี คือมีความรู้สึกเกิดขึ้นมาเดี๋ยวนั้น ทั้ง ๆ ในเวลานั้น ตา หู จมูก ลิ้น กาย ไม่สัมผัสถูกต้องอะไร แต่ว่ามันเป็นธรรมมารมณ์ เป็นธรรมเก่าที่เก็บไว้ในเวลานั้นมันระเบิดขึ้นมาอยู่ที่ใจ เพราะว่าในเวลานั้นไม่ได้ยิน ไม่ได้เห็น ไม่อะไรก็ตามทีเถอะ แต่ว่าอันนั้นมันมีอยู่เป็นของเก่า เป็นธรรมารมณ์ เป็นธรรมะ+อารมณ์นั่นเอง มันฝังแน่นอยู่ในใจเรียกว่า **"อุปธิธรรม"** เมื่อได้ช่องเมื่อไร มันก็ระเบิดขึ้นมา เกิดความยินดีเกิดความยินร้ายขึ้นมา อันนี้คือของเก่าที่มีอยู่แล้ว ในปัจจุบันนั้น ตาก็ไม่ต้องเห็น หูก็ไม่ต้องได้ยิน จมูกก็ไม่ได้กลิ่น ลิ้นก็ไม่ได้รส กายก็ไม่ถูกต้อง แต่ว่ามีอารมณ์ทางจิตเกิดขึ้นมาเฉย ๆ ที่เกิดขึ้นมาที่จิตนั้น จิตก็ยังหลงของมันอยู่เรื่อย ๆ ยังไปหลงรัก ยังไปหลงใคร่อยู่ในสถานที่นั้นอีก ถ้าเราเห็นเช่นนี้ ถ้าเราดูเช่นนี้ เราทำสมาธิเห็นชัดอยู่อย่างนี้ เราก็พยายามดูซิว่า เกิดแล้วมันก็ดับ ดับแล้ว

มันก็เกิด เกิดแล้วมันก็ดับ มันเป็นของมันอยู่อย่างนั้น

พระโยคาวจรท่านเห็นชัดว่า อันนี้เป็นธรรมธาตุอันหนึ่งเท่านั้นเรียกว่า ธรรมะ เกิดแล้วก็ดับไป ดับแล้วก็เกิดขึ้นมา เกิดขึ้นมาแล้วก็ดับไป **พระผู้มีพระภาคท่านให้เห็นจิตอันนี้เป็นของเกิดดับอยู่เท่านั้น** มันไม่เป็นไปอย่างอื่นอีกถ้ารู้ชัดแล้ว มันก็เกิดดับของมันอยู่อย่างนั้น ก็เหมือนโลกน่ะแหละ ถึงเวลาสว่างมันก็สว่างถึงเวลามืดมันก็มืด มันก็เป็นของมันอยู่อย่างนั้น แต่คนที่ยุ่งก็ไปให้โทษมันว่า มันมืดเร็วไป หรือมันสว่างเร็วไปอย่างนี้ ถ้ารู้ตามเป็นจริงแล้ว ก็เป็นเรื่องของมันเป็นอยู่อย่างนั้น อันนั้นเรียกว่าเราหลง **พระพุทธเจ้าให้ประพฤติปฏิบัติเพื่อให้หายหลง** พระโยคาวจรคือใคร? ก็คือพวกเรานี่เองแหละ ให้ศึกษาเข้าไปเห็นความจริงเมื่อจิตสงบมีสติอยู่ มีสัมปชัญญะอยู่ เป็นสมาธิ มันก็เห็น ในที่สงบระงับเมื่อเห็นอาการทั้งหลายเป็นเช่นนั้น ก็เกิดการวิเคราะห์วิจารณ์ขึ้นมาเพ่งสิ่งที่เกิดขึ้นมาอยู่นั้น เป็นอย่างนั้นอยู่เสมอเมื่อเห็นอาการตามความเป็นจริงของมัน ก็รู้ว่ามันเป็นของมันอยู่อย่างนั้น เมื่อเห็นชัดเช่นนั้น เราก็ไม่ต้องไปเพิ่มอะไรขึ้นอีกไม่ต้องไปถอนอะไรมันอีกปล่อยมันอยู่ตามเช่นนั้นเสมอ คนที่ไปเพิ่มอะไรเข้ามา ไปถอนอะไรออกไป ก็คือคนหลงอารมณ์ จึงเกิดยุ่งเกิดวุ่นวาย เกิดความไม่สงบ

พระพุทธเจ้าท่านสอนว่าให้เห็นโลก คือเห็นโลกนี้ตามเป็นจริงอยู่ ท่านให้เห็นชัดด้วยปัญญาว่า มันเป็นอยู่อย่างนั้น ไม่มีทางจะแก้ไข **ท่านให้แก้ไขตัวเราเอง ไม่ใช่ไปแก้ไขอย่างอื่น** ถ้าเราไปแก้ไขอย่างอื่นนั้นก็เรียกว่า มันเป็นภายนอก นึกว่าเหตุมันเกิดมาจากนั้น เช่นเรามองดูรูปหรือเราฟังเสียง ก็เห็นว่ารูปนั้นเรา

ไม่ชอบ หรือเสียงนั้นเราไม่ชอบ ก็นึกว่ารูปนั้นเป็นเหตุ เสียงเป็นเหตุ ความเป็นจริงเหตุไม่ได้อยู่ที่ตรงนั้น เหตุอยู่ที่จิตของเจ้าของนี่เอง เพราะเราเข้าไปสำคัญมั่นหมายว่า มันเป็นอย่างนั้นมันเป็นอย่างนี้ ความจริงนั้นเหตุเกิดที่เรา แต่เราไปเข้าใจว่าเหตุเกิดอยู่ที่รูป เสียง กลิ่น เมื่อมันกระทบถูกต้อง มันเกิดจากความเห็นนี้เอง อันนั้นมันก็อยู่ตามสภาพของมันอย่างนั้น มิแปรเป็นอย่างอื่น ฉะนั้นพระพุทธเจ้าท่านจึงตรัสให้พุทธบริษัททั้งหลายมาดูโลกอันนี้ให้แจ้งให้รู้เรื่องตามความเป็นจริงของมัน ถ้ารู้ตามความเป็นจริงของมันแล้วก็ไม่มีทางอะไรจะแก้ไข เห็นตามมันเสีย ปัญญารู้เท่าสังขารว่าสังขารนั้นเป็นจริงอย่างไร ให้รู้เท่าตามความเป็นจริงอย่างนั้นทุกอย่าง หูเราได้ยินก็ดี **อายตนะทั้งหลายที่รวมอยู่นี้ มันเป็นสัจจธรรมทั้งนั้น** คือความจริงทั้งนั้น แต่เราไม่รู้จักความจริงก็เลยกลายเป็นของปลอมไปเสีย เข้าไปปรุง ปรุงให้มันเป็นอย่างนั้นปรุงให้มันเป็นอย่างนี้ ไปแต่งให้มันเป็นอย่างนั้น แต่งให้เป็นทุกข์ก็เป็นทุกข์ ปรุงไปอย่างอื่นก็ไม่เป็น มันเป็นของมันอยู่อย่างนั้นถ้าเราเห็นสั้น ๆ เช่นนี้ เราก็รู้จักสั่งสอนจิตของเจ้าของแล้วว่าอันนี้เป็นอารมณ์ อันนี้มันเป็นจิต

อารมณ์นี้ก็สักว่าอารมณ์ จิตนี้ก็สักว่าจิตเท่านั้น ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตน เราเขา ผลที่สุดแล้วก็ไม่มีใครทำอะไรทั้งนั้นอารมณ์ก็เป็นเรื่องอนิจจัง จิตก็เป็นอนิจจัง ตัดผ่านไปเสียไม่ต้องข้องแวะ ไม่ต้องวิจัยมากเพราะรู้ว่ามันเป็นอย่างนั้น เห็นอารมณ์ที่เกิดดับก็ดี เห็นอารมณ์ดีก็ตามอารมณ์ชั่วก็ตาม ก็เรียกว่าเป็นอนิจจังทั้งนั้น ถ้าพูดให้ง่าย ๆ ก็ว่า ตัวอนิจจังนี้แหละคือตัวพระพุทธเจ้าล่ะ ตัวสัจจธรรมล่ะ ตัวที่จะทำให้พระพุทธองค์ของเราให้เกิดเป็นพระพุทธเจ้า สาวกทั้งหลายก็เหมือนกัน

ฉันนั้น ถ้าเห็นอนิจจังชัดเจน ก็เป็นพระสมบูรณ์นั่นเอง เห็นอนิจจังเป็นของไม่เที่ยง ในรูป ในเวทนา ในสัญญา ในสังขาร ในวิญญาณ อุปาทานมั่นหมายก็ไม่เข้าไปยึดมั่นถือมั่นในขันธ์ทั้ง ๕ คือมี ๕ กอง กองรูป กองเวทนา กองสัญญา กองสังขาร กองวิญญาณ เราไปยึดมั่นถือมั่นว่าขันธ์ทั้ง ๕ นี้ เป็นตัวเป็นตน เป็นเราเป็นเขาโดยใช่เหตุ ตามความเป็นจริงแล้วอันนี้มันเป็นขันธ์ ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตนไม่ใช่เราไม่ใช่เขา เรียกว่ามันเป็นกอง กองรูปก็เป็นกองหนึ่ง กองเวทนาก็คือกองสุข...กองทุกข์นี่เป็นกองหนึ่ง สัญญานี้ก็เป็นกองหนึ่ง สังขารนี้ก็เป็นกองหนึ่ง วิญญาณนี้ก็เป็นกองหนึ่ง **คนคนหนึ่งมีอยู่ ๕ ก้อนหรือมีอยู่ ๕ กอง เราจะอยู่ไปได้ด้วยขันธ์ ๕ นี้**

ผู้ที่จะมีความทุกข์มีความเดือดร้อน ก็เพราะยึดเอาก้อนนี้มาเป็นตัวเป็นตนเป็นเราเป็นเขา ใครมันเป็นทุกข์? ขันธ์ ๕ นี้แหละเป็นทุกข์ เพราะเห็นขันธ์ ๕ นี้เป็นตัวเป็นตนเป็นเราเป็นเขา คือไปยึดหมายสิ่งที่ไม่เป็นตัวเป็นตนเป็นเราเป็นเขานี้แหละ มาเป็นตัวเป็นตนเป็นเราเป็นเขา อันนี้มันตรงกันข้ามเลย สิ่งที่ไม่ใช่ตัวใช่ตนเราเข้าใจว่าตัวว่าตน สิ่งที่ไม่ใช่เราใช่เขา เราก็เข้าใจว่าเป็นเราเป็นเขา อันนี้เป็นมิจฉาทิฏฐิ ความเห็นผิดจากหลักธรรมะ เมื่อผิดจากหลักธรรมะก็เกิดทุกข์ เพราะสิ่งทั้งหลายเป็นก้อนเป็นกองเฉย ๆ กองรูปก็เป็นกองหนึ่ง กองเวทนา กองสัญญา กองสังขาร กองวิญญาณ ฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงให้พิจารณาให้เห็นว่า ขันธ์ ๕ นี้เกิดแล้วก็ดับ มันเกิด-ดับ เกิด-ดับเท่านั้น หาอย่างอื่นนอกนั้นไม่มี ทุกข์เกิดขึ้นแล้วก็ดับไป สุขเกิดขึ้นแล้วก็ดับไป ไม่ยั่งยืนถาวรอยู่ มันเป็นอยู่อย่างนี้ ท่านจึงสอนว่า **ขันธ์ทั้ง ๕ นี้ไม่เที่ยง** แต่คนเราทั้งหลายมองไม่เห็น **เราว่าเป็นของ**

เที่ยง จึงขัดแย้งกันอยู่ตลอดเวลา **ที่ท่านเห็นธรรมะก็คือท่านเห็นตรงนี้** ที่ท่านตรัสรู้ธรรมะก็คือตรัสรู้ตรงนี้ ไม่ใช่รู้อย่างอื่น เห็นชัดเรื่องขันธ์ ๕ นี้ว่าไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน ไม่ใช่เราไม่ใช่เขา จิตก็ปล่อยวาง **เห็นแต่ว่าขันธ์ ๕ เกิดแล้วก็ดับไปเท่านั้น** มันเกิด-ดับ เห็นสิ่งที่เกิด-ดับอยู่ตลอดเวลา เมื่อเห็นเช่นนี้ก็ไม่รู้จะไปทำอะไรมัน นี่คือความเห็นที่ถูกต้อง

เห็นง่าย ๆ คิดง่าย ๆ ว่ามันเกิด-ดับเท่านั้นแหละ วูบเดียวก็เกิดขึ้นมา วูบเดียวก็ดับไป หาสิ่งใดจะมาเกิด-ดับไม่มีนอกจากสุขกับทุกข์ ทุกข์มันเกิดแล้วก็ดับไป สุขเกิดแล้วก็ดับไป มันเป็นเรื่องเท่านี้เอง ถ้าเราไม่รู้เรื่องสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ ก็เหมือนว่าเราจะไม่รู้ธรรมะ ถ้าเรารู้ธรรมะก็เห็นเรื่องทั้งหลายเหล่านี้มันเป็นอยู่อย่างนี้ หมดทางที่จะแก้ไข เรียกว่า เห็นโลก เห็นโลกเป็นอย่างนั้น ถ้าเห็นแล้วก็ไม่ต้องแก้ไข ถ้าเห็นแล้วใจสบาย เห็นโลกตามเป็นจริงอย่างนั้นก็เรียกว่า บรรลุธรรมะ คือเห็นรูปเห็นนามนี้เป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว เมื่อเห็นสิ่งทั้งหลายเหล่านั้น เราก็เห็นออกจากตัวของเรา ออกจากตนของเรา ก็เลยเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน มีแต่ขันธ์ ๕

ในสมัยหนึ่ง **พระปุณมัณตนี**บุตรจะออกไปธุดงค์ พระสารีบุตรซึ่งเป็นพระอาจารย์ของพระปุณมัณตนีบุตร ได้ถามปัญหาแก่ลูกศิษย์ของท่านว่า ถ้ามีคนมาเรียนถามท่านว่า พระขีณาสพตายแล้วเป็นอะไร? พระปุณมัณตนีบุตรตอบว่า "รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เกิดแล้วดับไป" ท่านไม่เห็นว่าท่านเกิดแล้วท่านดับไป ตรงนั้นไม่มีท่าน ไม่มีตัว ไม่มีตน ไม่มีเรา ไม่มีเขา ท่านก็เลยตอบคำถามพระอาจารย์ว่าพระขีณาสพตายแล้วไม่เป็นอะไร ท่านเห็นแต่เพียงว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เกิดแล้วดับไปเท่านั้น พระสารีบุตร

ก็พอใจในความเห็นของลูกศิษย์ ว่าอย่างนี้ไปได้แล้ว ท่านก็ปล่อยให้พระปุณมัณตนีบุตรไปธุดงค์ ท่านถามอย่างนั้นเพื่อสอบความเข้าใจของลูกศิษย์ เมื่อลูกศิษย์ตอบมาตามความเป็นจริงเช่นนั้นแล้ว มันหมด ตอบได้หมดที่จะเข้าใจว่าตัวว่าตนตรงนั้นไม่มี **พระขีณาสพตายแล้วไม่เป็นอะไร พระขีณาสพก็คือผู้สิ้นไปแล้วสิ้นกิเลสทั้งหลายแล้ว** ตายแล้วไม่เป็นอะไร พระปุณมัณตนีบุตรรู้แล้ว ท่านประสบมาแล้วว่าเป็นอย่างนั้น **ท่านไม่เห็นว่ามีอะไร เห็นแต่เพียงว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เกิดแล้วดับไป ไม่มีใครเกิดไม่มีใครตาย**

อย่างพระโมกขราชเห็นสุญญตาธรรมเป็นธรรมที่ไม่ตาย ถ้าถึงจุดอันนั้นแล้วไม่ตาย ทำไมถึงไม่ตาย? มันไม่มีคน ไม่มีสัตว์ ถ้าไม่มีคนก็ไม่มีใครจะตาย ไม่มีสัตว์ก็ไม่มีใครจะตาย เห็นชัดแล้วว่ามันพ้นจากตัวตนเราเขา เห็นแต่ธาตุ หรือกองดิน กองน้ำ กองไฟ กองลม เห็นแต่ขันธ์ ๕ มีแต่รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่มีคน ไม่มีสัตว์ ตรงกับพราหมณ์ที่เข้าไปถามพระพุทธเจ้าว่า พระผู้เป็นเจ้า คนตายแล้วเกิดมีไหม? พระพุทธเจ้าท่านย้อนถามพราหมณ์ ใครจะมาเกิดมาตายอยู่ที่นี่ ถ้าพราหมณ์มีความเห็นเช่นนั้น ก็เหมือนกันกับที่ว่า ลูกศรนั้นแทงหัวใจพราหมณ์อยู่เท่านั้นแหละ ขวางอยู่ตลอดเวลา แต่ว่าเอามันออกยาก มันเห็นยาก คือมันติดสมมติ **ถ้าเราเห็นสมมติ เห็นวิมุติตามความเป็นจริงแล้วมันก็สบาย ไม่มีใครเกิด ไม่มีใครแก่ ไม่มีใครเจ็บ ไม่มีใครตาย** รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณมันเป็นไปต่างหากถ้ามันเป็นเช่นนั้น อะไรจะเกิดที่ไหนมีไหม? ความโลภจะเกิดขึ้นมีไหม? ความโกรธจะเกิดขึ้นมีไหม? ความหลงจะเกิดขึ้นมีไหม?

สิ่งทั้งหลายเหล่านี้จะเกิดขึ้นมาได้เพราะคน เพราะสัตว์ ถ้าท่านเห็นว่าพ้นไปจากสัตว์ พ้นไปจากคนแล้ว กิเลสจะเกิดกับอะไร? ไม่มีที่เกาะ ไม่มีกิเลส โลภ โกรธ หลง หมดไป เพราะสิ่งทั้งหลายเหล่านี้เกิดขึ้นกับสัตว์ กับมนุษย์ กับตัวกับตน กับเรากับเขา ท่านเห็นว่าไม่มีตัวไม่มีตน ไม่มีเราไม่มีเขาแล้ว มันจะเกิดกับอะไร **ท่านจึงว่าผู้ถึงที่สุดของธรรมะ มัจจุราชตามไม่ทัน ท่านเป็นผู้ที่ไม่ตาย** จะตายแต่คนหรือสัตว์ ถ้าพ้นไปจากคนหรือสัตว์แล้ว ก็ไม่มีอะไรที่จะตาย ไม่มีอะไรที่จะเกิดจะดับอยู่ตรงนั้นไม่มีแล้ว

พระพุทธเจ้าของเรามีพุทธประสงค์อยากจะให้เราเห็นอย่างนั้น ที่ปฏิบัติมานี้อยากจะให้รู้อย่างนั้น อยากจะให้เป็นอย่างนั้น ให้พ้นจากความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ทุกข์ก็ไม่มี ไม่มีทุกข์ ทุกข์ก็หมด ทุกข์ก็ดับ อันนี้ท่านจึงว่าให้ปฏิบัติให้พ้นจากทุกข์ ถ้าเราไปยึดมั่นว่าเป็นตัวเป็นตน เป็นเรา เป็นเขาเป็นสัตว์เป็นบุคคลอยู่อย่างนี้ มันก็เกิด แก่ เจ็บ ตายอยู่อย่างนั้นแหละ ไม่พ้น พระพุทธองค์ท่านให้เห็นอย่างนั้น ท่านสอนอย่างนั้นท่านให้รู้อย่างนั้น เดินไปก็ไม่มีอะไร มีแต่ขันธ์ ๕ มีแต่กองรูป กองเวทนา กองสัญญา กองสังขาร กองวิญญาณ มีแต่เรื่องขันธ์ ๕ เท่านั้น เป็นไปตามสภาวะของมัน อันนี้ท่านเรียกว่า **ให้เห็นออกจากตัวตน** ไม่มีอะไรจะเข้าไปยึดดมั่นถือมั่นในสิ่งทั้งหลายเหล่านั้น **เป็นผู้ที่ปล่อยวาง จะได้เห็นว่าเป็นสภาวะธรรมอันหนึ่งเท่านั้น** เกิดขึ้นแล้วก็ดับไป มีแต่เรื่องเกิด-ดับไปทั้งนั้น อันนี้เป็นจุดหมายปลายทางที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา ต้องการให้พวกพุทธบริษัททั้งหลาย ปฏิบัติให้เข้าไปรู้อย่างนั้น ให้เข้าไปเห็นอย่างนั้น**ถ้าเข้าไปรู้อย่างนั้นท่านก็เรียกว่า เราเข้าไปรู้ธรรมะ เห็นธรรมะ** เมื่อเห็นธรรมะ **ก็เห็นพระพุทธเจ้า** เมื่อเห็นพระพุทธเจ้าก็เห็น

นั้นเป็นเรื่องการปฏิบัติล้วน ๆ ทางจิตของเรา เรื่องการปฏิบัติที่เราแนะนำพร่ำสอนกันนี้ก็เรียกว่าเป็นศีลธรรม สอนเรื่องศีลธรรมนี้ สอนเรื่องตัวเรื่องตน เรื่องเราเรื่องเขา อย่าไปเบียดเบียนซึ่งกันและกัน เป็นตัวเราเป็นตัวเขา ถ้าสอนธรรมะล้วน ๆ ก็เรียกว่าไม่มีเราไม่มีเขา สอนเรื่องศีลธรรมนี้ก็ต้องมีเรามีเขา ความมุ่งหมายของพระพุทธเจ้า มีพระพุทธประสงค์อยากจะให้สาวกทั้งหลายเป็นอย่างนั้น ให้รู้อย่างนั้น ให้เห็นอย่างนั้น ให้เป็นอยู่อย่างนั้นสงบจากสัตว์ สงบจากบุคคล จากตัว จากตน จากเรา จากเขาหมดกันแค่นั้น ในทางพุทธศาสนาของเราท่านสอนอย่างนั้น

แต่ว่าพุทธบริษัทจะมีศรัทธา จะมาประพฤติปฏิบัติให้เป็นไปตามทำนองนั้นลำบาก ยาก ไม่มีศรัทธาเพียงพอ ความเป็นจริงอย่างนักบวชเรา อย่างพวกเรานี่น่ะ ละฆราวาสวิสัยมาแล้ว ละบ้านละช่องมาแล้ว อะไรทั้งหมด ๆ เราก็ทิ้งมาแล้ว อยู่ในวิสัยของสมณะ จุดนั้นเป็นที่หมาย เป็นเป้าหมายของพวกเราทั้งหลายเป็นเป้าหมายของผู้ประพฤติ เป็นเป้าหมายของผู้ปฏิบัติ ฉะนั้น **ท่านจึงสอนให้ละทิฏฐิมานะ ทิฏฐิคือความเห็น มานะคือความยึดในตน ฯลฯ การละนี้แหละคือทางที่จะสงบจริง เย็นจริง**

"การออกธุดงค์"

โดย...พระโพธิญาณเถร

– **ธุดงค์** คือ การไปหาสิ่งที่เป็นประโยชน์ไปเพื่อประโยชน์ เพื่อข้อปฏิบัติอันเคร่งครัด พระผู้ตั้งใจไปธุดงค์ก็ต้องเป็นพระที่สำคัญ พอสมควร ต้องเป็นผู้ระมัดระวัง รู้รอบ เป็นผู้รู้พระวินัยและข้อปฏิบัติ พอสมควร

– **เมื่อท่านเดินธุดงค์** จะพบสิ่งที่ไม่เคยพบ จะเห็นสิ่งที่ไม่เคยเห็น จะได้รู้สิ่งที่ไม่เคยรู้ ถ้าท่านมีหลักดี เป็นผู้มีปัญญาแล้ว การท่องเที่ยวไปนั้น ก็ล้วนแต่จะเกิดประโยชน์ทั้งนั้นล้วนเกิดประโยชน์ตนด้วย เกิดประโยชน์ผู้อื่นด้วย

– **การปฏิบัติตามใจของเรา** ปฏิบัติตามตัณหา ปฏิบัติตามความอยาก จึงไม่ใช่ไปธุดงค์ การไปธุดงค์นี้เกิดประโยชน์มากกับบุคคลที่มีปัญญา เป็นโทษมากกับบุคคลที่ไม่มีปัญญา

– **เมื่อท่านพักก็อย่าไปติดที่พัก** อย่าไปอยู่นาน อย่าอยู่เกิน ๓คืน ๗ คืน อย่างมาก ๑๕ คืน แล้วเก็บของไปที่อื่นเรื่อย ๆ ไป ถ้าอยู่เกินกว่านั้น มันหลวมนะ กลัวมันชอบโยมอุปัฏฐากที่นั่น แล้วชอบอาหารที่นั่น แล้วชอบที่อยู่อาศัยที่นั่น

คัดบางตอนจาก "การออกธุดงค์" โดยพระโพธิญาณเถร

- ผมเคย**เดินธุดงค์องค์เดียว** แต่ว่ามันเปลี่ยวนะ แต่ว่าก็ไม่เป็นอะไรหรอก ถ้าเราถวายชีวิตต่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์แล้ว เพราะเราเกิดมาก็เกิดมาคนเดียว ตายก็ตายคนเดียว ทำความดีเราก็ทำคนเดียว

- ท่านจะต้อง**เอาชนะตัวของท่านไว้ในใจเสมอ** ไม่ต้องเอาชนะบุคคลอื่น ถ้าเราเอาชนะบุคคลอื่น เราจะแพ้ตัวของเราเอง ถ้าเราเอาชนะตัวของเราแล้ว คนอื่นเราก็จะชนะด้วย ชนะโดยธรรม ชนะด้วยการปล่อยวาง ชนะด้วยการหยุด กำหนดให้เป็นอารมณ์ไว้ในใจท่านเสมอไป

- **ถ้าท่านมีจิตใจจดจ่อ** มีจิตใจฝักใฝ่อยู่กับธรรมะคำสั่งสอนของครูบาอาจารย์มิได้ขาด เป็นผู้ไม่ประมาท เมื่อท่านตั้งอกตั้งใจไปธุดงค์เช่นนี้ ก็เรียกว่าท่านได้ข้อประพฤติปฏิบัติธุดงควัตรแล้ว ซึ่งเป็นข้อวัตรที่ทำได้ยาก เพราะเป็นข้อวัตรของพระอริยเจ้า หรือเป็นข้อวัตร หรือข้อปฏิบัติของบุคคลเพื่อเป็นพระอริยะเจ้านั่นเอง.

กิจวัตรประจำวัน

เสียงระฆังเป็นสัญญาณบอกเวลาแห่งกิจวัตรประจำวันอันเป็นวัตรปฏิบัติประจำของภิกษุสามเณรซึ่งในสมัยปัจจุบันนี้กิจวัตรต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปจากยุคแรก ๆ บ้างทั้งนี้ก็เพื่อความเหมาะสมแก่สมัยและสภาพของสังคมที่แปรเปลี่ยนไป แต่ก็ยังคงความเข้มข้นเป็น **สัมมาปฏิปทา** อยู่เช่นเดิม

กิจวัตรทุกอย่างดำเนินไปตามแนวทางแห่งพระธรรมวินัย โดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การขัดเกลากิเลสและเสริมสร้างจริตนิสัยความเป็นผู้เสียสละ ละความเห็นแก่ตัว ทำลายความเกียจคร้าน อันเป็นสาเหตุหนึ่งของความทุกข์ ดังพุทธภาษิตที่ตรัสไว้ว่า **บุคคลผู้เกียจคร้านย่อมอยู่เป็นทุกข์ ย่อมระคนอยู่ด้วยอกุศลธรรมอันลามกทั้งหลาย...**

เพื่อความเป็น **สัมมาปฏิปทา** อันเป็นไปเพื่อการขัดเกลากิเลส และเพื่อสร้างจริตนิสัยอันดีงาม วัดหนองป่าพงจึงกำหนดกิจวัตรประจำวันไว้ดังนี้...

เวลา ๐๓.๐๐ น. - รวมที่ศาลา นั่งสมาธิ ทำวัตรเช้า

เวลา ๐๕.๐๐ น. - ทำความสะอาดโรงฉัน จัดอาสนะ ออกบิณฑบาต

คัดจาก หนังสือ "ตามรอยพระโพธิญาณ", ๒๕๓๕

เวลา๐๘.๐๐ น. - รับแจกอาหาร ฉันบิณฑบาต

เวลา ๑๐.๐๐ น. - ทำความสะอาดโรงฉัน กราบพระ พร้อมกัน กลับกุฏิของตนโดยความสงบ

เวลา ๑๔.๐๐ น. - ทำกิจส่วนรวมพร้อมกัน เช่นทำความสะอาดศาลา โบสถ์ ลานวัด ถนน และปฏิสังขรณ์ซ่อมแซมสถานที่ต่าง ๆ

เวลา ๑๗.๐๐ น. - ฉันน้ำปานะ สรงน้ำ เดินจงกรม

เวลา ๑๘.๐๐ น. - นั่งสมาธิ ทำวัตรเย็น ฟังพระธรรมวินัย

กิจวัตรประจำวันยังอาจเป็นเครื่องวัดหรือเครื่องที่ทดสอบจิตใจของภิกษุสามเณรได้ด้วยว่า เป็นผู้มีคุณสมบัติหรือคุณธรรมของสมณะมากน้อยเพียงใด สิ่งเหล่านี้จะรู้ได้ในขณะที่สัญญาณระฆังดังขึ้น เมื่อโสตประสาทได้รับสัมผัสกับเสียงที่บ่งบอกถึงกิจหน้าที่ของตน จิตใจจะแสดงความรู้สึกเช่นใดออกมา มันอาจเป็นความรู้สึกที่กระตือรือร้นด้วยอำนาจแห่งศรัทธา หรือเป็นความรู้สึกที่กระตืนรือร้นด้วยอำนาจแห่งศรัทธา หรือเป็นความรู้สึกที่เบื่อหน่าย ท้อแท้เกียจคร้าน ถึงกับคิดหลีกเลี่ยง หลบซ่อน แอบแฝง ด้วยอำนาจมายาสาไถอันเป็นตัณหาก็ได้ จึงอาจกล่าวได้ว่า **กิจวัตร คือเครื่องวัดความเป็นพระ** หรือ **เป็นเครื่องวัดระดับจิตใจของบุคคลว่าสูงต่ำเพียงใด**

คำสั่งของพ่อ

.....ตั้งแต่ไหนแต่ไรมา ทางโลกก็เหมือนกัน ถ้าพ่อแม่ยังอยู่ลูกเต้าก็สบายสมบูรณ์ ถ้าพ่อแม่ตายไปแล้วลูกเต้าแตกกันแยกกัน เป็นคนรวยก็กลับเป็นคนจน อันนี้มันเป็นธรรมดาอยู่ในโลกนี้ มันมีอยู่แล้วและเรามองเห็นอยู่ เช่นว่าเมื่อครูบาอาจารย์ยังอยู่ก็สบายสมบูรณ์บริบูรณ์ ยกตัวอย่างเช่น พระพุทธเจ้าของเราเป็นต้น เมื่อท่านยังทรงพระชนม์อยู่นั้นก็เรียกว่า กิจการต่างๆนั้นก็เรียบร้อย มันดีทุกอย่าง เมื่อปรินิพพานไปแล้วนั้นนะ ความเสื่อมมันเข้ามาเลย เพราะอะไร ก็เพราะเรานะ เมื่อครูบาอาจารย์ยังอยู่ ก็เกิดเผลอไป ประมาทไป ไม่ขะมักเขม่นในการศึกษาและประพฤติปฏิบัติ ทางโลกก็เหมือนกัน พ่อแม่ยังอยู่แล้วก็ปล่อยให้พ่อแม่ อาศัยพ่อแม่เราว่ายังอยู่ ตัวเราก็ไม่เป็นการเป็นงาน เมื่อพ่อแม่ตายไปหมดแล้วก็ต้องเป็นคนจน ฝ่ายพระเจ้าพระสงฆ์เราก็เหมือนกัน ถ้าหากครูบาอาจารย์หนีหรือมรณภาพไปแล้วชอบคลุกคลีกัน ชอบแตกสามัคคีกัน ชอบเสื่อมเกือบทุกแห่งเลย อันนี้เป็นเพราะอะไร? เพราะว่าเราทั้งหลายพากันเผลอตัวอยู่ เราก็อาศัยบุญบารมีของครูบาอาจารย์อยู่ เราก็ไม่เป็นอะไรสบาย ถ้าหากว่าครูบาอาจารย์เสียไปแล้ว ลูกศิษย์ชอบแตกกัน ชอบแยกกัน ความเห็นมั่นต่างกัน องค์ที่คิดผิดก็ไปอยู่แห่งหนึ่ง องค์ที่คิดถูกก็ไปอยู่แห่งหนึ่ง ผู้ที่ไม่สบายใจหนีออกไปจากเพื่อนแล้ว ไปตั้งใหม่อีก ก่อกำเนิดขึ้นมาใหม่อีก มีบริษัทมีบริวารประพฤติดีประพฤติชอบขึ้นมาอีกเป็นกลุ่มหนึ่ง ชอบเป็นอย่างนี้ ปัจจุบันนี้ยังเป็นอย่างนั้น อันนี้ก็เพราะพวกเราทำให้บกพร่อง บกพร่องเมื่อครูบาอาจารย์ยังอยู่

คัดบางตอนจากพระธรรมเทศนาเรื่อง "ทรงไว้ซึ่งข้อวัตร" ของหลวงพ่อชา สุภทฺโท

เรายังอาศัยความประมาทกันอยู่ ไม่หยิบเอาข้อวัตรปฏิบัติ อันที่ท่านประพฤติปฏิบัติมานั้นยกเข้ามาใส่ใจของเรา จะประพฤติปฏิบัติตามอย่างนั้นไม่ค่อยมี

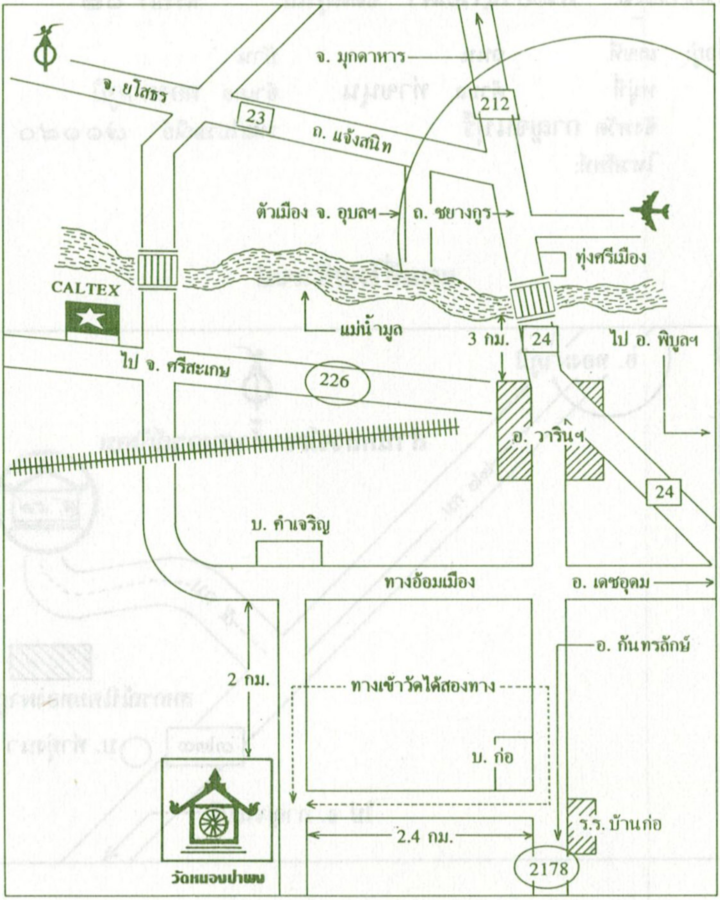
ฉะนั้นวันนี้ **ขอพูดถวายพวกท่านทั้งหลาย** ต่อไปนี้**ถ้าหากว่าเราจะออกไปจากที่นี้ ไปอยู่สาขาก็ตาม จะไปอยู่ที่ไหนก็ตาม อย่าลืมตัวของตัว** คือเรายังไม่สำเร็จ เรายังไม่เสร็จสิ้น การงานของเรายังมีมาก **ภาระของเรายังมีมาก คือข้อประพฤติปฏิบัติในการละการบำเพ็ญของเรายังมีมากให้เป็นห่วงไว้** พวกท่านทั้งหลายให้ตั้งใจทุกๆองค์ จะอยู่ในสาขาก็ดี อยู่ในที่นี่ก็ดี ให้ท่านทรงข้อวัตรปฏิบัติไว้ เพราะว่าในเวลานี้พวกเราทั้งหลายรวมกันมากแล้วหลายสาขาแล้ว ต้องให้ท่านพยายาม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง **ต่างสาขาต่างมีกำเนิดจากวัดป่าพง จะถือว่าวัดป่าพงนี้ เป็นพ่อเป็นแม่เป็นครูบาอาจารย์ เป็นเยี่ยงอย่างของสาขาเหล่านั้นก็ได้** โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระเณรครูบาอาจารย์ทุกองค์ซึ่งอยู่ประจำวัดป่าพงนี้ พยายามให้เป็นแบบเป็นตัวอย่าง เป็นครูบาอาจารย์ของสาขาทั้งหลายเหล่านั้น **ให้เข้มแข็งในการประพฤติปฏิบัติ ตามหน้าที่ของสมณะพวกเราทั้งหลายต่อไป**

วัดหนองป่าพง

เลขที่ หมู่ที่ ตำบลโนนผึ้ง อำเภอ วารินชำราบ

จังหวัดอุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ 34190

แผนที่วัดหนองป่าพงโดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: สำนักสงฆ์เขาถ้ำสหกรณ์นิคม สาขาที่ ๕๗

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์เผ่า จิตตคุโณ พรรษา ๑๒

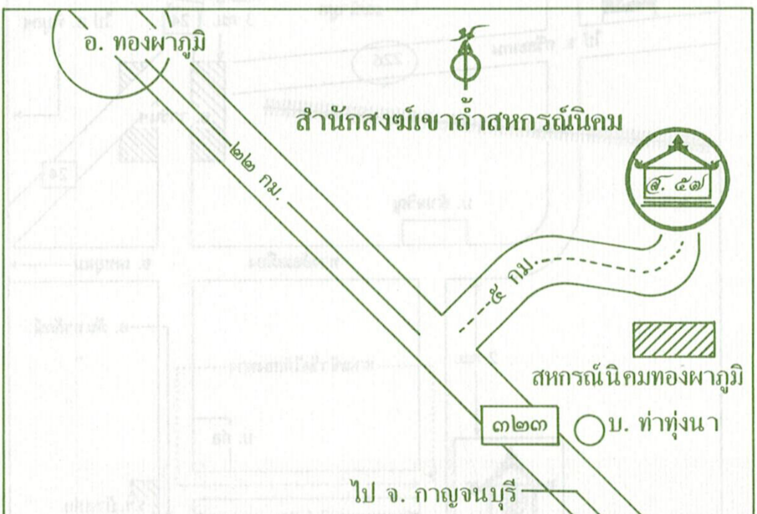
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน

หมู่ที่ ตำบล ท่าขนุน อำเภอ ทองผาภูมิ

จังหวัด กาญจนบุรี รหัสไปรษณีย์ ๗๑๑๘๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

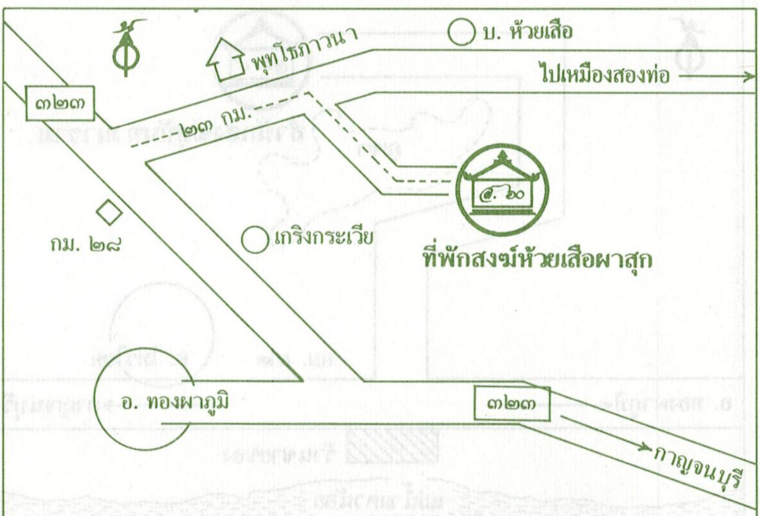
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์ห้วยเสือผาสุก สาขาที่ ๖๐
กิจวิปัสสนา สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระชาญ ปญฺญาวชิโร พรรษา ๑๐

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน
หมู่ที่ ตำบล ชะแลง อำเภอ ทองผาภูมิ
จังหวัด กาญจนบุรี รหัสไปรษณีย์ ๗๑๑๘๐
(หรือส่งบริษัท ผลแอนด์ซัน ตู้ป.ณ. ๒๒ อ.เมือง กาญจนบุรี ๗๑๐๐
ส่งต่อสำนักห้วยเสือ)

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: สำนักสงฆ์สุนันทวนาราม

สาขาที่

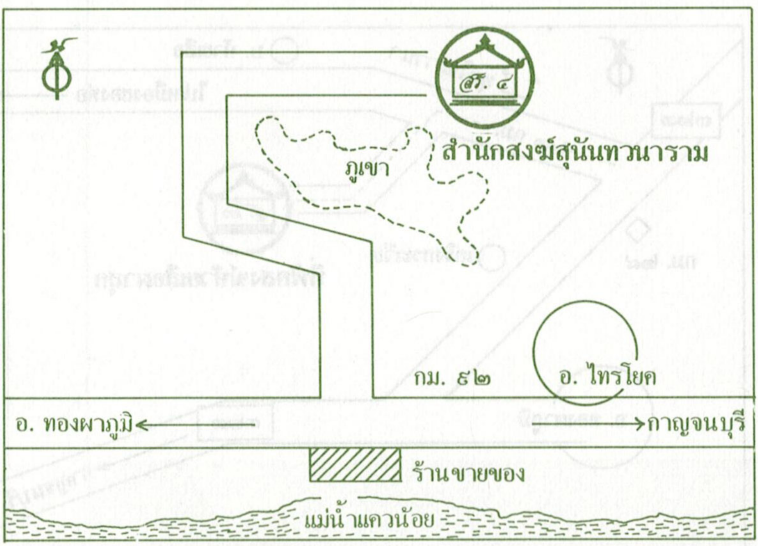
สาขาสำรองที่ ๔

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์มิตซุโอะ คาเวสโก พรรษา ๑๘

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ลิ่นถิ่น
หมู่ที่ ตำบล ไทรโยค อำเภอ เมือง
จังหวัด กาญจนบุรี รหัสไปรษณีย์ ๗๑๐๐๐
(หรือติดต่อ คุณสุนันท์ บุตรสาย ๓๐๕ ต.บ้านเหนือ อ.เมือง จ.กาญจนบุรี ๗๑๐๐๐)

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์เขาสามหลั่น | สาขาที่ | สาขาสำรองที่ ๔๙

เจ้าอาวาส: | พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอิสรา | พรรษา ๑๑

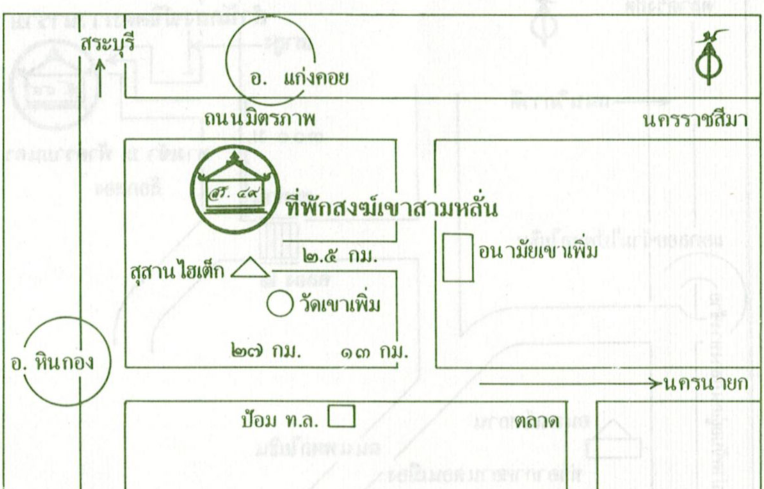
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน

หมู่ที่ ตำบล เขาเพิ่ม อำเภอ บ้านนา

จังหวัด นครนายก รหัสไปรษณีย์

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: สำนักสงฆ์จิตตภาวนาราม สาขาที่ ๔๔

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ประสพไชย กนฺตสีโล พรรษา ๑๗

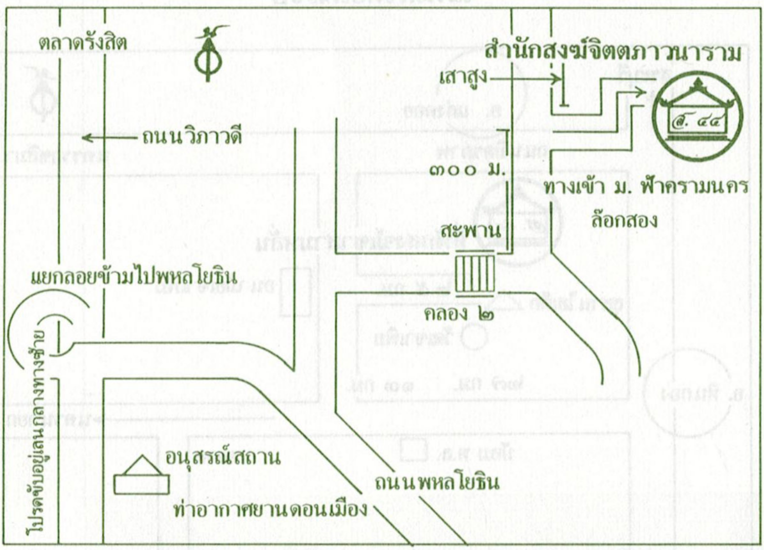
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ฟ้าครามนคร

หมู่ที่ ตำบล คูคต(คลองสอง) อำเภอ ลำลูกกา

จังหวัด ปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ ๑๒๑๓๐

โทรศัพท์: ๕๓๒๑๕๔๘

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดบึงอัฏฐิวัน สาขาที่ ๒๐

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์โสภณ โอภาโส พรรษา ๒๓

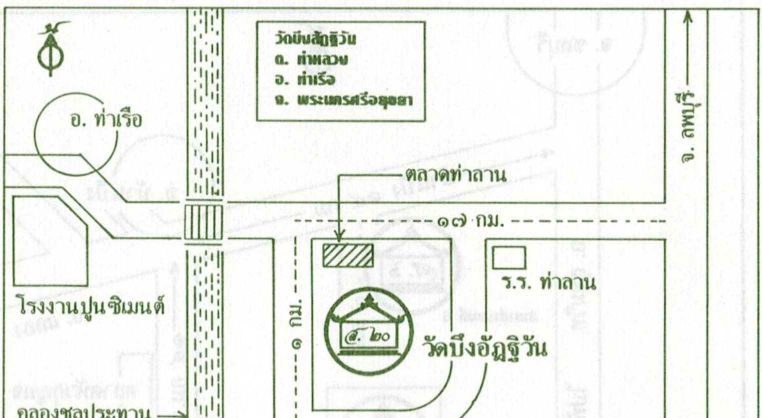
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน

หมู่ที่ ตำบล ท่าหลวง อำเภอ ท่าเรือ

จังหวัด พระนครศรีอยุธยา รหัสไปรษณีย์ ๑๘๒๗๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์วิมุติวนาราม สาขาที่ ๗๔

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์เรวัติ สนตจิตโต พรรษา ๑๑

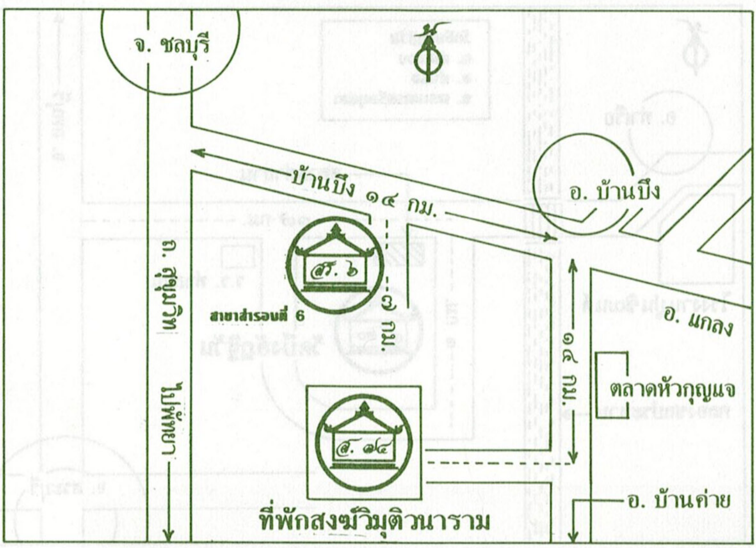
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน

หมู่ที่ ตำบล คลองกิ่ว อำเภอ บ้านบึง

จังหวัด ชลบุรี รหัสไปรษณีย์ ๒๐๒๒๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

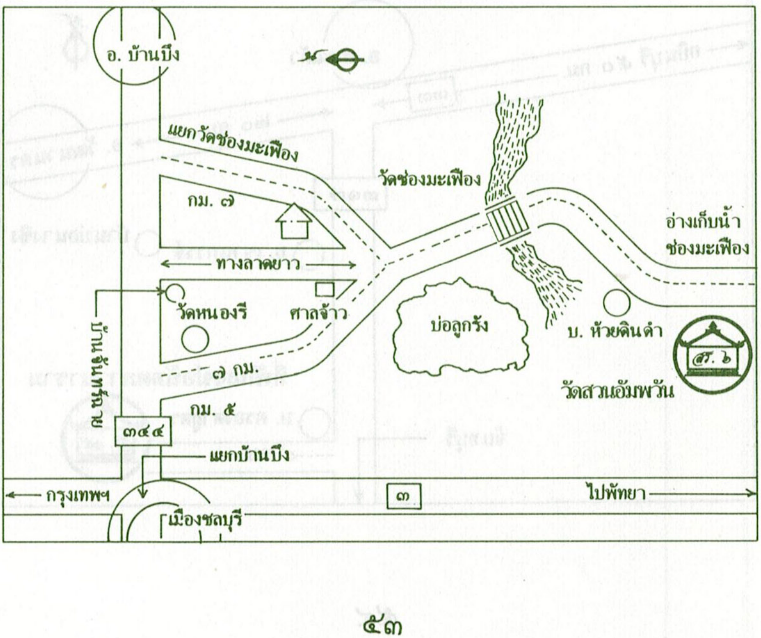
ชื่อ: วัดสวนอัมพวัน สาขาที่ ๕๓
สาขาสำรองที่ ~~๖~~

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์จันดี กนฺตสาโร พรรษา ๑๘

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ช่องมะเฟือง
หมู่ที่ ตำบล หนองรี อำเภอ เมือง
จังหวัด ชลบุรี รหัสไปรษณีย์ ๒๐๐๐๐

(ติดต่อ คุณรัชนี วัฒนากรการค้า ๑๐๓/๑-๒ ถนนสุขุมวิท จ.ชลบุรี ๒๐๐๐๐)
โทรศัพท์: ๐๓๘-๒๘๒๘๕๓

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์อนัทตภาวนาราม

สาขาที่

สาขาสำรองที่ ๑๕

เจ้าอาวาส:

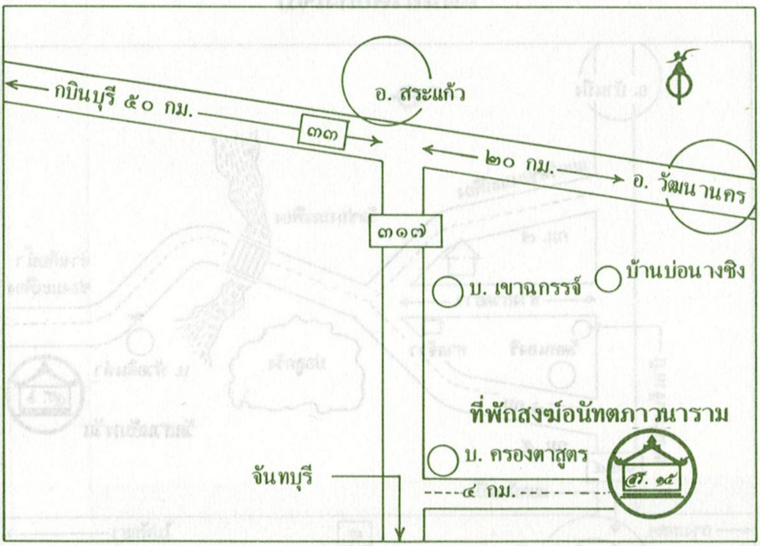
พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์หนูสิน สนฺตจิตฺโต

พรรษา ๑๒

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน เนินตาแบก
หมู่ที่ ๑๔ ตำบล เขาฉกรรจ์ อำเภอ สระแก้ว
จังหวัด ปราจีนบุรี รหัสไปรษณีย์ ๒๕๑๗๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์สุภัททบรรพต

สาขาที่ ๗๓

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์อนันต์ อภิญฺจโน พรรษา ๑๖

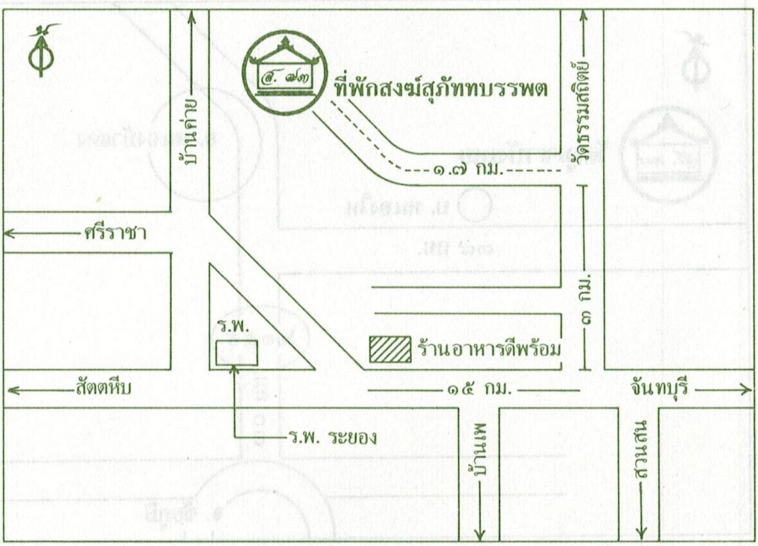
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน

หมู่ที่ ตำบล แกลง อำเภอ เมือง

จังหวัด ระยอง รหัสไปรษณีย์ ๒๑๑๖๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดภูเขาบังเหย

สาขาที่

สาขาสำรองที่ ๓๓

เจ้าอาวาส:

พรรษา

ประธานสงฆ์: พระสม กิติโก

พรรษา ๔

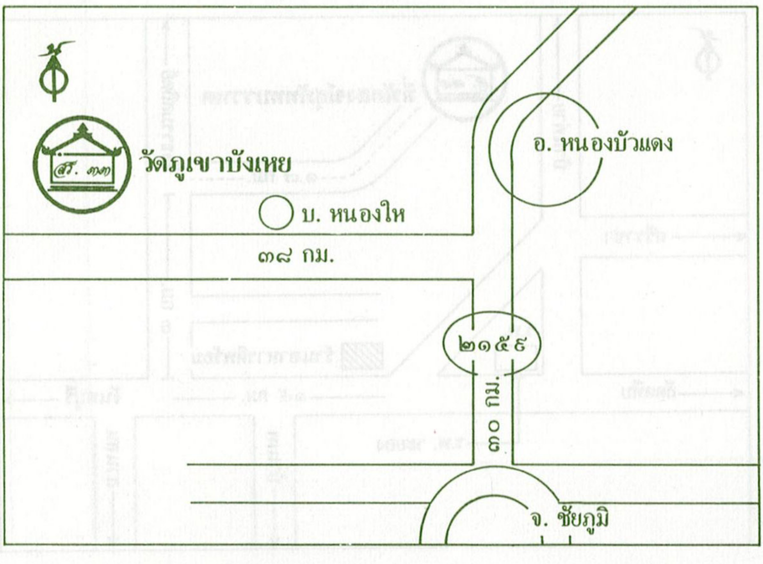
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน

หมู่ที่ ตำบล ถ้ำวัวแดง อำเภอ หนองบัวแดง

จังหวัด ชัยภูมิ รหัสไปรษณีย์ ๓๖๑๒๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

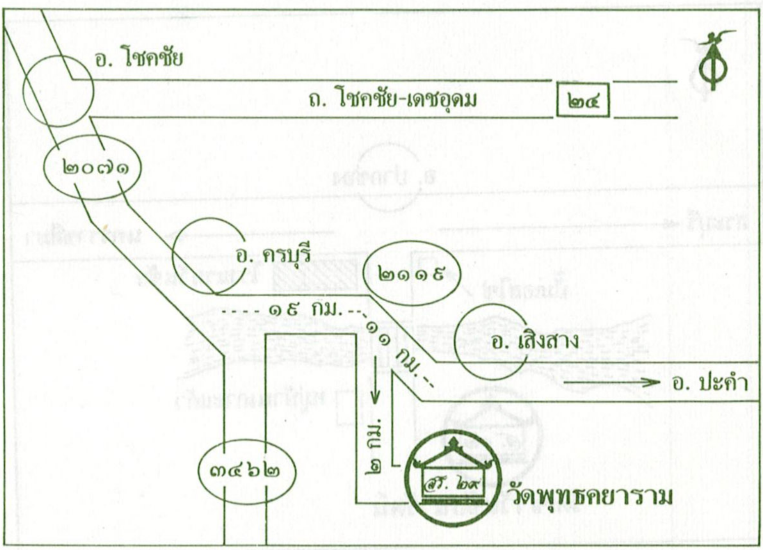
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดพุทธคยาราม
สาขาที่
สาขาสำรองที่ ๒๙

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระสุชาติ คตธมฺโม พรรษา ๗

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน
หมู่ที่ ๒ ตำบล ลำเพียก อำเภอ ครบุรี
จังหวัด นครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ ๓๐๒๕๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดเขาวันชัยนวรัตน์ สาขาที่ ๘๒

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์โสภา อุตฺตโม พรรษา ๒๐

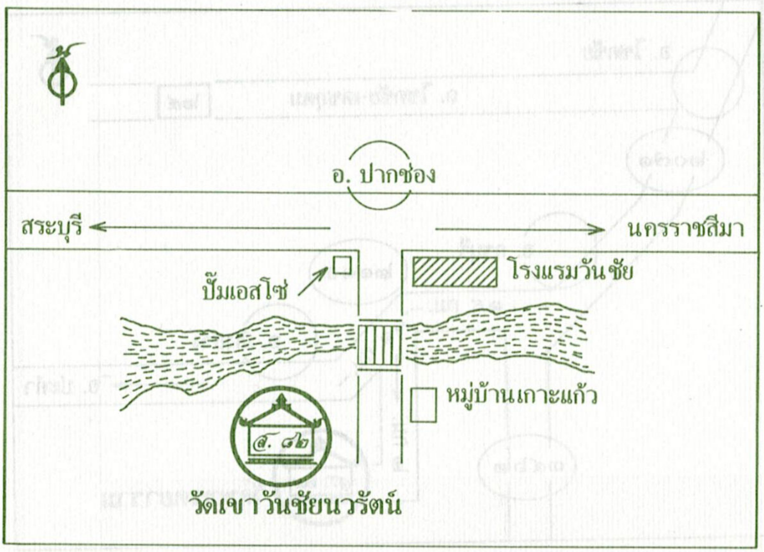
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน

หมู่ที่ ตำบล ปากช่อง อำเภอ ปากช่อง

จังหวัด นครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ ๓๐๑๓๐

โทรศัพท์: ๐๔๔-๓๑๓๑๗๕

แผนที่โดยสังเขป

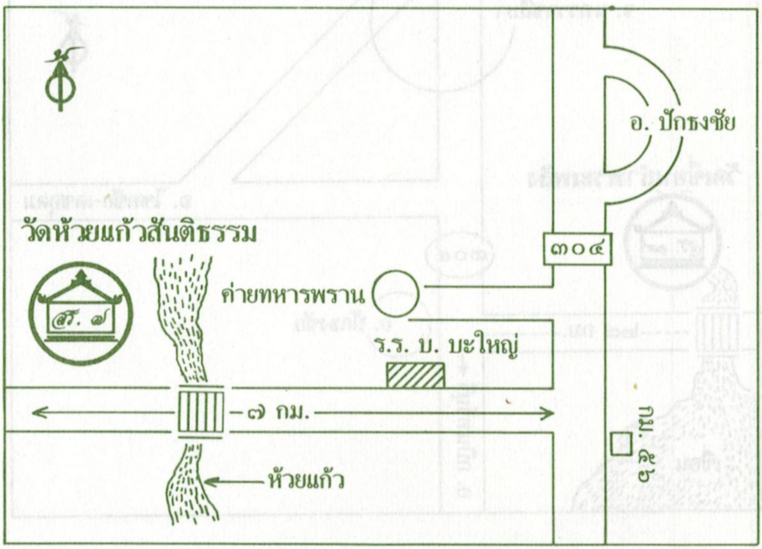
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดห้วยแก้วสันติธรรม | สาขาที่
สาขาสำรองที่ ๗

เจ้าอาวาส: | พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์พนม สนฺตจิตฺโต | พรรษา ๑๕

ที่อยู่: เลขที่ | ถนน | บ้าน
หมู่ที่ | ตำบล ลำนางแก้ว | อำเภอ ปักธงชัย
จังหวัด นครราชสีมา | รหัสไปรษณีย์ ๓๐๑๕๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: สาขาที่

วัดเขื่อนลำพระเพลิง สาขาสำรองที่ ๑๙

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระธีรวิทย์ ธีรปญฺโญ พรรษา ๑๐

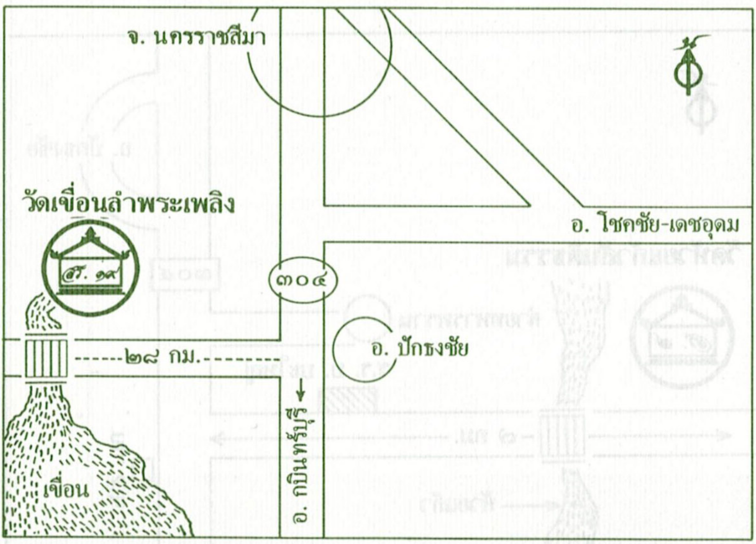
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน

หมู่ที่ ตำบล ตะขบ อำเภอ ปักธงชัย

จังหวัด นครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ ๓๐๑๕๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าพิทักษ์ธรรม สาขาที่ ๖๗

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พระอธิการคำพอง ฐิตปุญโญ พรรษา ๑๕

ประธานสงฆ์: พรรษา

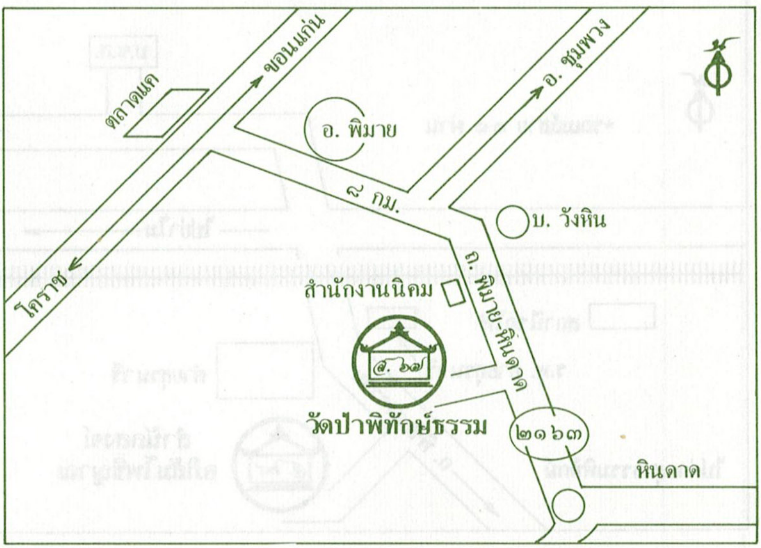
ที่อยู่: เลขที่ ถนน พิมาย-หินดาษ บ้าน ถาวรพัฒนา

หมู่ที่ ตำบล นิคม อำเภอ พิมาย

จังหวัด นครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ ๓๐๑๑๐

โทรศัพท์: ๐๔๔-๔๗๑๗๕๑

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: สำนักสงฆ์อภิสัมโพธิญาณ สาขาที่ ๖๔

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์พวง ดุสิตธมฺโม พรรษา ๑๒

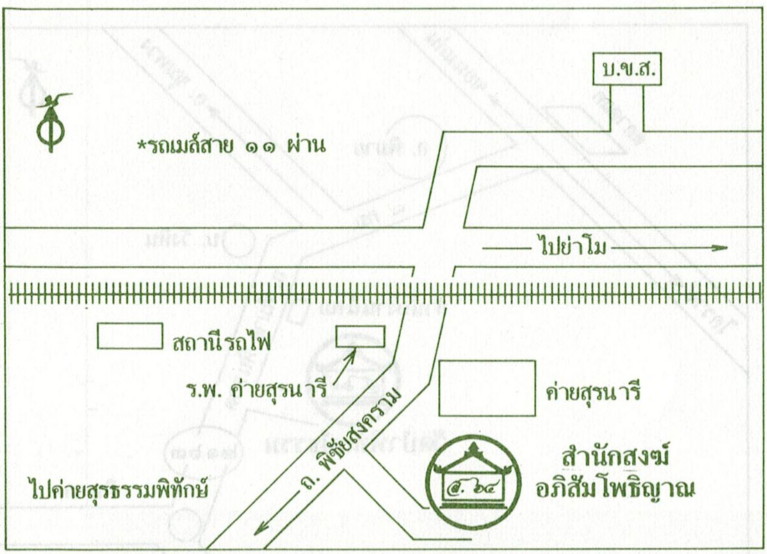
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน

หมู่ที่ ตำบล โพธิ์กลาง อำเภอ เมือง

จังหวัด นครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ ๓๐๐๐๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

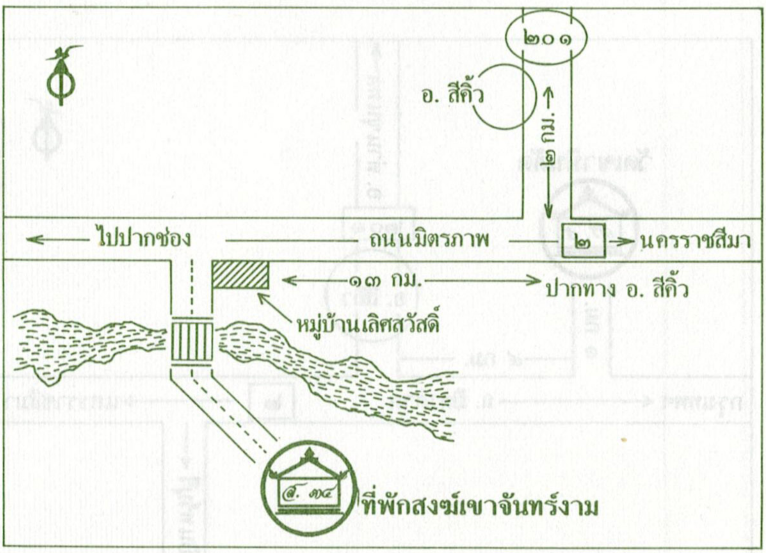
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์เขาจันทร์งาม สาขาที่ ๓๔
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ประเสริฐ รักขิตสีโล พรรษา ๑๗

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน
หมู่ที่ ตำบล ลาดบัวขาว อำเภอ สีคิ้ว
จังหวัด นครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ ๓๐๓๔๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

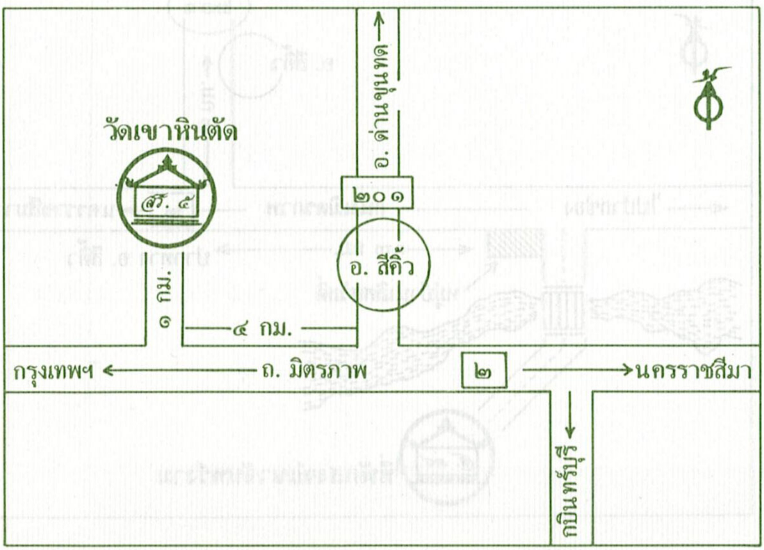

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ:	วัดเขาหินตัด	สาขาที่	
		สาขาสำรองที่	๕
เจ้าอาวาส:	พระอาจารย์สมภาส อธิปุญโญ	พรรษา	๑๗
ประธานสงฆ์:		พรรษา	

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน คลองตะแบก
หมู่ที่ ตำบล ลาดบัวขาว อำเภอ สีคิ้ว
จังหวัด นครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ ๓๐๓๔๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: สำนักสงฆ์สวนป่าศรัทธาธรรม

สาขาที่

สาขาสำรองที่ ๒๕

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระทองคำกนฺตสีโล พรรษา ๖

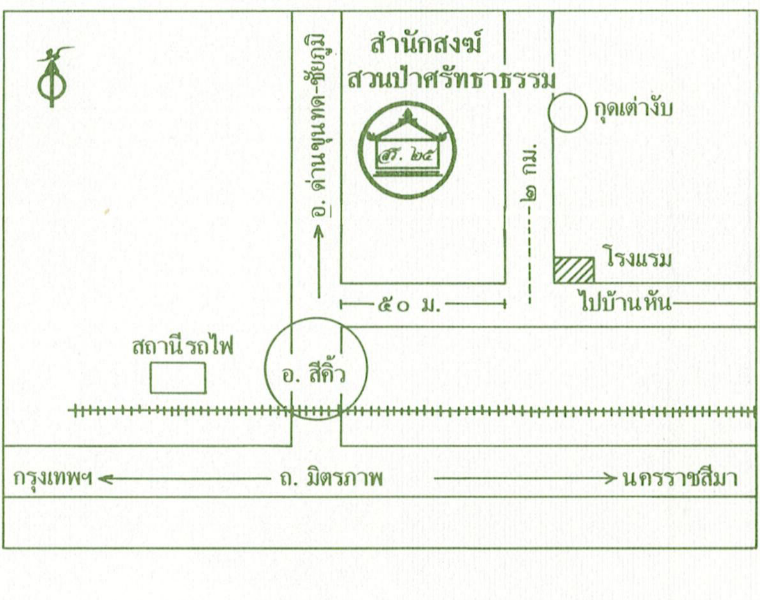
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน กุดเต่างับ

หมู่ที่ ๗ ตำบล สีคิ้ว อำเภอ สีคิ้ว

จังหวัด นครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ ๓๐๑๔๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าจิตตพัฒนา
สาขาที่
สาขาสำรองที่ ๑๖

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ รวิพัฒน์ ธมฺมโชโต พรรษา ๑๐

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน โคกวัวนอน
หมู่ที่ ตำบล สระตะเคียน อำเภอ เสิงสาง
จังหวัด นครราชสีมา รหัสไปรษณีย์
โทรศัพท์:

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าห้วยแถลง

สาขาที่

สาขาสำรองที่ ๒๐

เจ้าอาวาส:

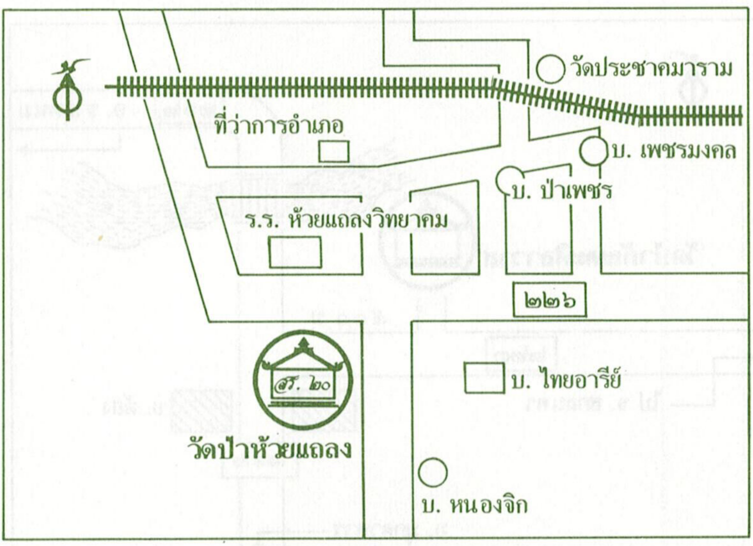
พรรษา

ประธานสงฆ์: พระวิจิตร อภิปุญฺโญ

พรรษา ๑๐

ที่อยู่: เลขที่ ถนน พงษ์อารีย์ บ้าน หนองจิก
หมู่ที่ ตำบล ห้วยแถลง อำเภอ ห้วยแถลง
จังหวัด นครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ ๓๐๒๔๐
โทรศัพท์:(๐๔๔) ๓๙๑๑๓๒

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่ากัณตะศิลาวาส

สาขาที่

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส:

พรรษา

ประธานสงฆ์: หลวงปู่สอน ถาวโร

พรรษา ๑๕

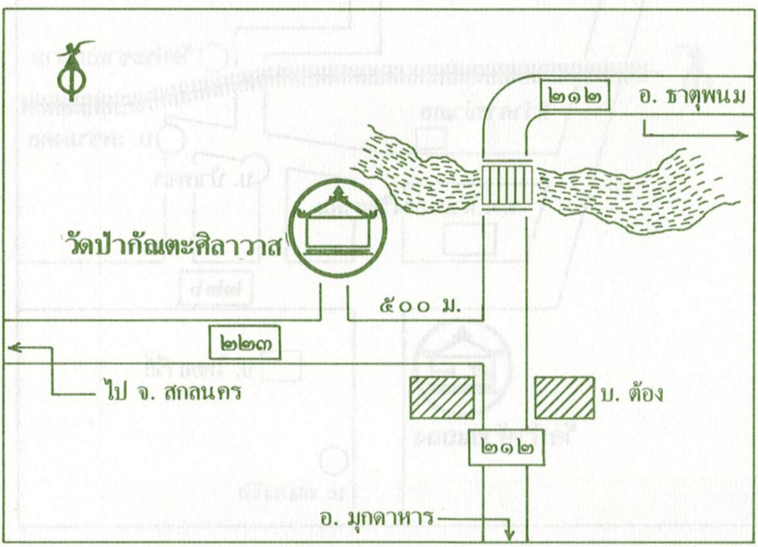
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ต้อง

หมู่ที่ ตำบล ฝั่งแดง อำเภอ ธาตุพนม

จังหวัด นครพนม รหัสไปรษณีย์

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

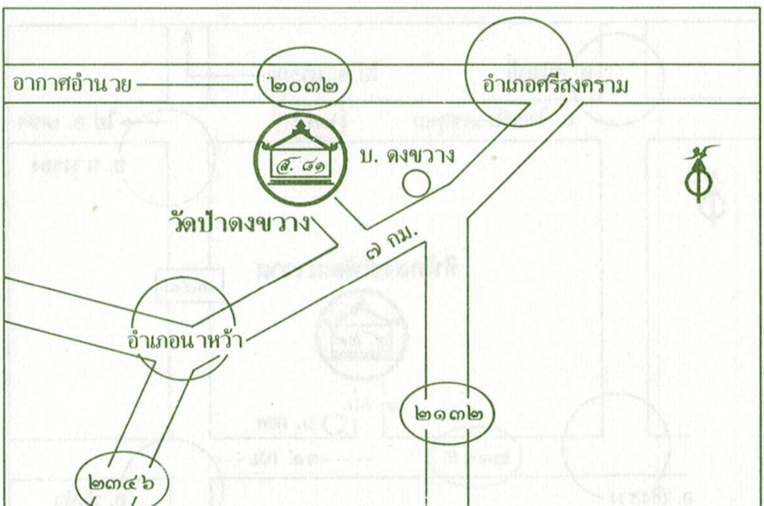
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าดงขวาง　　สาขาที่ ๘๑
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส:　　พรรษา
ประธานสงฆ์: พระน้อย อคฺคธมฺโม　　พรรษา ๘

ที่อยู่: เลขที่　　ถนน　　บ้าน เชียงเซา
หมู่ที่　　ตำบล บ้านเอื้อง　　อำเภอ ศรีสงคราม
จังหวัด นครพนม　　รหัสไปรษณีย์ ๔๘๑๕๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

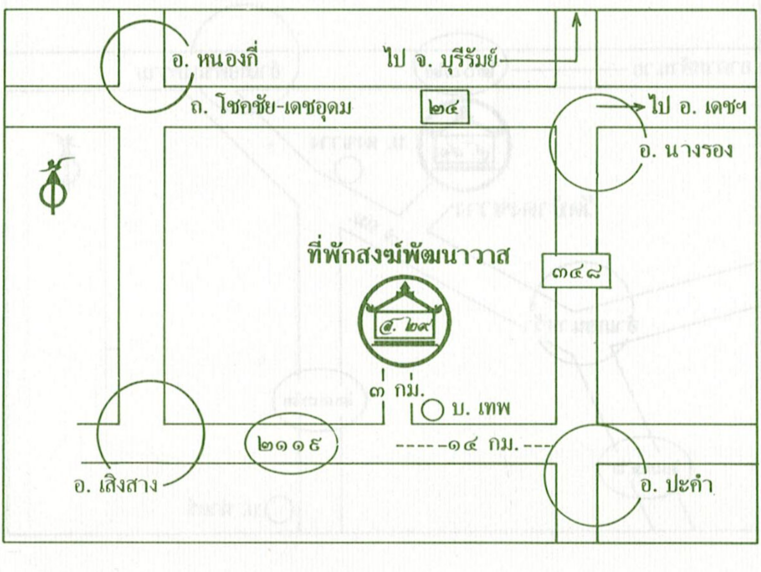
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์พัฒนาวาส — สาขาที่ ๒๙
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: — พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ดำรง สุจิตโต — พรรษา ๒๕

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ปลื้มพัฒนา
หมู่ที่ ตำบล โคกมะม่วง อำเภอ ปะคำ
จังหวัด บุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ ๓๑๒๒๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

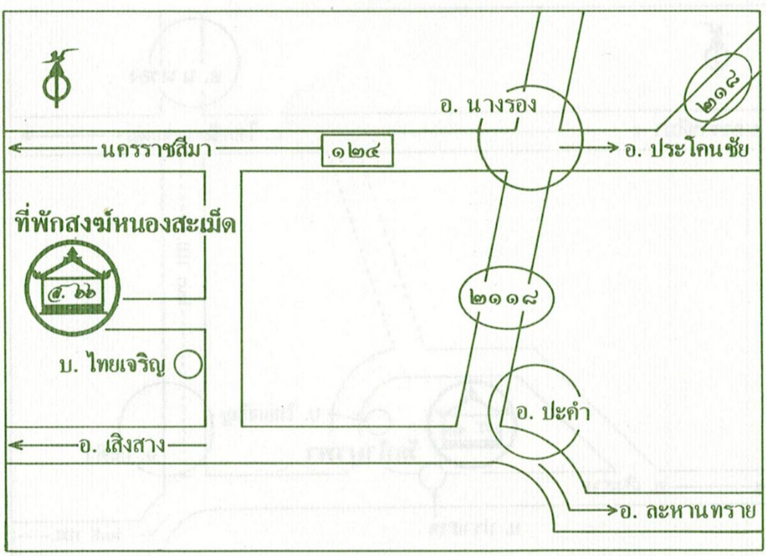
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์หนองสะเม็ด สาขาที่ ๖๖
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ สำลี อินฺทาโภ พรรษา ๑๖

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ไทยเจริญ
หมู่ที่ ตำบล ไทยเจริญ อำเภอ ปะคำ
จังหวัด บุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ ๓๑๒๒๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

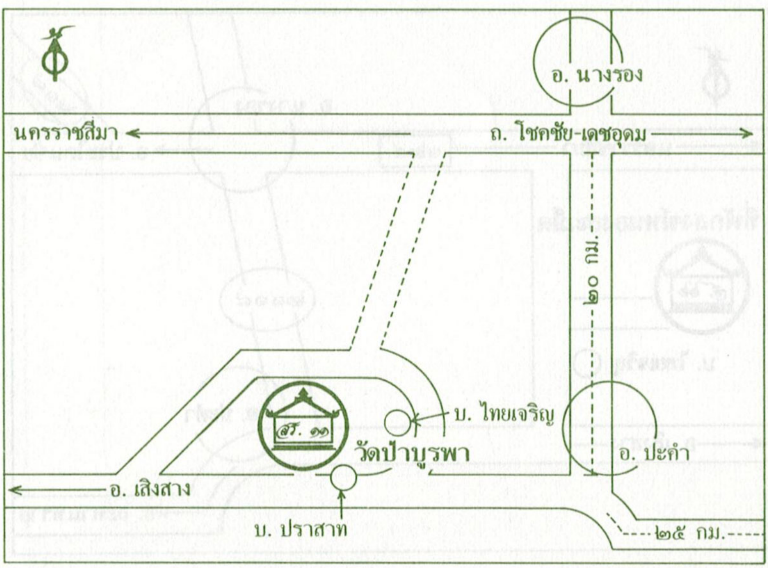

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ:	วัดป่าบูรพา	สาขาที่	
		สาขาสำรองที่	๑๑
เจ้าอาวาส:		พรรษา	
ประธานสงฆ์:	พระอาจารย์สมาน วชิโร	พรรษา	๑๐

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน โคกสง่า
หมู่ที่ ตำบล ไทยเจริญ อำเภอ ปะคำ
จังหวัด บุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ ๓๑๒๒๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าสระจันทร์

สาขาที่

สาขาสำรองที่ ๒๑

เจ้าอาวาส:

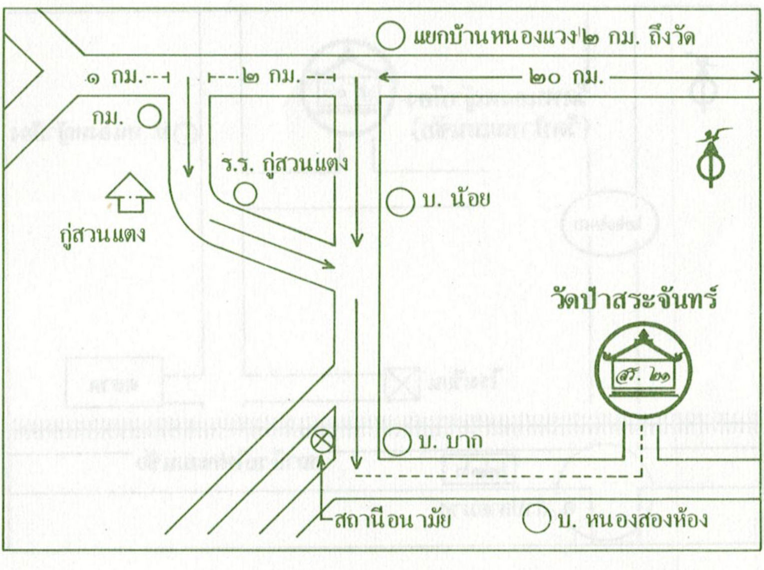
ประธานสงฆ์: พระสำรอง มหาปญฺโญ

พรรษา

พรรษา ๘

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน หนองสองห้อง
หมู่ที่ ๗ ตำบล กู่สวนแตง อำเภอ พุทไธสง
จังหวัด บุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ ๓๑๑๒๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

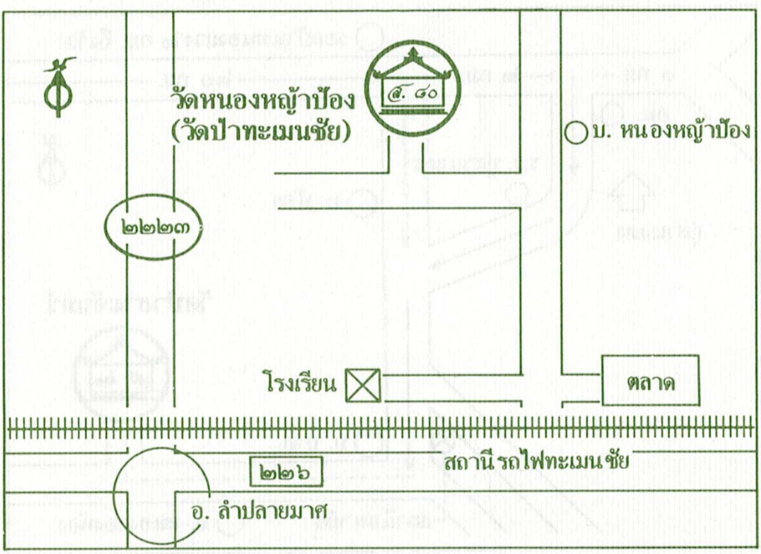
ชื่อ: วัดหนองหญ้าป้อง (วัดป่าทะเมนชัย)
สาขาที่ ๘๐
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส:
พรรษา

ประธานสงฆ์: พระสมุห์ บุญตา ธมฺมธโร
พรรษา ๑๒

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน หนองหญ้าป้อง
หมู่ที่ ตำบล ทะเมนชัย อำเภอ ลำปลายมาศ
จังหวัด บุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ ๓๑๑๓๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าสุภัททาวาส (โคกวน) สาขาที่ ๙

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์มหาสำราญ ปริปุณโณ พรรษา ๒๖

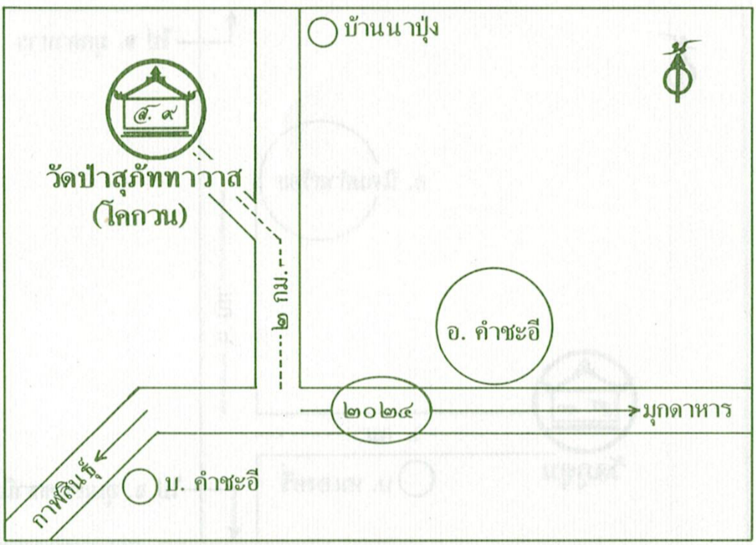
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน คำชะอี

หมู่ที่ ตำบล คำชะอี อำเภอ คำชะอี

จังหวัด มุกดาหาร รหัสไปรษณีย์ ๔๙๑๑๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

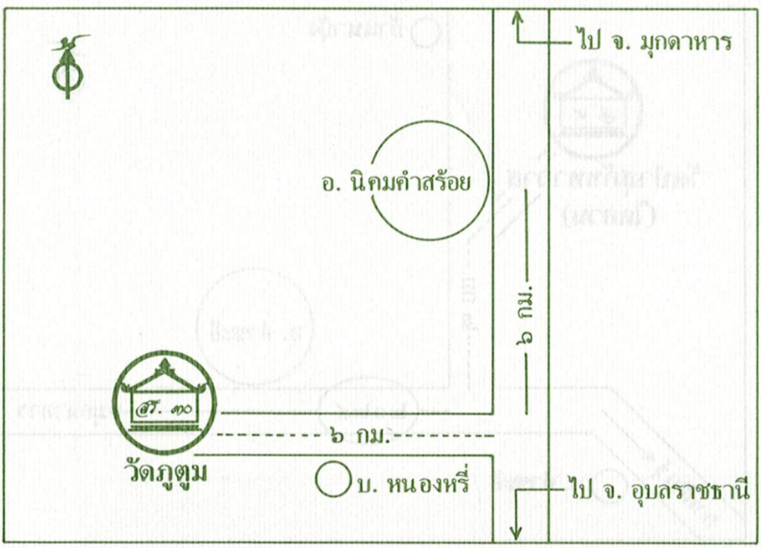
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดภูตูม สาขาที่
สาขาสำรองที่ ๓๐

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระทองดี พรรษา ๕

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน หนองหรี่
หมู่ที่ ตำบล โชคชัย อำเภอ นิคมคำสร้อย
จังหวัด มุกดาหาร รหัสไปรษณีย์ ๔๙๑๓๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: **ที่พักสงฆ์ถ้ำคำน้ำบุ้น** สาขาที่ ๔๘

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: **พระอาจารย์บุญมี ปิยธมฺโม** พรรษา ๑๐

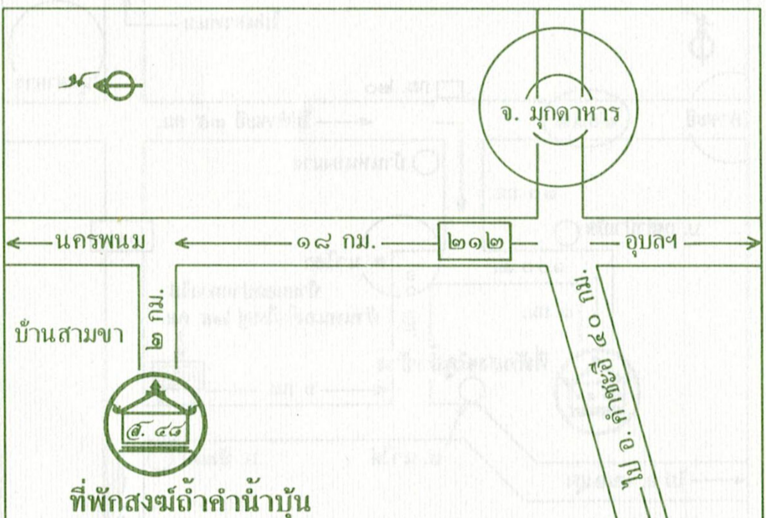
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน สามขา

หมู่ที่ ตำบล คำป่าหลาย อำเภอ เมือง

จังหวัด มุกดาหาร รหัสไปรษณีย์ ๔๙๐๐๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

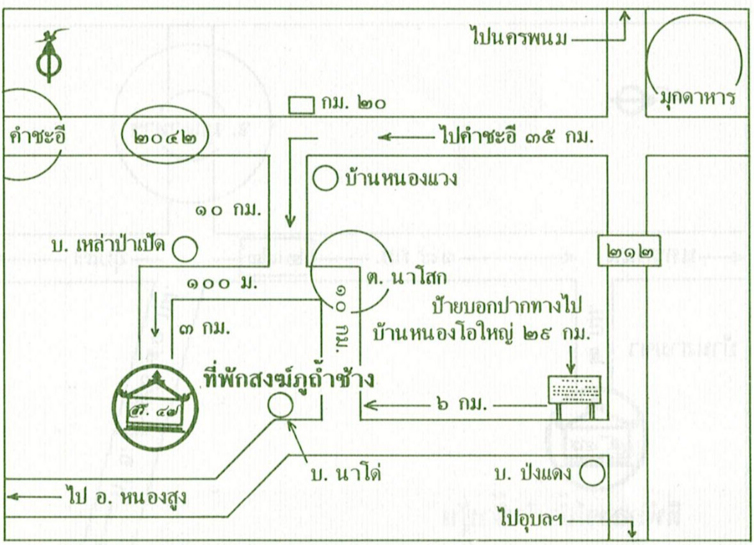
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: สาขาที่
ที่พักสงฆ์ภูถ้ำช้าง สาขาสำรองที่ ๔๗

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์อภิชาติ ธมฺมชีวี พรรษา ๑๕

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน เหล่าป่าเป้ด
หมู่ที่ ตำบล นาโสก อำเภอ เมือง
จังหวัด มุกดาหาร รหัสไปรษณีย์ ๔๙๐๐๐
โทรศัพท์: ประจำหมู่บ้าน ๖๙๑-๑๒๖

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าสามัคคีธรรม สาขาที่ ๗๑

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พระอธิการสุนีย์ ปรกฺฑโม พรรษา ๑๓

ประธานสงฆ์: พรรษา

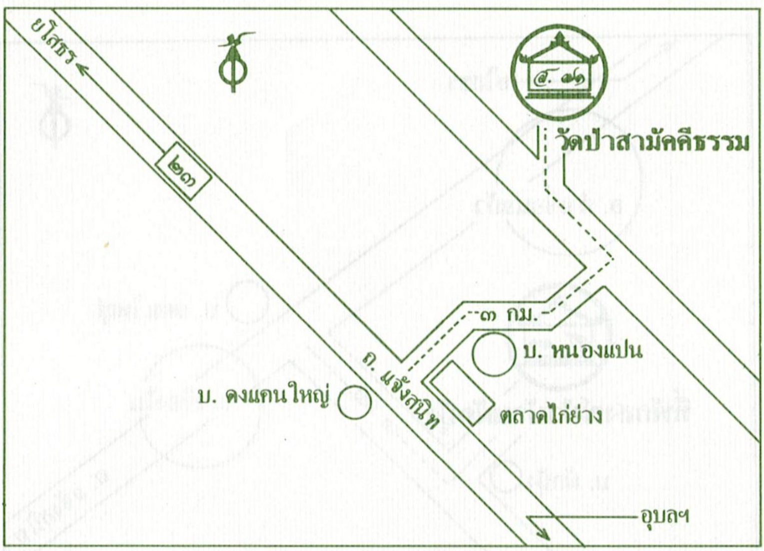
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน หนองแปน

หมู่ที่ ตำบล นาแก อำเภอ คำเขื่อนแก้ว

จังหวัด ยโสธร รหัสไปรษณีย์ ๓๕๑๘๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: สาขาที่

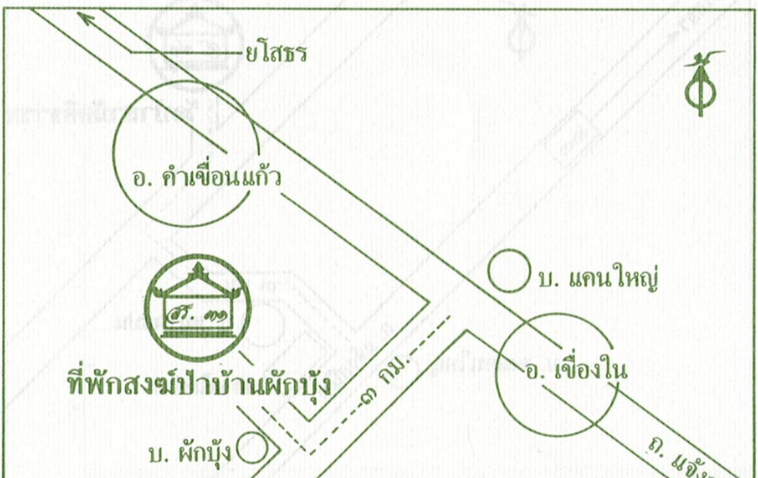
ที่พักสงฆ์ป่าบ้านผักบุ้ง สาขาสำรองที่ ๓๑

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระภัสสร ยติกโร พรรษา ๕

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ผักบุ้ง
หมู่ที่ ตำบล ดงแคนใหญ่ อำเภอ คำเขื่อนแก้ว
จังหวัด ยโสธร รหัสไปรษณีย์ ๓๕๑๘๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

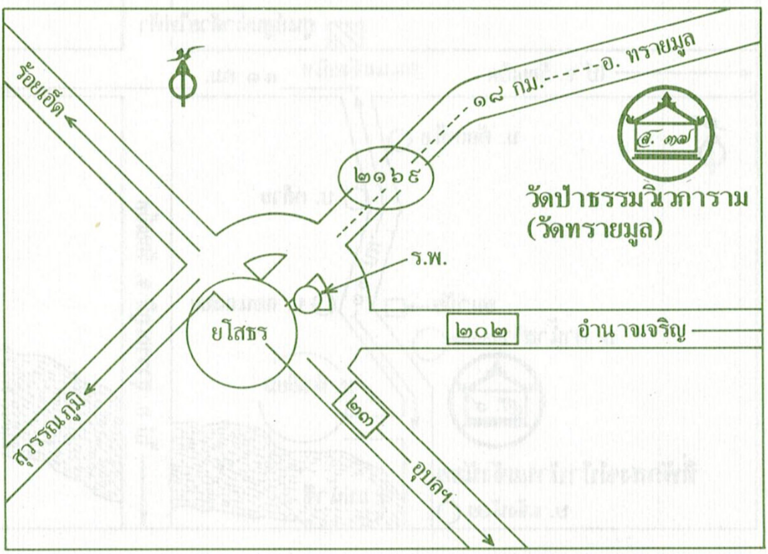
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าธรรมวิเวการาม (วัดทรายมูล) สาขาที่ ๓๗
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์สมใบ ปญฺญาธโร พรรษา ๒๕

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน
หมู่ที่ ตำบล ทรายมูล อำเภอ ทรายมูล
จังหวัด ยโสธร รหัสไปรษณีย์ ๓๕๑๗๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์ป่าบ้านแจ้งน้อย

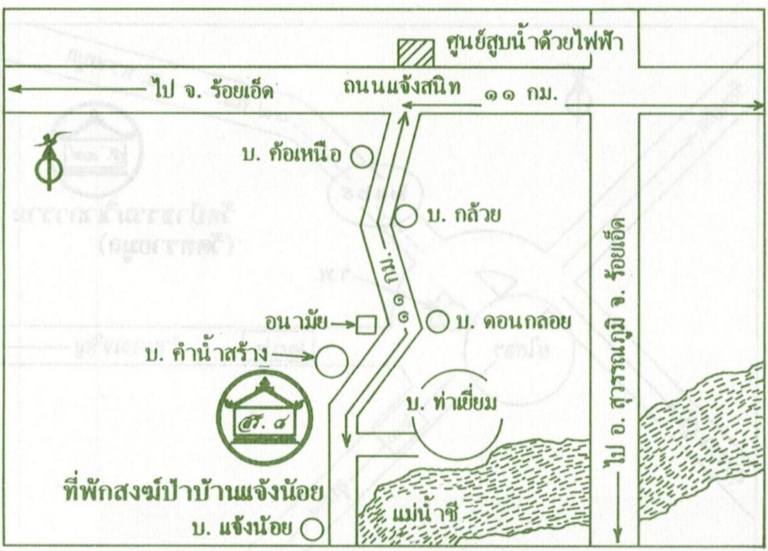
สาขาที่
สาขาสำรองที่ ๘

เจ้าอาวาส:
พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์วินัย ปัญญาวุฒิ
พรรษา ๑๔

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน แจ้งน้อย
หมู่ที่ ตำบล ค้อเหนือ อำเภอ เมือง
จังหวัด ยโสธร รหัสไปรษณีย์ ๓๕๐๐๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

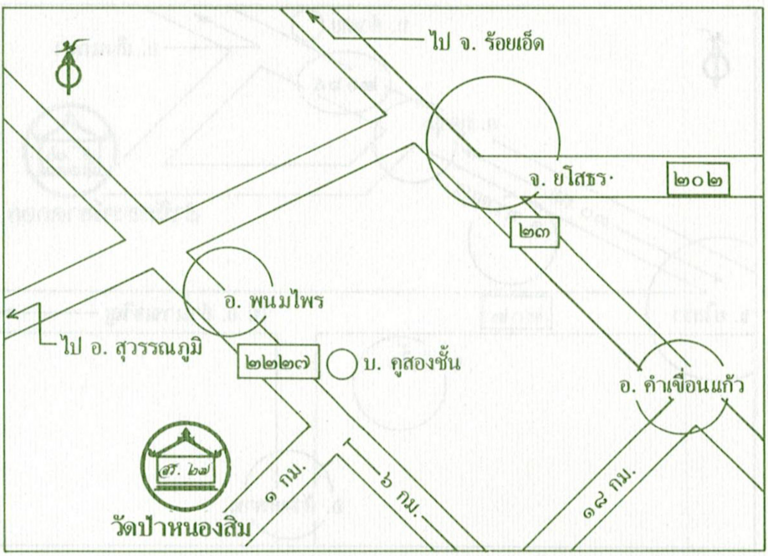
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: สาขาที่
วัดป่าหนองสิม สาขาสำรองที่ ๒๗

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระถนอม ธิติโก พรรษา ๘

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน หัวเมือง
หมู่ที่ ตำบล หัวเมือง อำเภอ มหาชนะชัย
จังหวัด ยโสธร รหัสไปรษณีย์ ๓๕๑๓๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

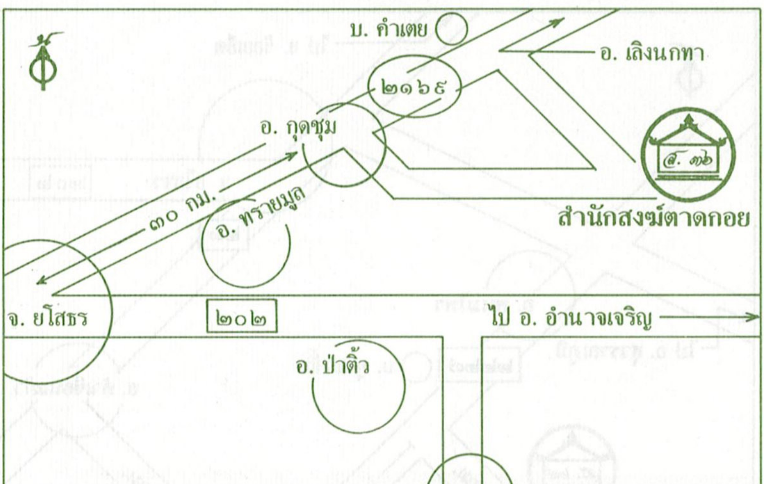
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: สำนักสงฆ์ตาดกอย　　　　สาขาที่ ๒๗
　　　　　　　　　　　　　　　สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส:　　　　　　　　　　พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์แสวง จนฺทสโร　พรรษา

ที่อยู่: เลขที่　　ถนน　　　　บ้าน
　　　หมู่ที่　　ตำบล　　　　อำเภอ เลิงนกทา
　　　จังหวัด ยโสธร　　　　　รหัสไปรษณีย์
　　　โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์โคกหนองจาน สาขาที่ ๕๘

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ มหาชัง รวิวณฺโณ พรรษา ๒๒

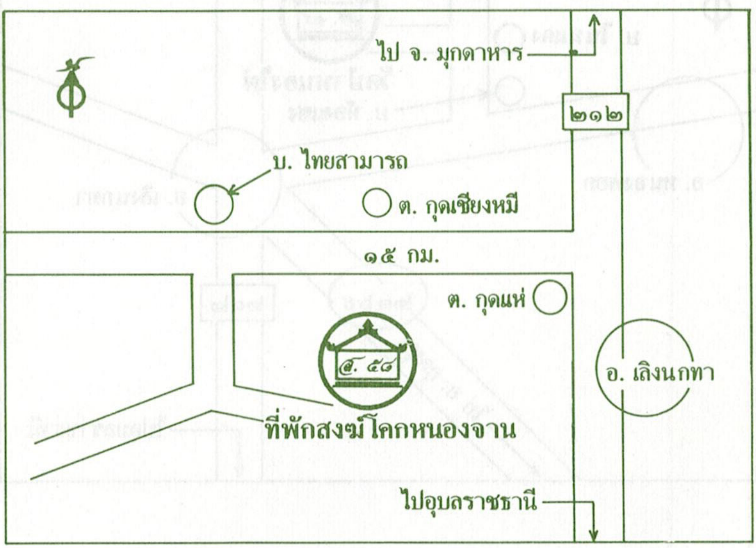
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน

หมู่ที่ ตำบล กุดเชียงหมี อำเภอ เลิงนกทา

จังหวัด ยโสธร รหัสไปรษณีย์ ๓๕๑๒๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

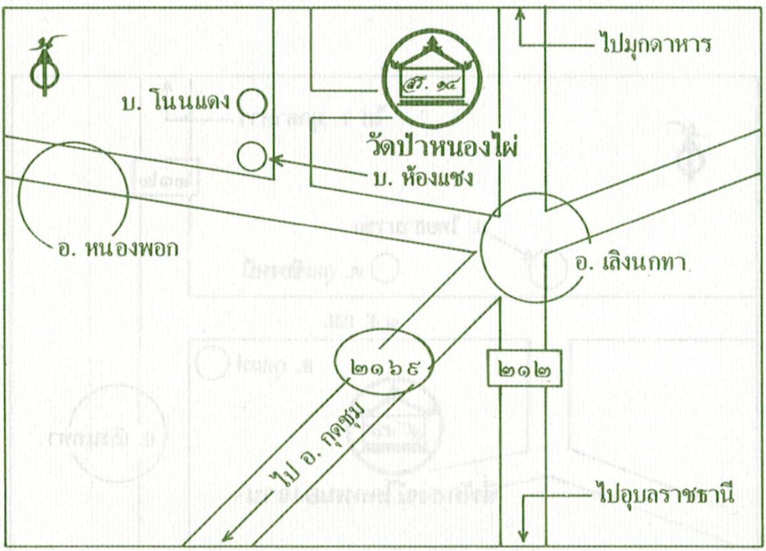
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าหนองไผ่
สาขาที่
สาขาสำรองที่ ๑๔

เจ้าอาวาส:
พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ถาวร ถาวโร
พรรษา ๑๑

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ห้องแซง
หมู่ที่ ตำบล ห้วงแซว อำเภอ เลิงนกทา
จังหวัด ยโสธร รหัสไปรษณีย์ ๓๕๑๒๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

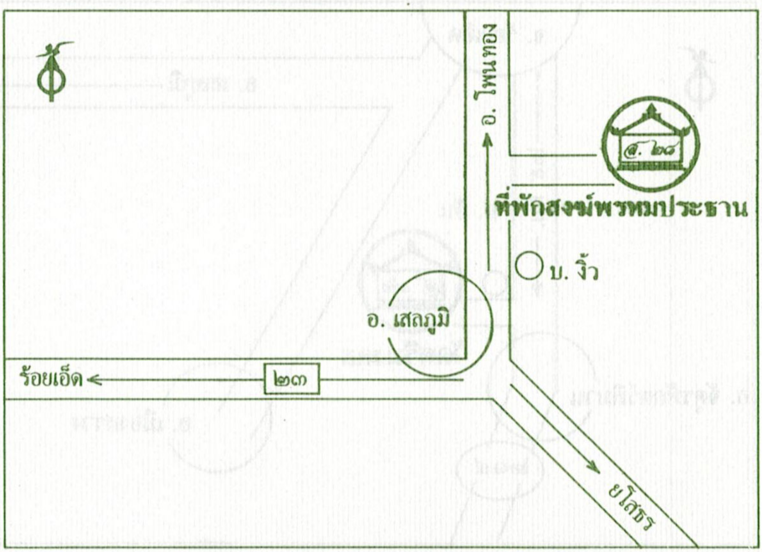
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์พรหมประธาน สาขาที่ ๒๘
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์เรืองฤทธิ์ จนฺทสโร พรรษา ๒๔

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน งิ้ว
หมู่ที่ ตำบล โนนชัยศรี อำเภอ โพนทอง
จังหวัด ร้อยเอ็ด รหัสไปรษณีย์ ๔๕๑๑๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

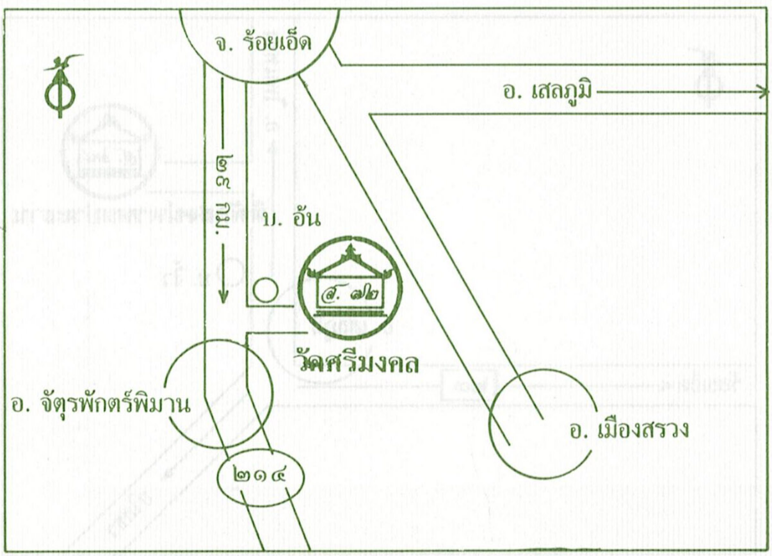

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ:	วัดศรีมงคล	สาขาที่	๗๒
		สาขาสำรองที่	
เจ้าอาวาส:		พรรษา	
ประธานสงฆ์:	พระอาจารย์หอม สาโม	พรรษา	๑๓

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ดงแดง
หมู่ที่ ตำบล ดงแดง อำเภอ จตุรพักตร์พิมาน
จังหวัด ร้อยเอ็ด รหัสไปรษณีย์ ๔๕๑๘๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์บ้านไร่ศรีอุบล

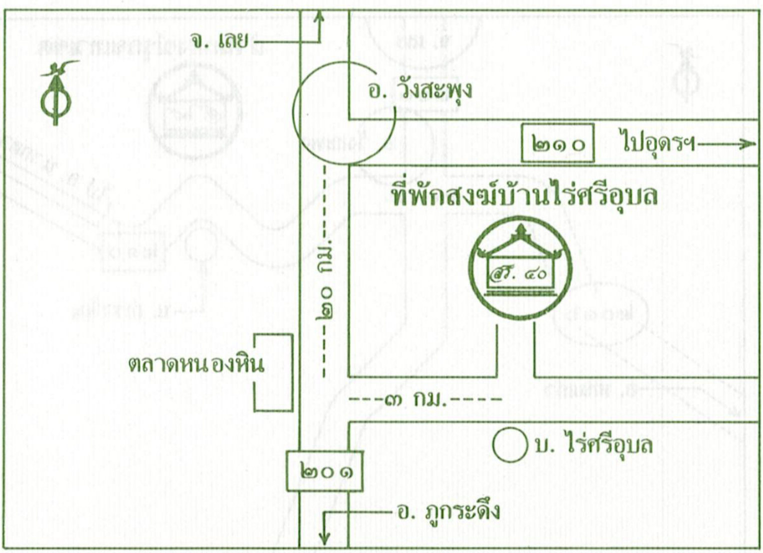
สาขาที่ สาขาสำรองที่ ๔๐

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์สมพงษ์ พรรษา ๑๔

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ไร่ศรีอุบล
หมู่ที่ ๖ ตำบล หนองหิน อำเภอ ภูกระดึง
จังหวัด เลย รหัสไปรษณีย์
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

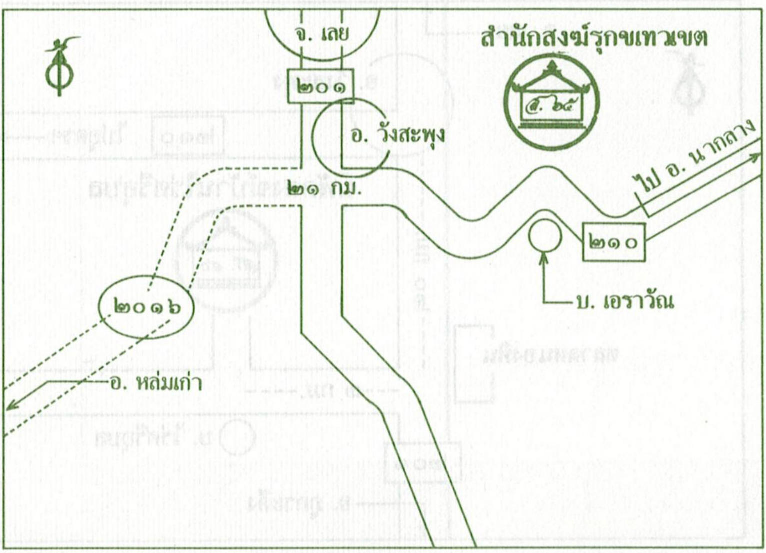
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: สำนักสงฆ์รุกขเทวเขต สาขาที่ ๖๕
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์สวัสดิ์ ปภสฺสโร พรรษา ๑๑

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน เอราวัณ
หมู่ที่ ๗ ตำบล ผาอินทร์แปลง อำเภอ วังสะพุง
จังหวัด เลย รหัสไปรษณีย์ ๔๒๑๓๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดภูดินแดง สาขาที่ ๓
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: หลวงพ่อมหาสุพงษ์ ธูตธมฺโม พรรษา ๔๒
ประธานสงฆ์: พรรษา

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน โนนสำเริง
หมู่ที่ ตำบล น้ำอ้อม อำเภอ กันทรลักษ์
จังหวัด ศรีสะเกษ รหัสไปรษณีย์ ๓๓๑๑๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

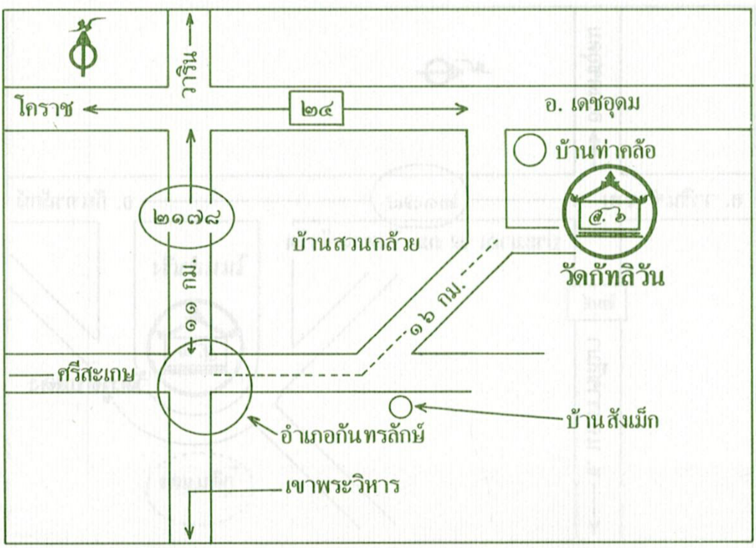
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดกัทลิวัน | สาขาที่ ๖
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: | พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอธิการคำ อนาลโย | พรรษา ๑๖

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน มะลิวัลย์
หมู่ที่ ตำบล สวนกล้วย อำเภอ กันทรลักษ์
จังหวัด ศรีสะเกษ รหัสไปรษณีย์ ๓๓๑๑๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์ ดอนเย็น สาขาที่ ๗๕

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ พิลา กลุยโน พรรษา ๑๓

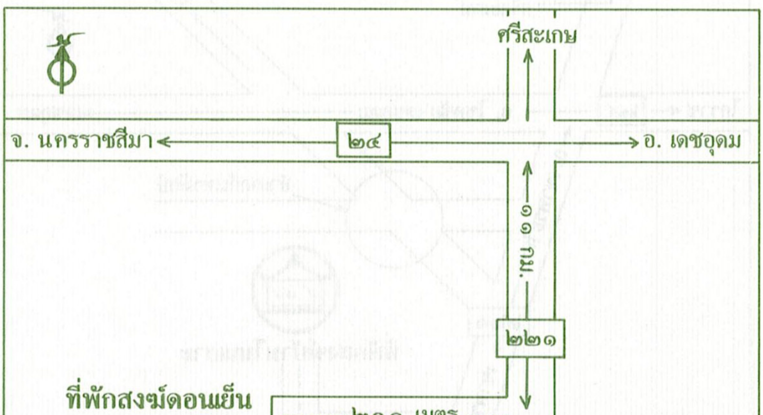
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน

หมู่ที่ ๗ ตำบล โนนน้ำอ้อม อำเภอ กันทรลักษ์

จังหวัด ศรีสะเกษ รหัสไปรษณีย์ ๓๓๑๑๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์บ้านโนนเยาะ สาขาที่ ๘๔

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระสำราญ ธมฺมสุนฺทโร พรรษา ๘

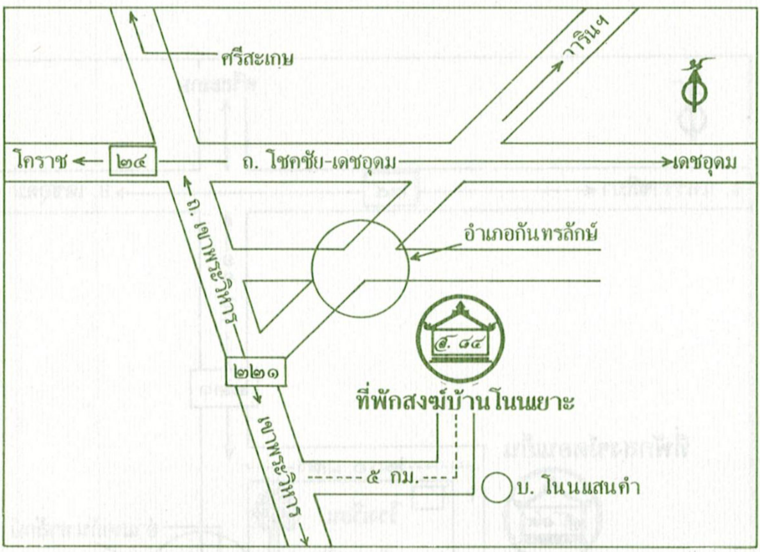
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน โนนเยาะ

หมู่ที่ ตำบล บึงมะลู อำเภอ กันทรลักษ์

จังหวัด ศรีสะเกษ รหัสไปรษณีย์ ๓๓๑๑๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: สำนักสงฆ์ภูคำ

สาขาที่

สาขาสำรองที่ ๓๒

เจ้าอาวาส:

พรรษา

ประธานสงฆ์: พระเทพ ชนาสโก

พรรษา ๓

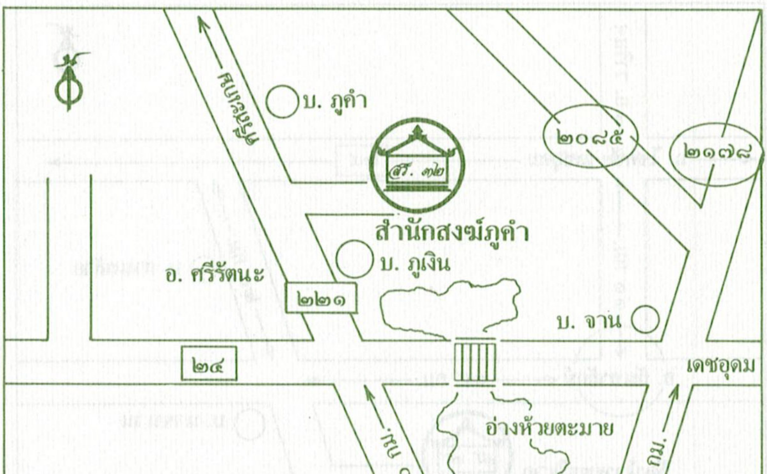
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ภูคำ

หมู่ที่ ๑๐ ตำบล ภูเงิน อำเภอ กันทรลักษ์

จังหวัด ศรีสะเกษ รหัสไปรษณีย์ ๓๓๑๑๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าพุทธวิเวก

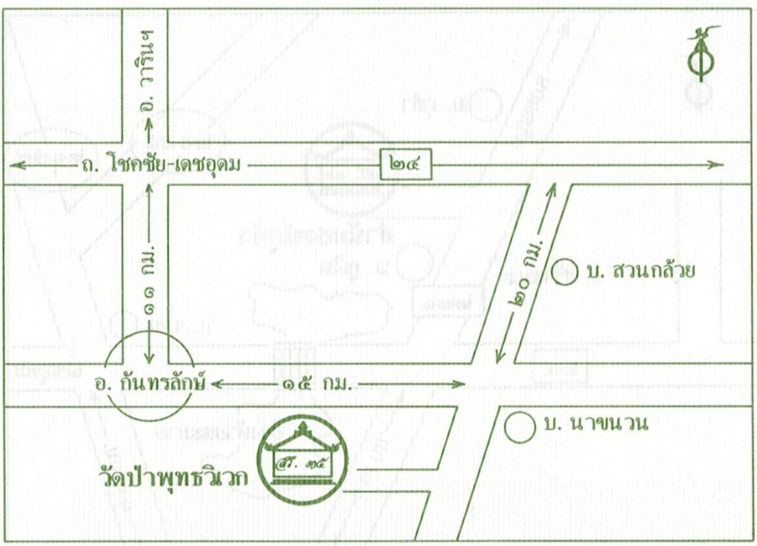
สาขาที่ สาขาสำรองที่ ๓๕

เจ้าอาวาส:
ประธานสงฆ์: พระลือชัย สกฺโก

พรรษา
พรรษา ๔

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน นาขนวน
หมู่ที่ ตำบล ขนุน อำเภอ กันทรลักษ์
จังหวัด ศรีสะเกษ รหัสไปรษณีย์ ๓๓๑๑๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าบ้านหนองแวง สาขาที่ ๑๒

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์สุบิน อุตฺตโม พรรษา ๒๐

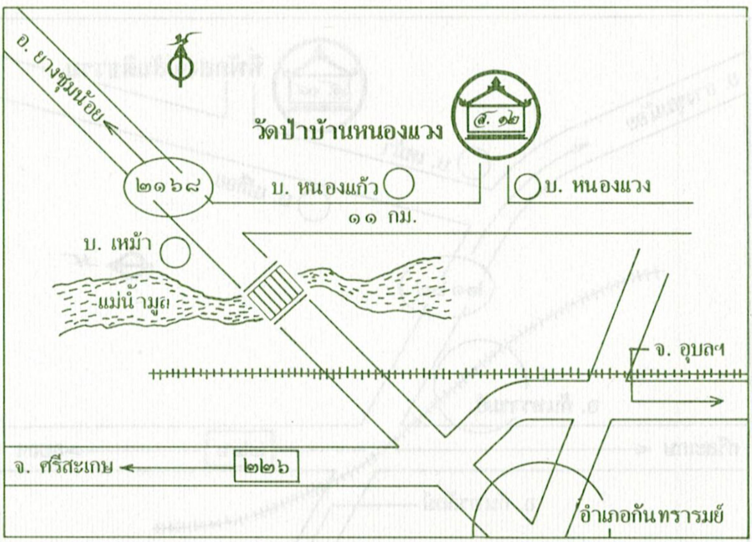
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน หนองแวง

หมู่ที่ ตำบล หนองแวง อำเภอ กันทรารมย์

จังหวัด ศรีสะเกษ รหัสไปรษณีย์ ๓๓๑๓๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์สันติธรรม สาขาที่ ๑๘

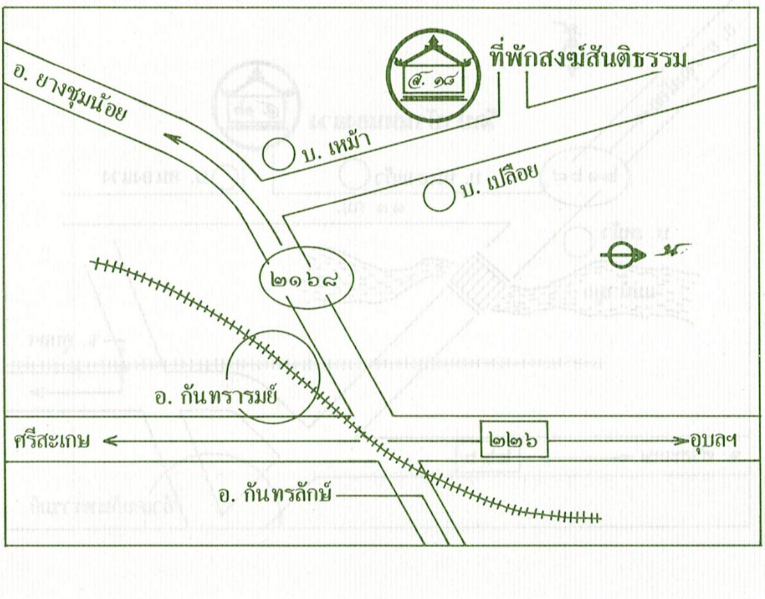
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: หลวงตาคำ สนฺตจิตโต พรรษา ๑๑

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน หนองแก้ว
หมู่ที่ ตำบล หนองแก้ว อำเภอ กันทรารมย์
จังหวัด ศรีสะเกษ รหัสไปรษณีย์ ๓๓๑๓๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าบ้านขี้เหล็ก สาขาที่ ๕๓

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์สุภาพ สุภาจโร พรรษา ๑๕

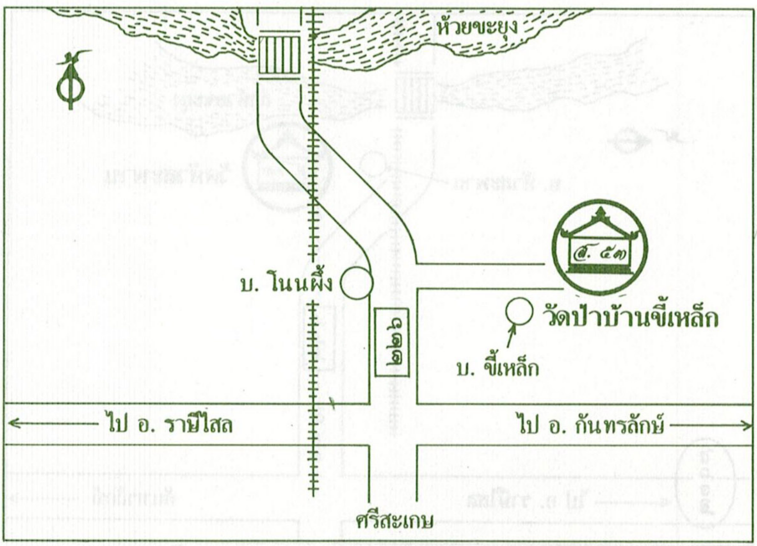
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน

หมู่ที่ ตำบล โนนสังข์ อำเภอ กันทรารมย์

จังหวัด ศรีสะเกษ รหัสไปรษณีย์ ๓๓๑๓๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดหัวสะพาน สาขาที่ ๖๓

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พระอธิการสุข ถาวโร พรรษา ๒๒

ประธานสงฆ์: พรรษา

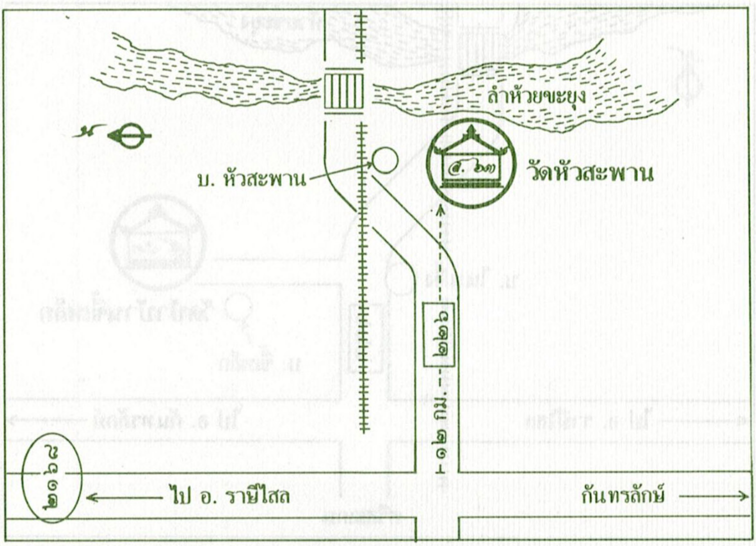
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน หัวสะพาน

หมู่ที่ ตำบล โนนสัง อำเภอ กันทรารมย์

จังหวัด ศรีสะเกษ รหัสไปรษณีย์ ๓๓๑๓๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: สำนักสงฆ์ สิริธรรมสันติ — สาขาที่ ๘๓

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: — พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์เพ็ง กนฺตสีโล — พรรษา ๑๗

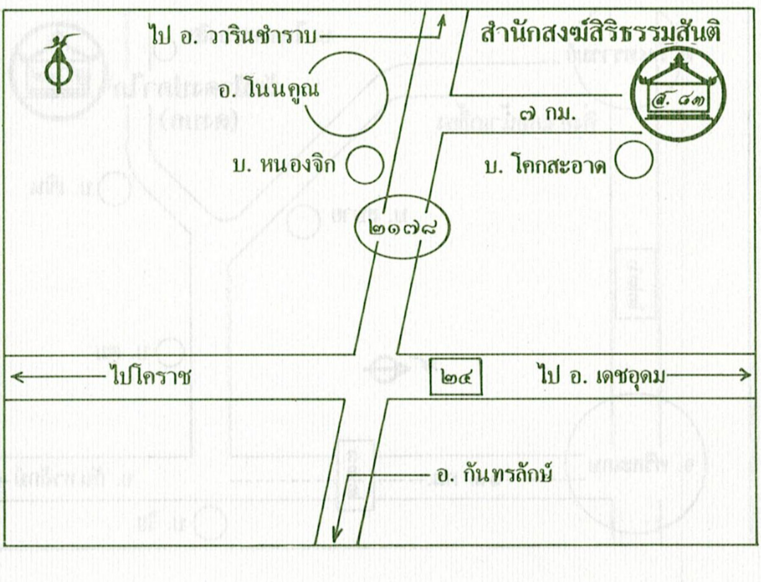
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน โคกสะอาด

หมู่ที่ ๗ ตำบล หนองกุม อำเภอ โนนคูณ

จังหวัด ศรีสะเกษ รหัสไปรษณีย์ ๓๓๒๕๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าดงปภาโภ (ดงบก) สาขาที่ ๗๗
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์โสม จนฺทาโภ พรรษา ๑๖

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน
หมู่ที่ ตำบล เขิน อำเภอ (กิ่ง) น้ำเกลี้ยง
จังหวัด ศรีสะเกษ รหัสไปรษณีย์ ๓๓๒๖๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์ป่าบ้านหนองม่วง สาขาที่ ๕๔

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระสวัสดิ์ สิริปุญโญ พรรษา ๘

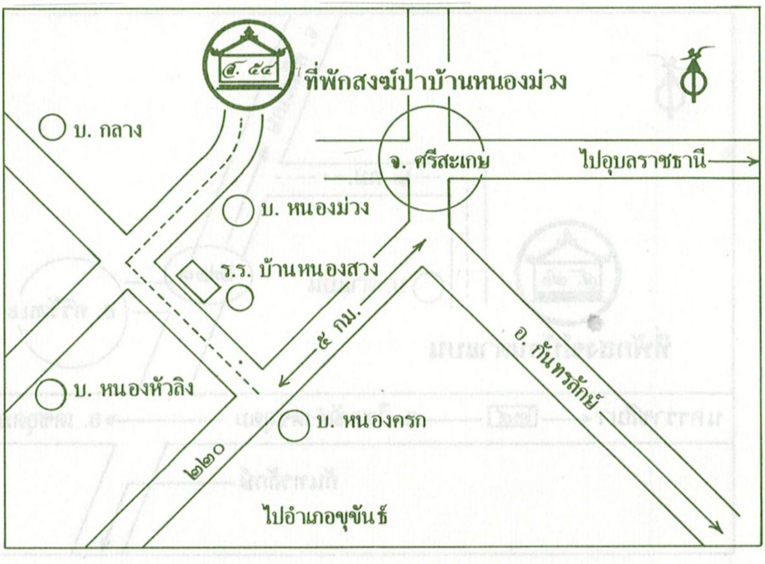
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน หนองม่วง

หมู่ที่ ตำบล หนองครก อำเภอ เมือง

จังหวัด ศรีสะเกษ รหัสไปรษณีย์ ๓๓๐๐๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

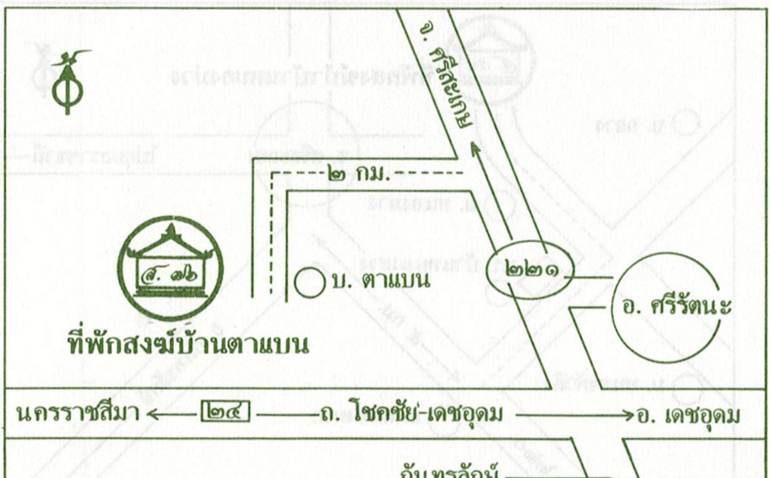
ชื่อ: ที่พักสงฆ์บ้านตาแบน
สาขาที่ ๗๖
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส:
พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ ปัด ปุญญกาโม
พรรษา ๘

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ตาแบน
หมู่ที่ ตำบล ศรีแก้ว อำเภอ ศรีรัตนะ
จังหวัด ศรีสะเกษ รหัสไปรษณีย์ ๓๓๒๔๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

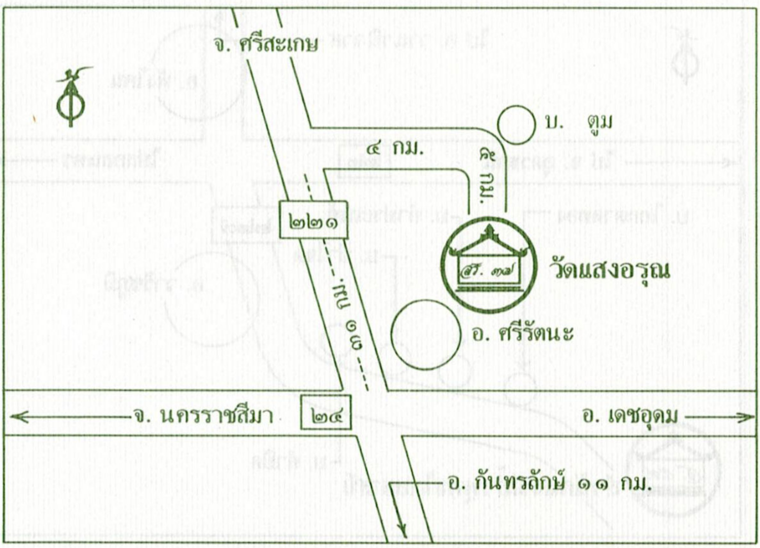
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดแสงอรุณ
สาขาที่
สาขาสำรองที่ ๓๗

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์หนูจันทร์ ยโสธโร พรรษา -

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ตูม
หมู่ที่ ตำบล ตูม อำเภอ ศรีรัตนะ
จังหวัด ศรีสะเกษ รหัสไปรษณีย์ ๓๓๑๑๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

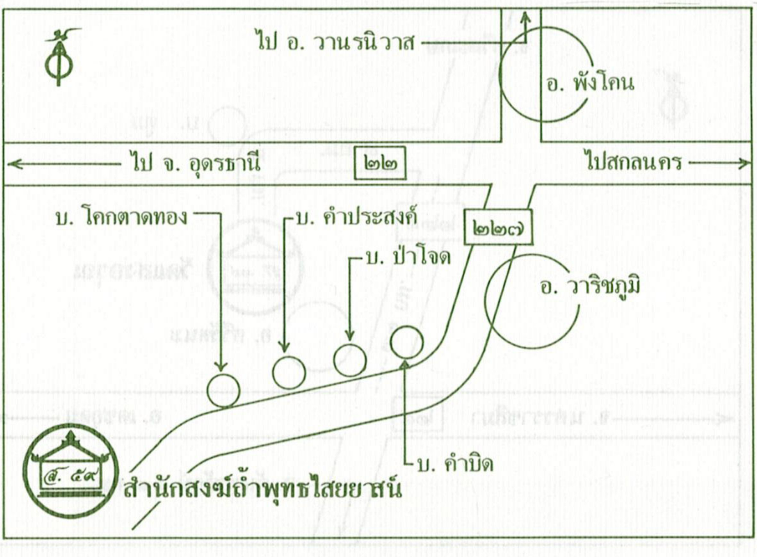
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: สำนักสงฆ์ถ้ำพุทธไสยยาสน์ (ภูผาทอง) — สาขาที่ ๕๙
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: — พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ทองจันทร์ พุทธญาโณ — พรรษา ๑๙

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน
หมู่ที่ ตำบล ค้อเขียว อำเภอ วาริชภูมิ
จังหวัด สกลนคร รหัสไปรษณีย์ ๔๗๑๕๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าโคกกลาง (บ้านน้ำเค็ม) สาขาที่ ๒๑

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์วิชิต วิชิโต พรรษา ๑๔

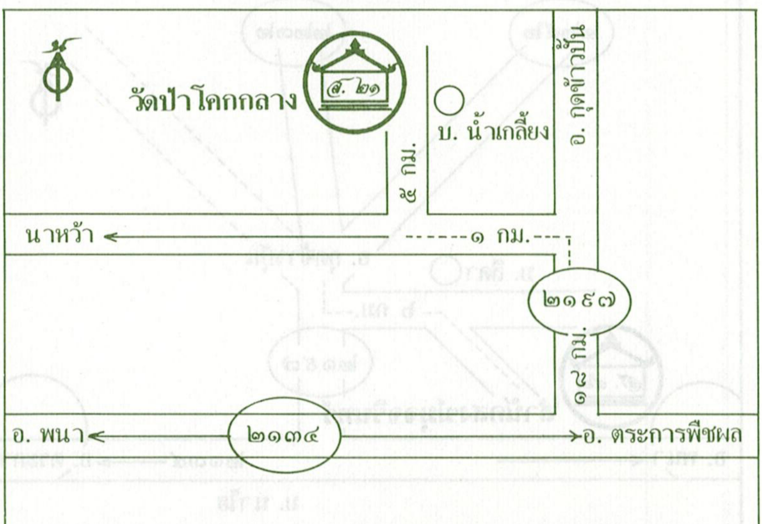
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน น้ำเกลี้ยง

หมู่ที่ ตำบล ข้าวปุ้น อำเภอ กุดข้าวปุ้น

จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๒๗๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: สาขาที่

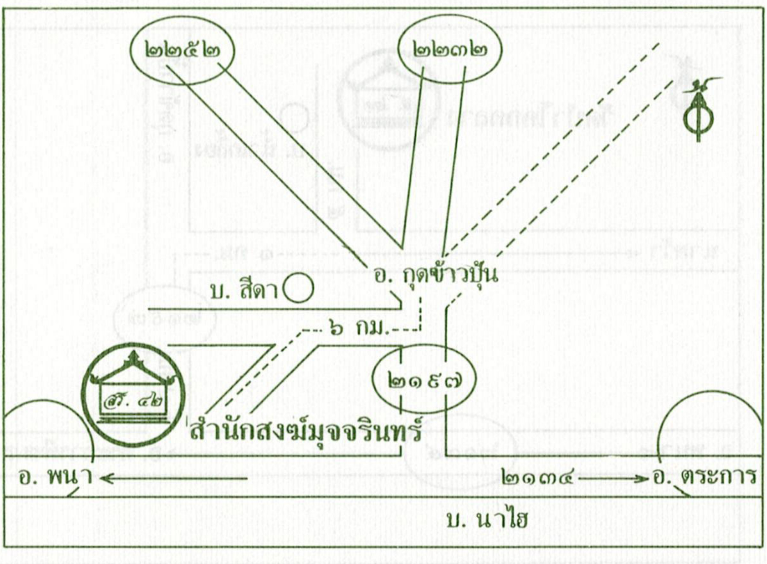
สำนักสงฆ์มุจจรินทร์ สาขาสำรองที่ ๔๒

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: ๑ พระวินัย พรรษา ๗

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน นาสีดา
หมู่ที่ ตำบล ข้าวปุ้น อำเภอ กุดข้าวปุ้น
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๒๗๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดบึงเขาหลวง สาขาที่ ๒

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พระครูบรรพตวรกิจ พรรษา ๓๘

ประธานสงฆ์: (หลวงพ่อจันทร์ อินฺทวีโร) พรรษา

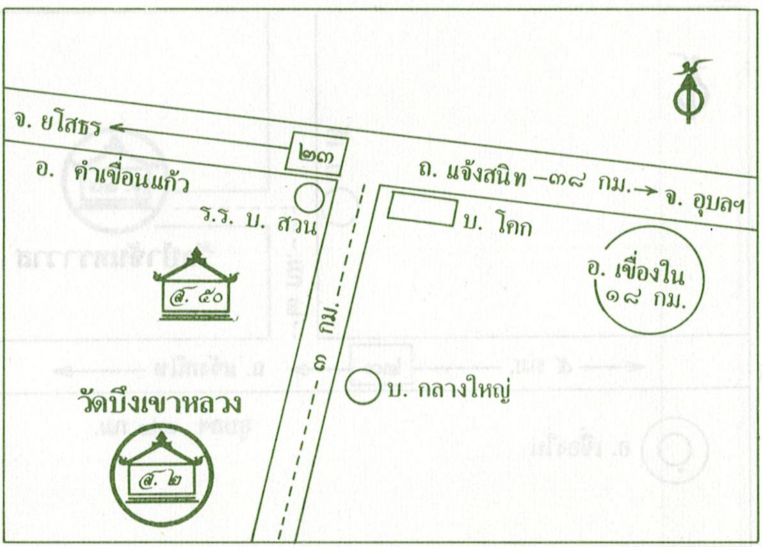
ที่อยู่: เลขที่ ถนน แจ้งสนิท บ้าน กลางใหญ่

หมู่ที่ ตำบล กลางใหญ่ อำเภอ เขื่องใน

จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๓๒๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าจันทราวาส

สาขาที่ ๓๘

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พระอธิการจำลอง กลฺยาโน พรรษา ๑๙

ประธานสงฆ์: พรรษา

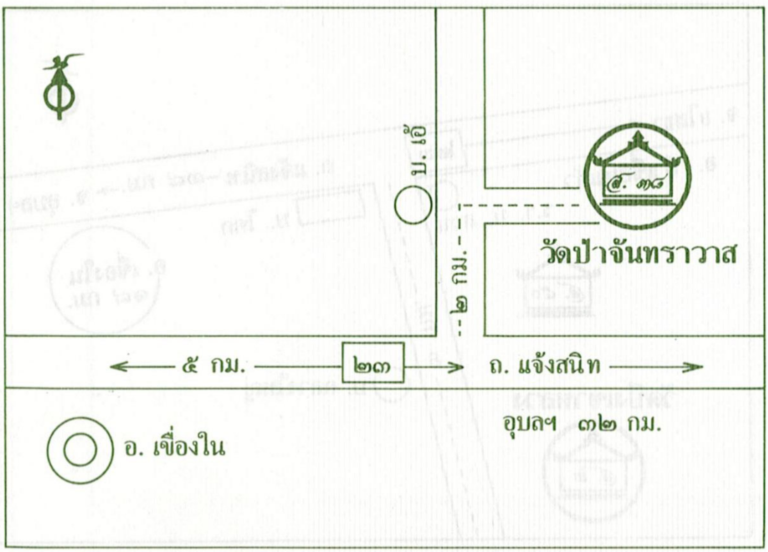
ที่อยู่: เลขที่ ถนน แจ้งสนิท บ้าน เอ้

หมู่ที่ ตำบล ก่อเอ้ อำเภอ เขื่องใน

จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๕๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

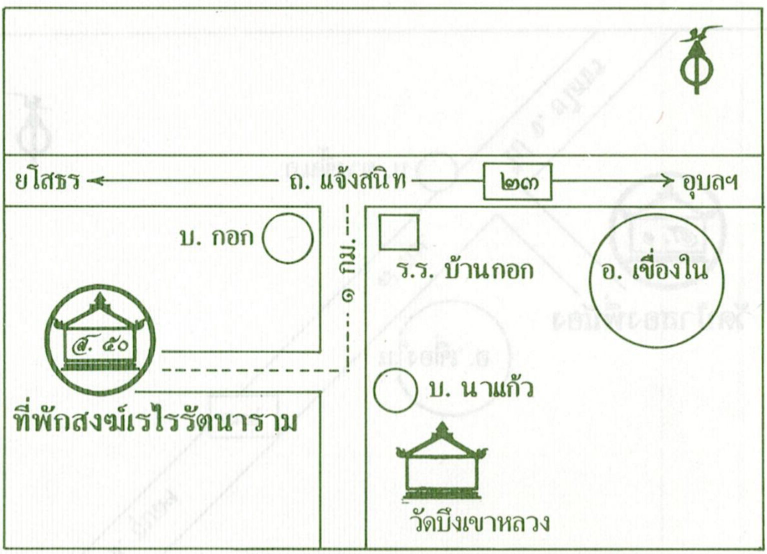
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์เรไรรัตนาราม สาขาที่ ๕๐
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ลี ถาวโร พรรษา ๒๑

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน นาแก้ว
หมู่ที่ ตำบล บ้านกอก อำเภอ เขื่องใน
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๒๒๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

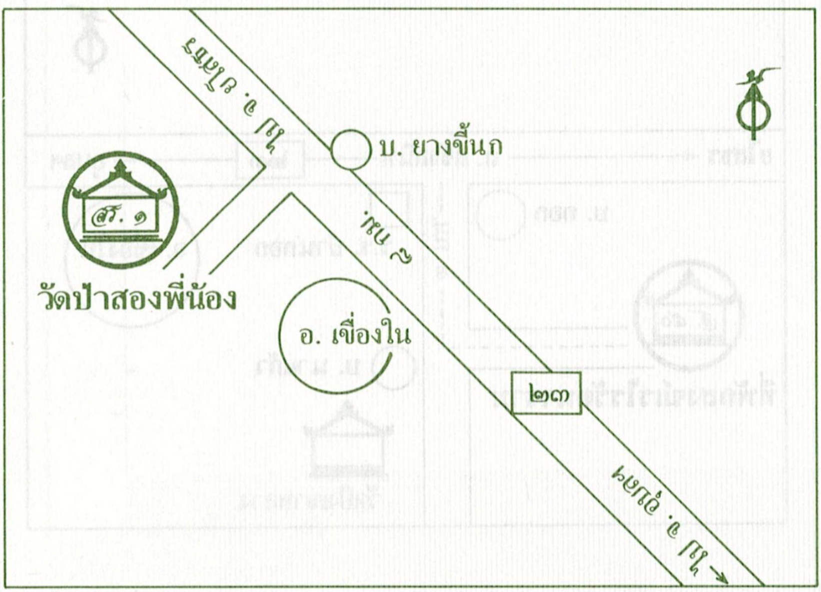

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ:		สาขาที่	
	วัดป่าสองพี่น้อง	สาขาสำรองที่	๑
เจ้าอาวาส:		พรรษา	
ประธานสงฆ์:	พระอาจารย์ลี ถาวโร	พรรษา	๑๙

ที่อยู่:	เลขที่	ถนน		บ้าน	ยางขี้นก
	หมู่ที่	ตำบล	สีสุก	อำเภอ	เขื่องใน
	จังหวัด อุบลราชธานี			รหัสไปรษณีย์	๓๔๑๕๐
	โทรศัพท์:				

แผนที่โดยสังเขป

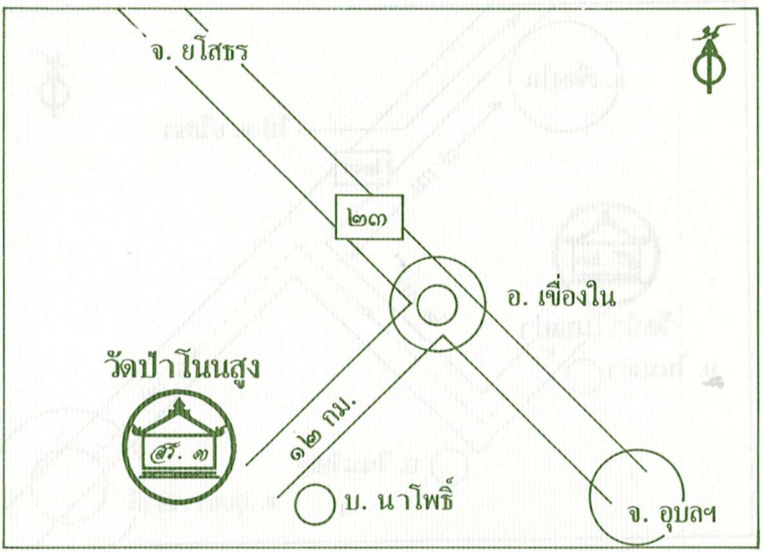

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ:	สาขาที่
วัดป่าโนนสูง	สาขาสำรองที่ ๓
เจ้าอาวาส: หลวงปู่ที ปภัสสโร	พรรษา ๑๗
ประธานสงฆ์:	พรรษา

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน นาโพธิ์
หมู่ที่ ตำบล ค้อทอง อำเภอ เขื่องใน
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๕๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

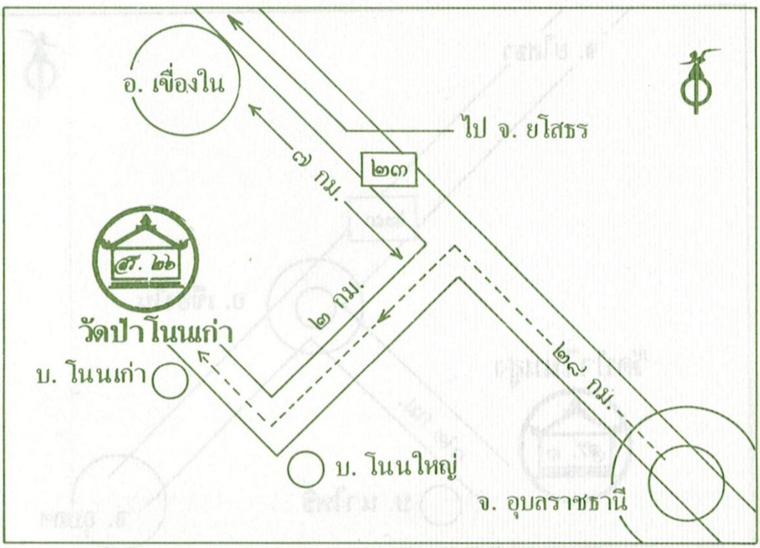

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ:		สาขาที่
	วัดป่าโนนเก่า	สาขาสำรองที่ ๒๖
เจ้าอาวาส:		พรรษา
ประธานสงฆ์:	พระอาจารย์จำลอง กลฺยาโน	พรรษา ๑๙

ที่อยู่: เลขที่ ถนน แจ้งสนิท บ้าน โนนใหญ่
หมู่ที่ ตำบล ก่อเอ้ อำเภอ เขื่องใน
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๕๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

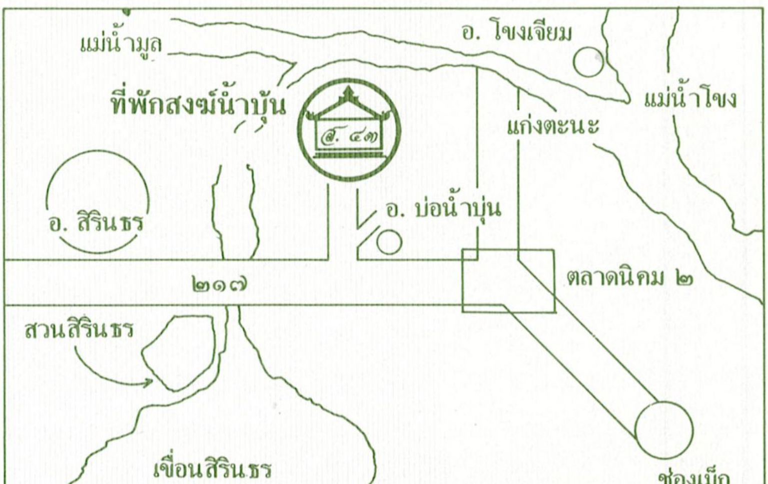
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์น้ำบุ้น สาขาที่ ๔๓
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์เฉลิมชัย ฉนฺทโก พรรษา ๑๑

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน
หมู่ที่ ตำบล คำเขื่อนแก้ว อำเภอ โขงเจียม
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๒๐๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดภูจ้อมก้อม

สาขาที่
สาขาสำรองที่ ๑๓

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พรรษา

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ทุ่งนาเมือง
หมู่ที่ ตำบล นาโพธิ์กลาง อำเภอ โขงเจียม
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๒๒๐
โทรศัพท์:

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าไทรงาม — สาขาที่ ๑๐

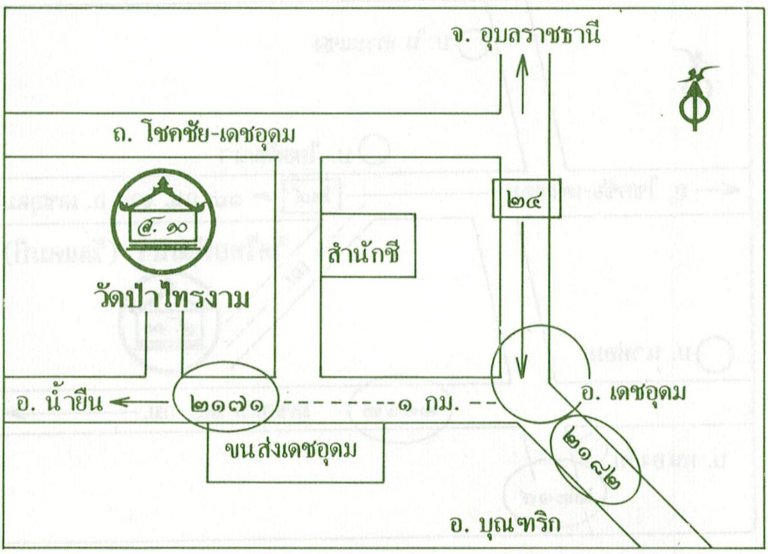
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: — พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์เอนก ยสทินฺโน — พรรษา ๒๔

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน
หมู่ที่ ตำบล เมืองเดช อำเภอ เดชอุดม
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๖๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

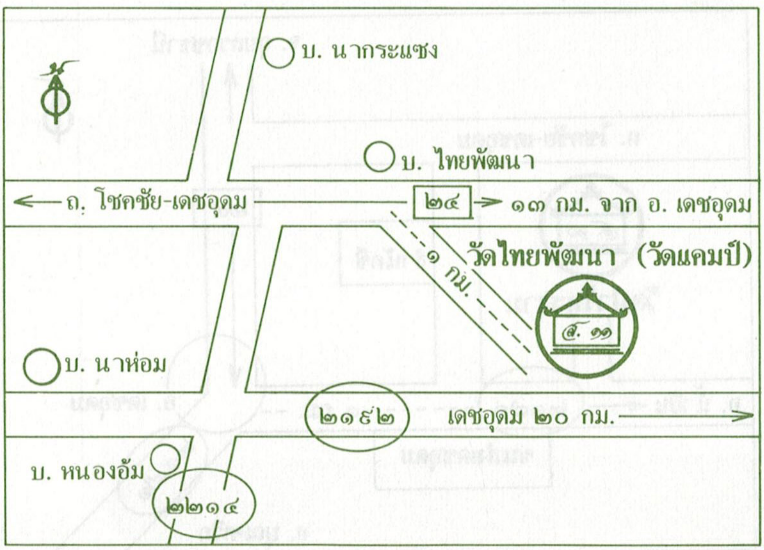
ชื่อ: วัดไทยพัฒนา (วัดแคมป์)
สาขาที่ ๑๑
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส:
พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ คำ นิสฺโสโก
พรรษา ๒๕

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน บ้านไทยพัฒนา
หมู่ที่ ตำบลนากระแซง อำเภอ เดชอุดม
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๖๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: **ที่พักสงฆ์รัตนโพธิ์ศรี** สาขาที่ ๑๖

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: **พระสำราญ สมฺมทีโป** พรรษา ๑๐

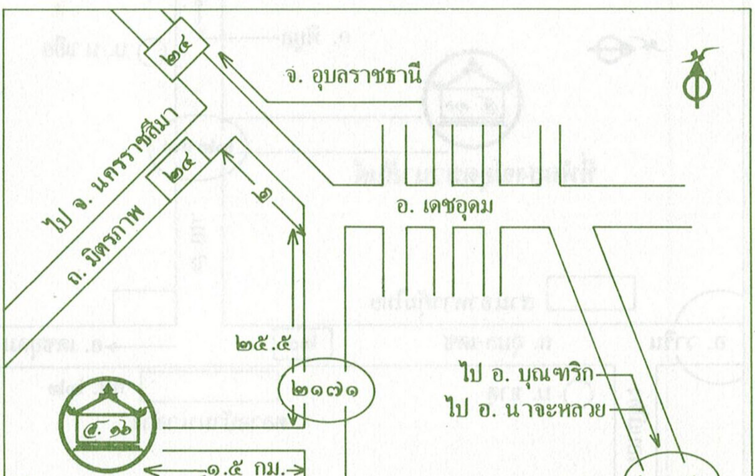
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน แถวสะอาด

หมู่ที่ ๑๗ ตำบล แก้ง อำเภอ เดชอุดม

จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๖๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์อุดมวนาสันต์ สาขาที่ ๓๑

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระพรหมา ฉิมกาโม พรรษา ๕

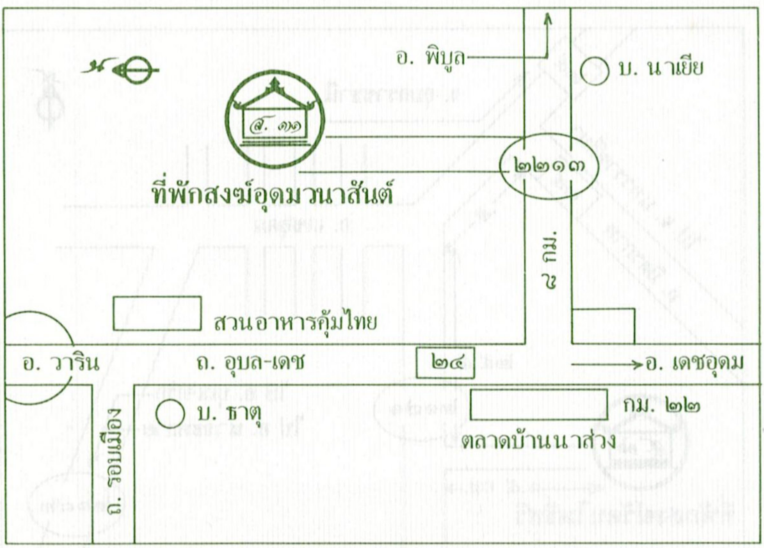
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน นาเยีย

หมู่ที่ ตำบล นาเยีย อำเภอ เดชอุดม

จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๖๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดโนนจันทร์ สาขาที่ ๓๒

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระสมร สุวณฺโน พรรษา ๕

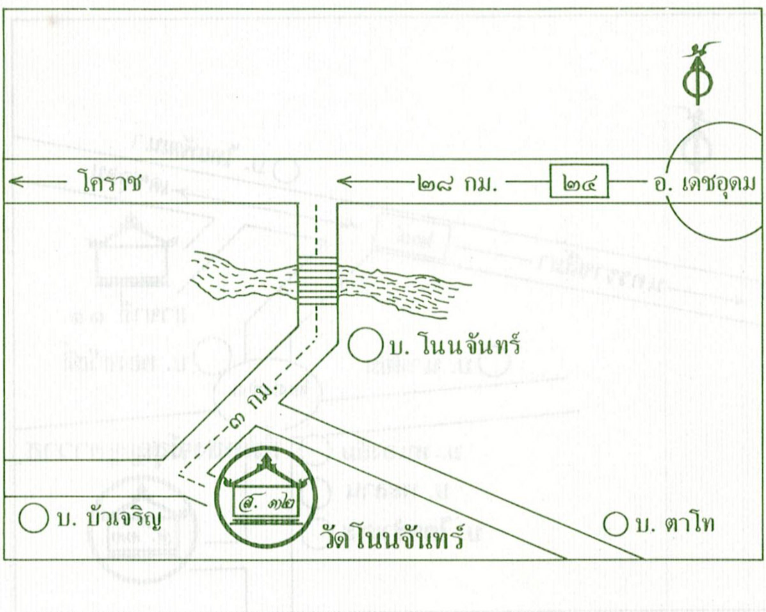
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน โนนจันทร์

หมู่ที่ ตำบล ทุ่งเทิง อำเภอ เดชอุดม

จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๖๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

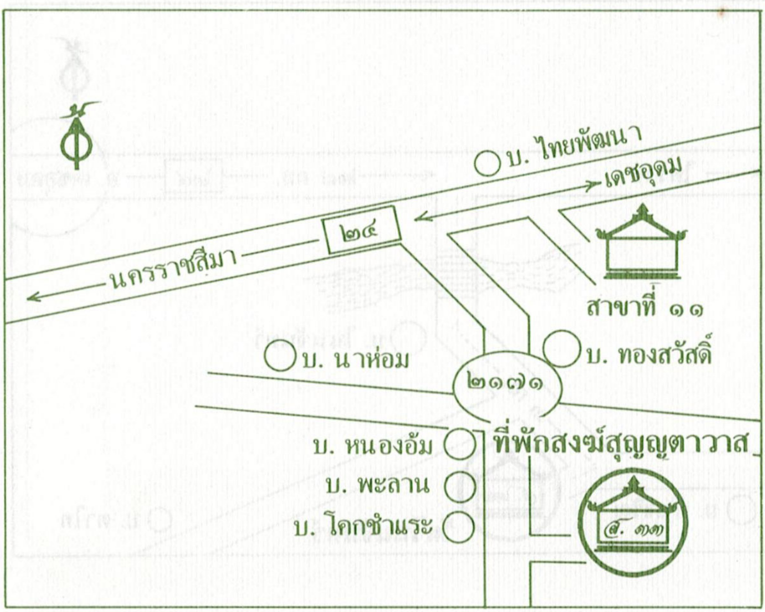
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์สุญญตาวาส สาขาที่ ๓๗
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์สาลี ขนฺติพาโล พรรษา ๑๔

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน โคกชำแร
หมู่ที่ ตำบล หนองอ้ม อำเภอ เดชอุดม
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๖๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

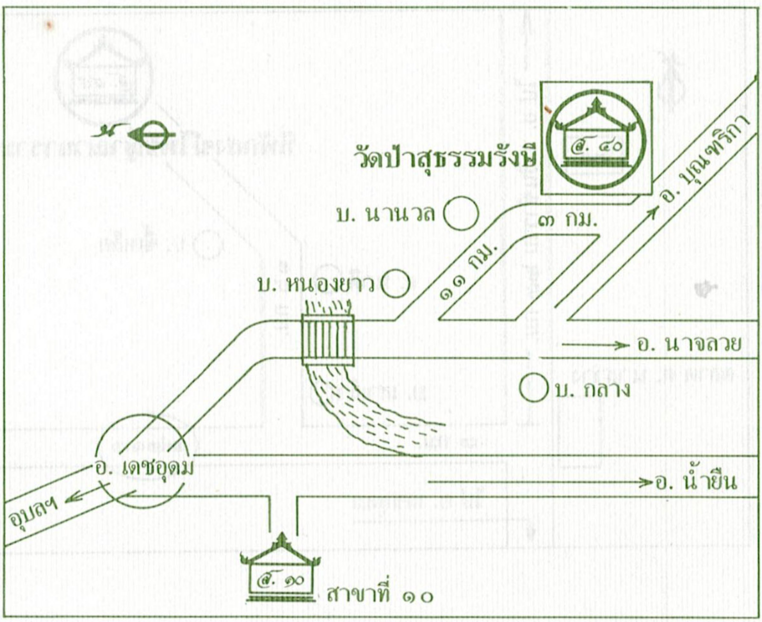
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าสุธรรมรังษี | สาขาที่ ๔๐
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: | พรรษา ๒๘
ประธานสงฆ์: พระสมปอง ญาณสุงวโร | พรรษา ๙

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน นานวล
หมู่ที่ ตำบล คำครั่ง อำเภอ เดชอุดม
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๖๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

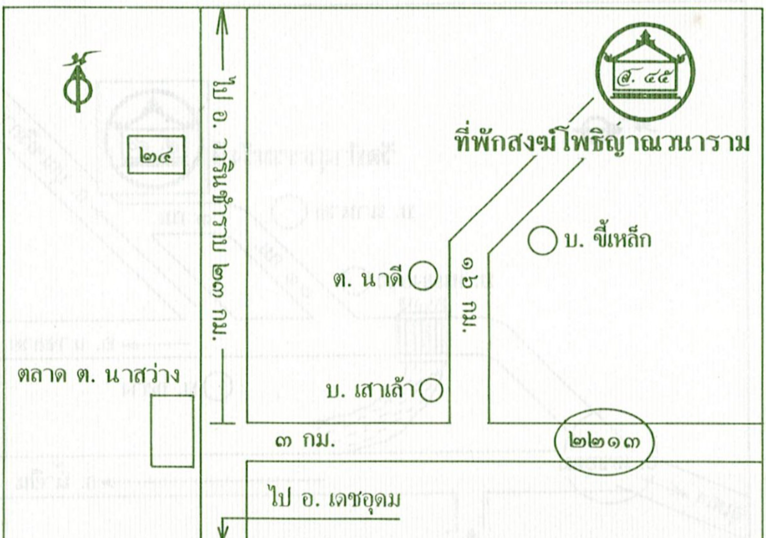
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์โพธิญาณวนาราม | สาขาที่ ๔๕
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: | พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ตาสอน ทุลฺลโภ | พรรษา ๒๖

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ขี้เหล็ก
หมู่ที่ ตำบล นาดี อำเภอ เดชอุดม
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๖๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

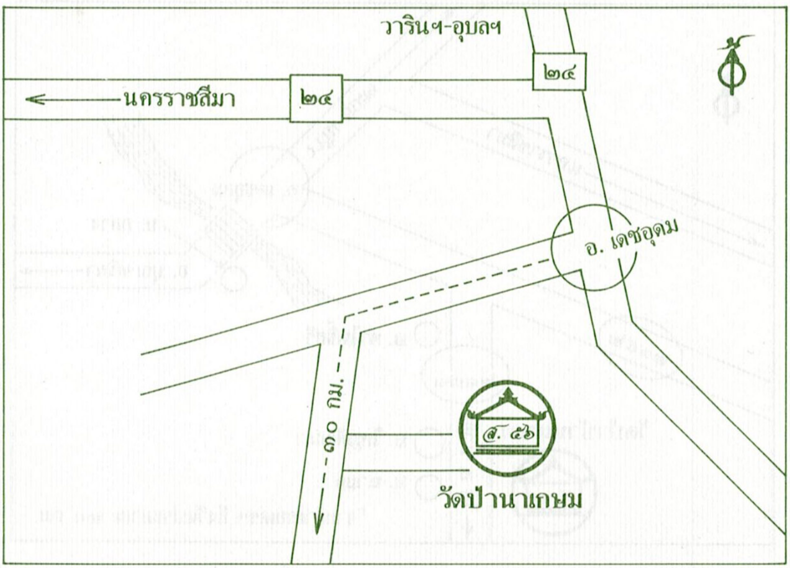
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่านาเกษม สาขาที่ ๕๖
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระหลวงปู่รัตน์ ฐิตธมฺโม พรรษา ๕๖

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน
หมู่ที่ ตำบล นาเกษม อำเภอ เดชอุดม
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๖๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าบ้านนาแก

สาขาที่

สาขาสำรองที่ ๓๕

เจ้าอาวาส:

พรรษา

ประธานสงฆ์: พระประหยัด โอภาโส

พรรษา ๗

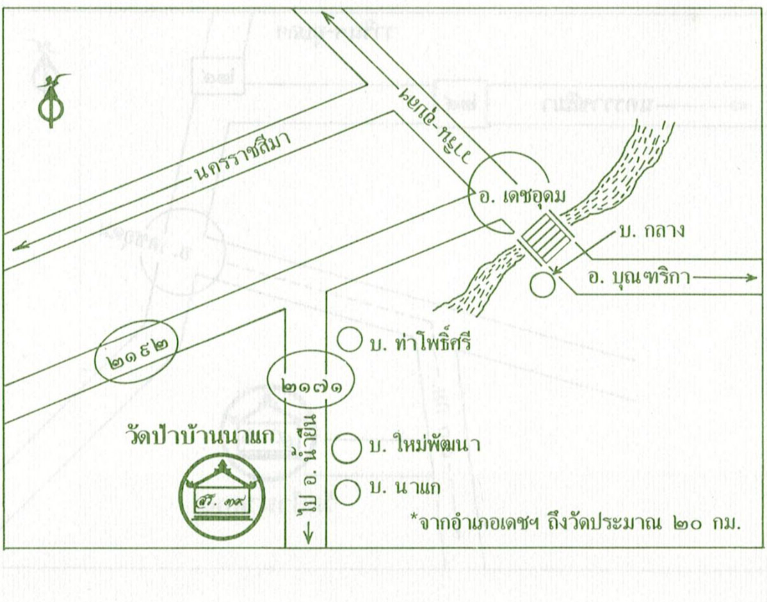
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน นาแก

หมู่ที่ ตำบล แก้ง อำเภอ เดชอุดม

จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๖๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: **ที่พักสงฆ์ดอนบาก** สาขาที่ ๗๘

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: **พระหลวงตาวิไล ปสุนโน** พรรษา ๙

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน

หมู่ที่ ตำบล **เซเป็ด** อำเภอ **ตระการพืชผล**

จังหวัด **อุบลราชธานี** รหัสไปรษณีย์ ๓๔๒๓๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

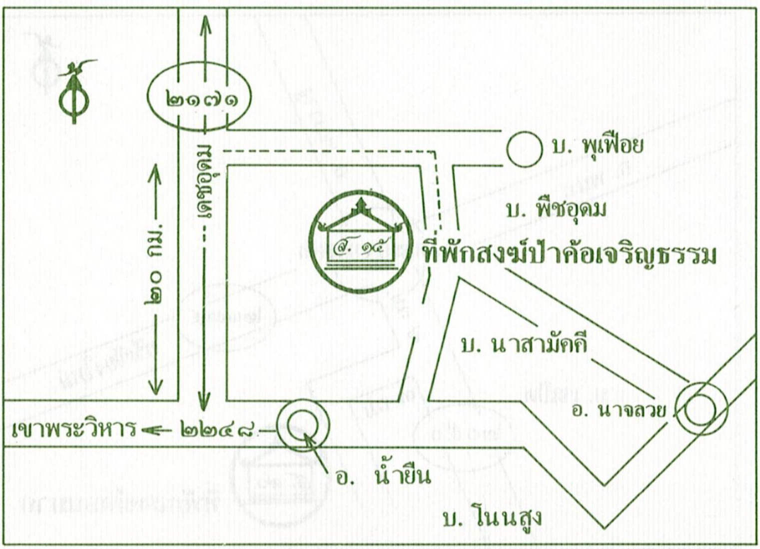
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์ป่าค้อเจริญธรรม สาขาที่ ๑๕
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์บรรจง กมฺโล พรรษา ๒๑

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ฟ้าชอุดม
หมู่ที่ ตำบล บุเปือย อำเภอ น้ำยืน
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๖๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

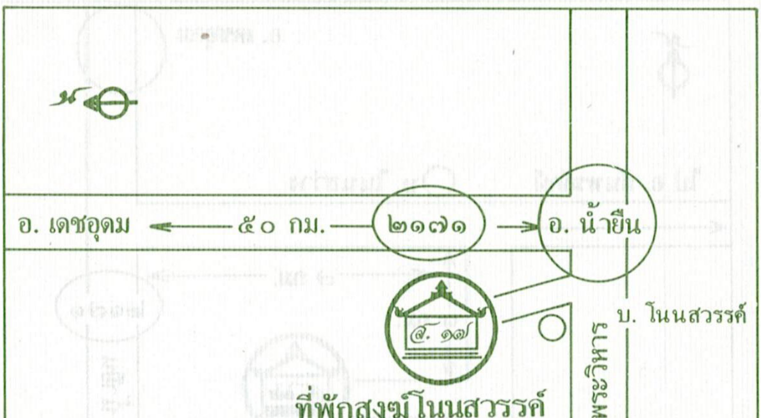
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์โนนสวรรค์ สาขาที่ ๑๗
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์หนูแดง ธมฺมทีโป พรรษา ๒๓

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน โนนสวรรค์
หมู่ที่ ตำบล ศรีวิเชียร อำเภอ น้ำยืน
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๒๖๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

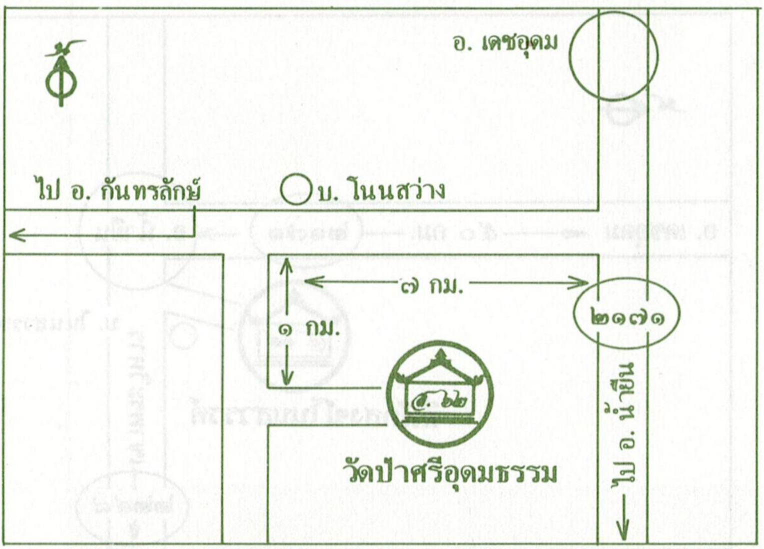
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าศรีอุดมธรรม สาขาที่ ๖๒
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: หลวงตาสิงห์ ติกฺขวีโร พรรษา ๑๘
ประธานสงฆ์: พรรษา

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน
หมู่ที่ ตำบล ไพบูลย์ อำเภอ น้ำยืน
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๒๖๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

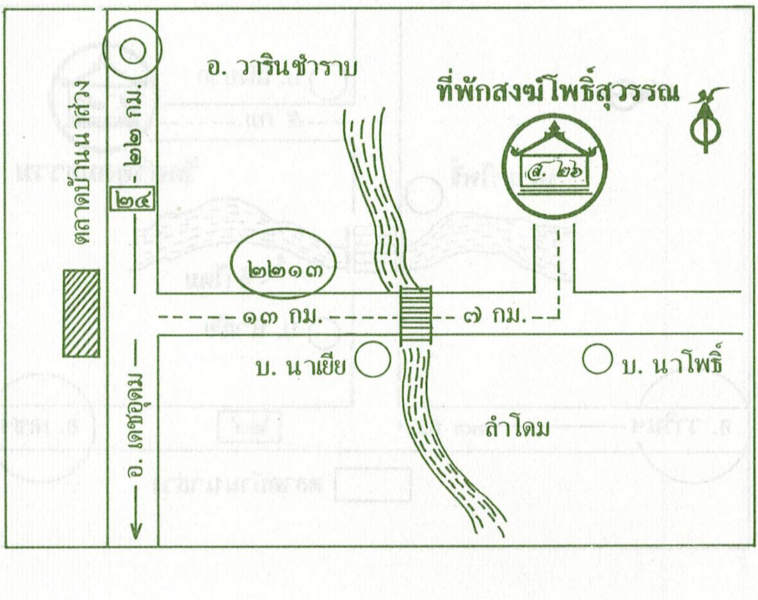
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์โพธิ์สุวรรณ | สาขาที่ ๒๖
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: | พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์คูณ อคฺคธมฺโม | พรรษา ๒๔

ที่อยู่: เลขที่ ถนน | บ้าน นาโพธิ์
หมู่ที่ ตำบล นาโพธิ์ | อำเภอ พิบูลมังสาหาร
จังหวัด อุบลราชธานี | รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๑๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดศรีอุดมธรรม สาขาที่ ๗๕

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระวิชัย วชิโร พรรษา ๕

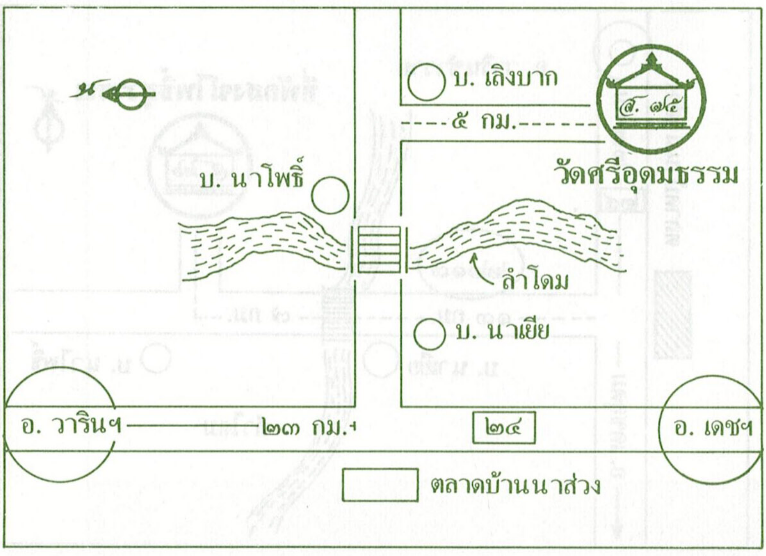
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน เลิงบาก

หมู่ที่ ตำบล นาโพธิ์ อำเภอ พิบูลมังสาหาร

จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๑๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

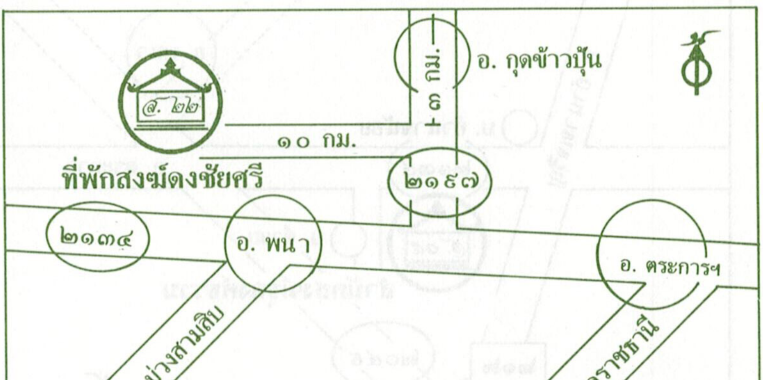
ชื่อ: ที่พักสงฆ์ดงชัยศรี — สาขาที่ ๒๒
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: — พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ ประเสริฐ ถาวโร — พรรษา ๑๔

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน
หมู่ที่ ตำบล ห้วย อำเภอ พนา
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๔๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

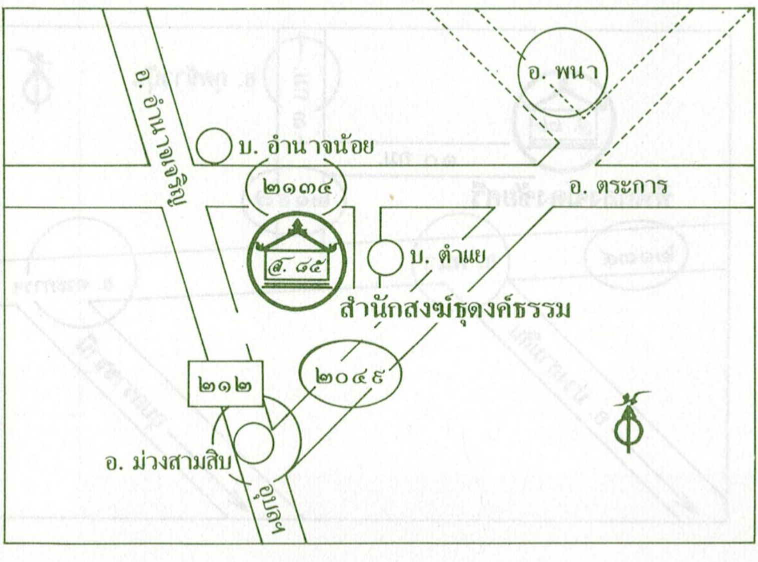
ชื่อ:	สำนักสงฆ์ธุดงค์ธรรม ป่าช้าบ้านตำแย	สาขาที่	๘๕
		สาขาสำรองที่	

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ไสว ฐานจาโร พรรษา ๑๕

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ตำแย
หมู่ที่ ตำบล พนา อำเภอ พนา
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๘๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

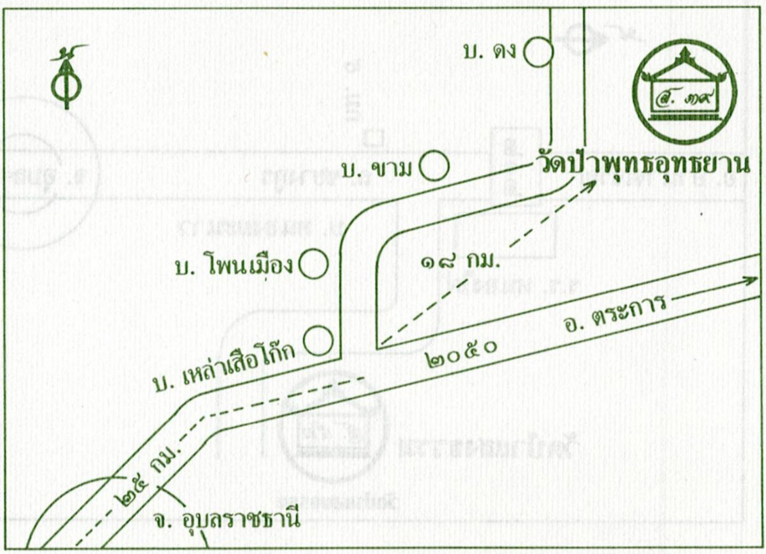
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าพุทธอุทธยาน สาขาที่ ๓๙
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: หลวงพ่อมหาบุญมี ติกฺขวีโร พรรษา ๓๖

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ดง
หมู่ที่ ตำบล โพนเมือง อำเภอ เมือง
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๐๐๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าแสงธรรม — สาขาที่ ๕๒

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: — พรรษา

ประธานสงฆ์: พระประสิทธิ์ อนงฺคโณ — พรรษา ๑๐

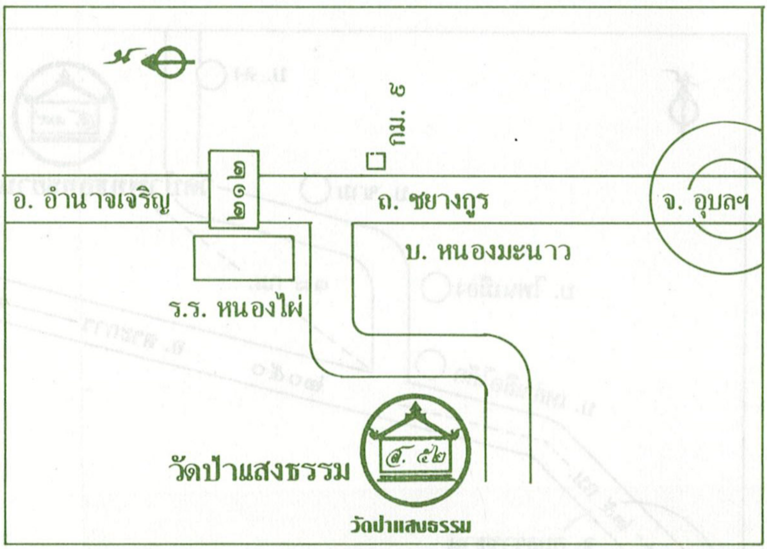
ที่อยู่: เลขที่ — ถนน — บ้าน

หมู่ที่ — ตำบล ขามใหญ่ — อำเภอ เมือง

จังหวัด อุบลราชธานี — รหัสไปรษณีย์ ๓๔๐๐๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์โลกุตตรภูมิ สาขาที่ ๖๑

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์หนูสิน ญาณสุวีโร พรรษา ๑๙

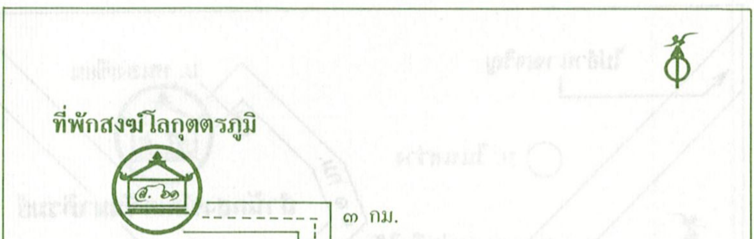
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ปะอาว

หมู่ที่ ตำบล หนองขอน อำเภอ เมือง

จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๐๐๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

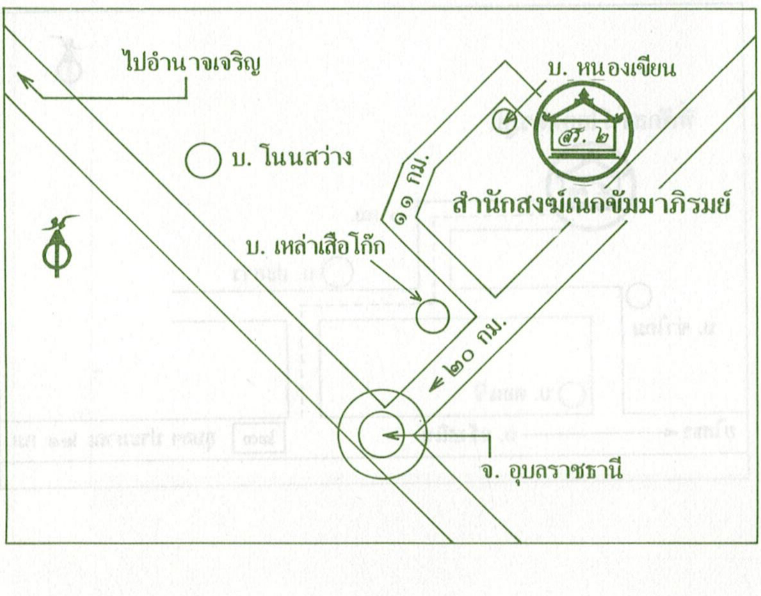
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: สาขาที่
สำนักสงฆ์เนกขัมมาภิรมย์ สาขาสำรองที่ ๒

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์จำรอง กิตติบุญโญ พรรษา ๑๙

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ทุ่งนกเขียน
หมู่ที่ ตำบล โพนเมือง อำเภอ เมือง
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๐๐๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าวิเวก สาขาที่ ๗

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: หลวงพ่อเจ้าคุณมงคล กิตติธาดา พรรษา

ประธานสงฆ์: (หลวงพ่อมหาอมร เขมจิตฺโต) พรรษา ๔๐

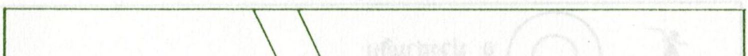
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน

หมู่ที่ ตำบล ม่วงสามสิบ อำเภอ ม่วงสามสิบ

จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๔๐

โทรศัพท์: ๔๙๘๑๐๘

แผนที่โดยสังเขป

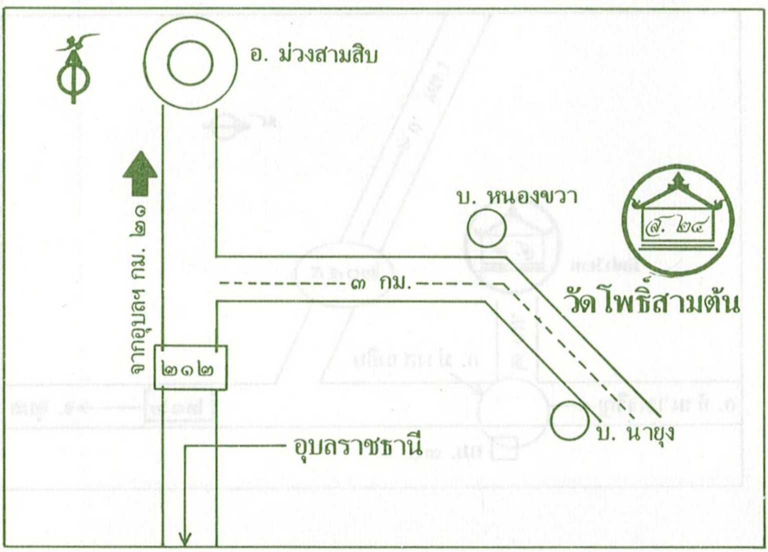
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดโพธิ์สามต้น สาขาที่ ๒๔
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระหลวงตาผา วรธุมโม พรรษา ๒๕

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน นายูง
หมู่ที่ ตำบล เตย อำเภอ ม่วงสามสิบ
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๔๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าคำน้ำเกิ่ง สาขาที่ ๒๕
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา ๑๑
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ดำรงค์ สิริภทฺโท พรรษา ๒๒

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน
หมู่ที่ ตำบล เตย อำเภอ ม่วงสามสิบ
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๔๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: **ที่พักสงฆ์ เครือวัลย์** สาขาที่ ๓๕

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: **พระอาจารย์ไพฑูรย์ ขันติโก** พรรษา ๒๖

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ยางเครือ

หมู่ที่ ตำบลยางสักโพธิ์ลุ่ม อำเภอ ม่วงสามสิบ

จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๔๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

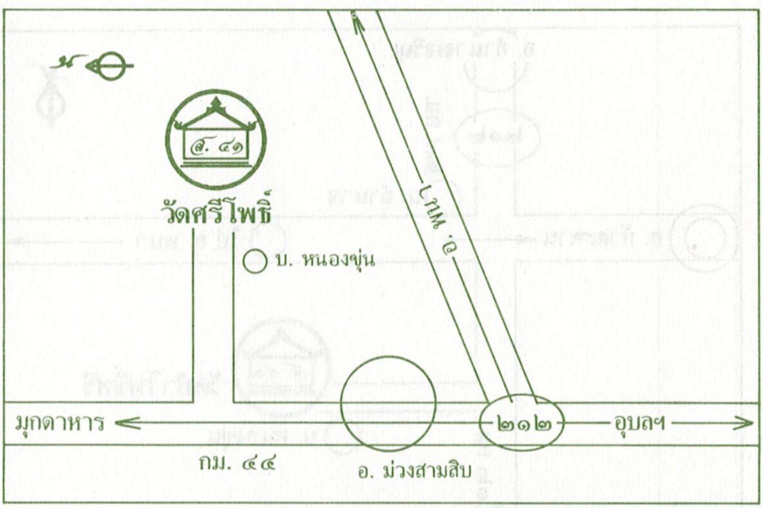
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดศรีโพธิ์ สาขาที่ ๔๑
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พระอธิการเขียน ชาคโร พรรษา ๑๓
ประธานสงฆ์: พรรษา

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน หนองขุ่น
หมู่ที่ ตำบล หนองเมือง อำเภอ ม่วงสามสิบ
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๔๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

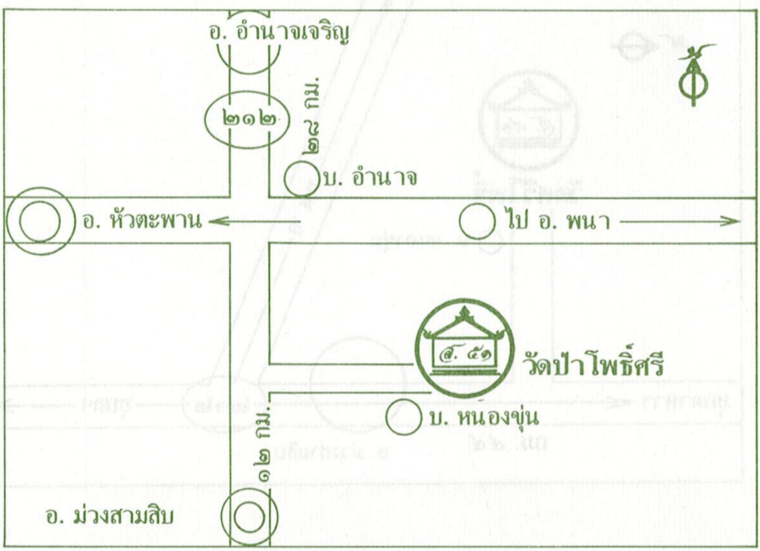
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าโพธิ์ศรี สาขาที่ ๕๑
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พระอธิการ วรรณจิตต์ ชิตฺมาโร พรรษา ๑๒
ประธานสงฆ์: พรรษา

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน หนองขุ่น
หมู่ที่ ตำบล ยางโยภาพ อำเภอ ม่วงสามสิบ
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๔๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

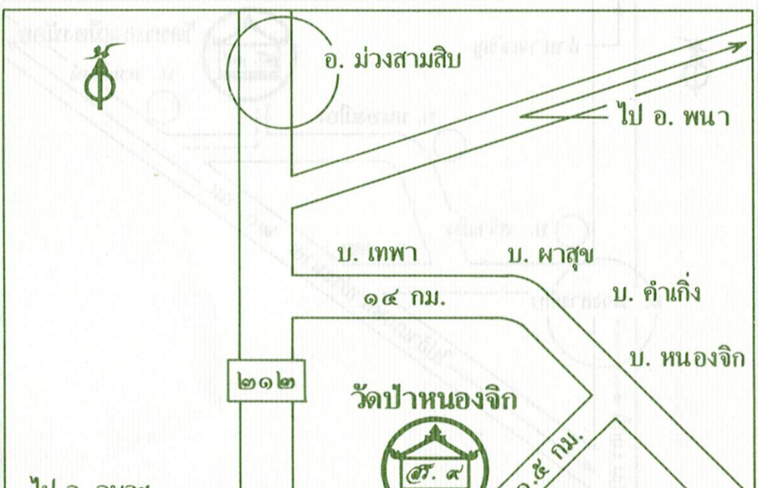
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าหนองจิก
สาขาที่
สาขาสำรองที่ ๙

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ นิกร อภิชาโต พรรษา ๑๔

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน บัว
หมู่ที่ ๑๐ ตำบล เตย อำเภอ ม่วงสามสิบ
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๔๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดหนองเมืองน้อย

สาขาที่

สาขาสำรองที่ ๑๗

เจ้าอาวาส: พระอาจารย์จันทร์ สญฺญโม พรรษา ๑๑

ประธานสงฆ์: พรรษา

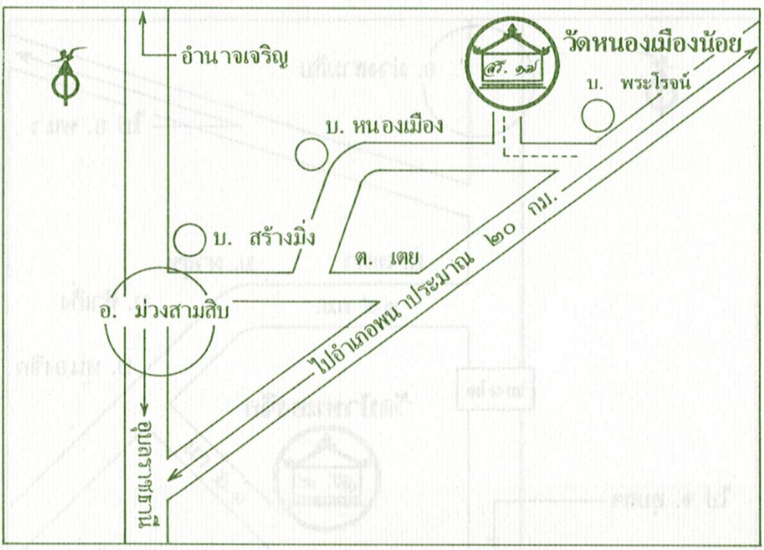
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน

หมู่ที่ ตำบล หนองเมือง อำเภอ ม่วงสามสิบ

จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๔๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

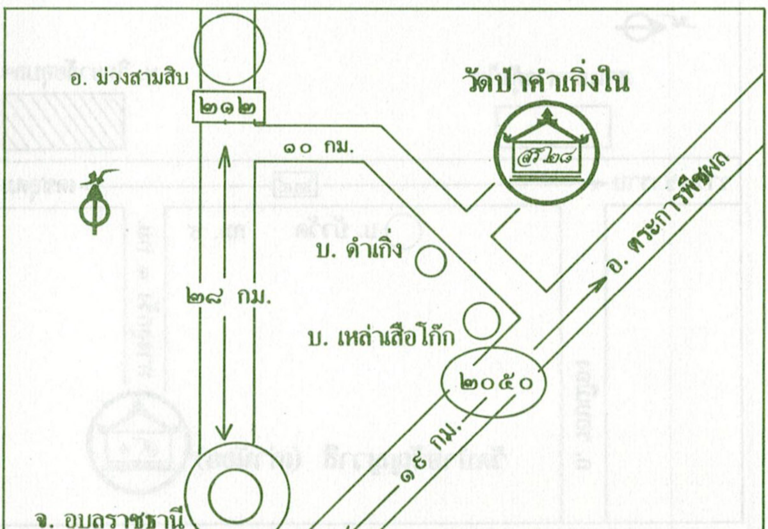
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าคำเกิ่งใน
สาขาที่
สาขาสำรองที่ ๒๘

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระพร ติกฺขวีโร พรรษา ๖

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน
หมู่ที่ ตำบล เตย อำเภอ ม่วงสามสิบ
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๔๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าอรัญญวาสี (เก่าน้อย) สาขาที่ ๑

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: หลวงพ่อเที่ยง โชติธมฺโม พรรษา ๔๐

ประธานสงฆ์: พรรษา

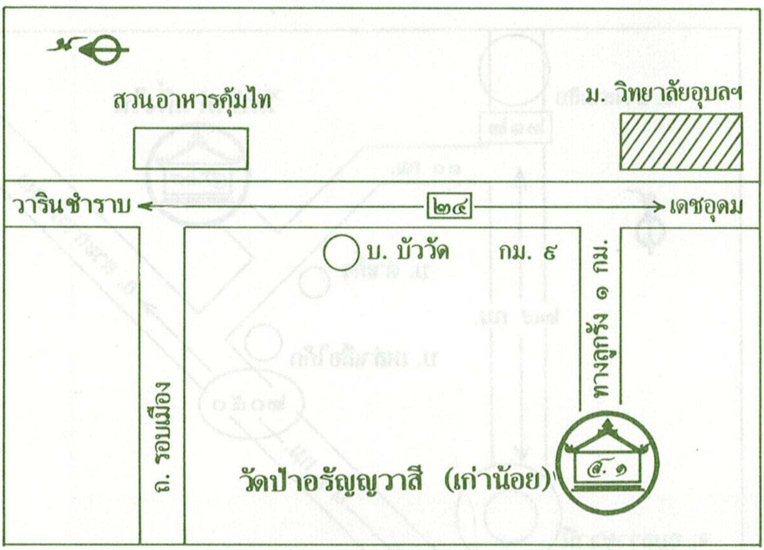
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน

หมู่ที่ ตำบล ธาตุ อำเภอ วารินชำราบ

จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๙๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

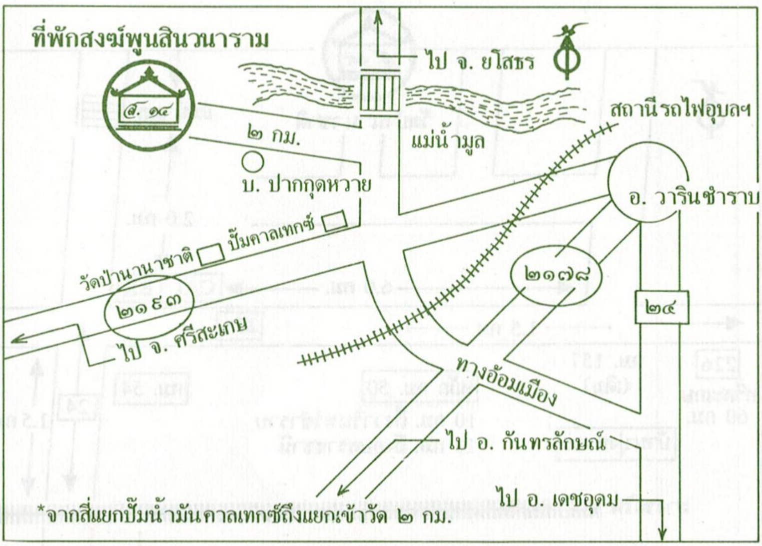
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์พูนสินวนาราม สาขาที่ ๑๔
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พรรษา

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน
หมู่ที่ ตำบล หนองกินเพล อำเภอ วารินชำราบ
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๙๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่านานาชาติ สาขาที่ ๑๙

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์แพร์ รีด ปสุนโน พรรษา ๑๗

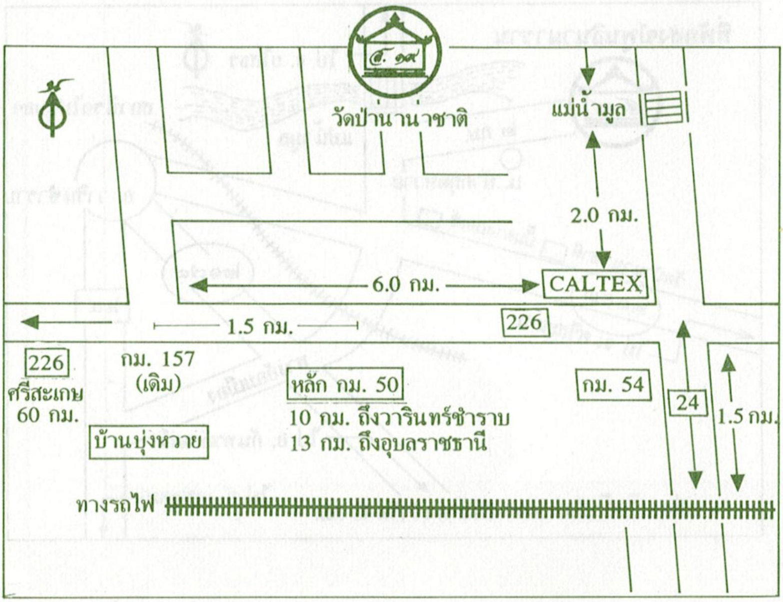
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน บุ่งหวาย

หมู่ที่ ตำบล บุ่งหวาย อำเภอ วารินชำราบ

จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๓๑๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

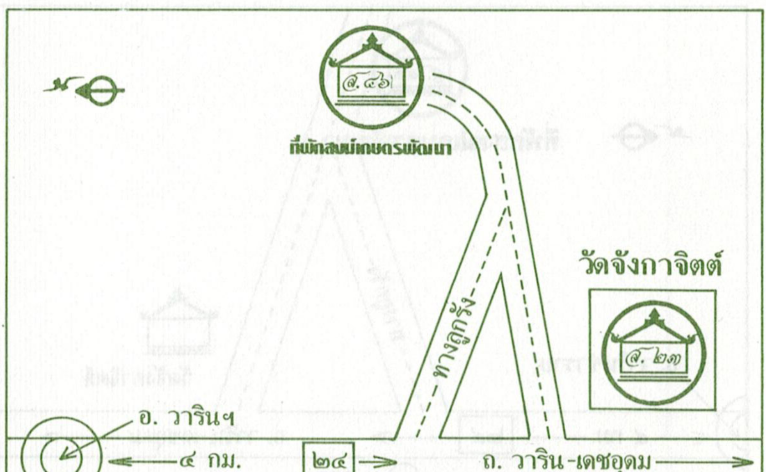
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดจังกาจิตต์ สาขาที่ ๒๓
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: หลวงตาเสย ถาวโร พรรษา ๑๘

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน
หมู่ที่ ตำบล ธาตุ อำเภอ วารินชำราบ
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๙๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

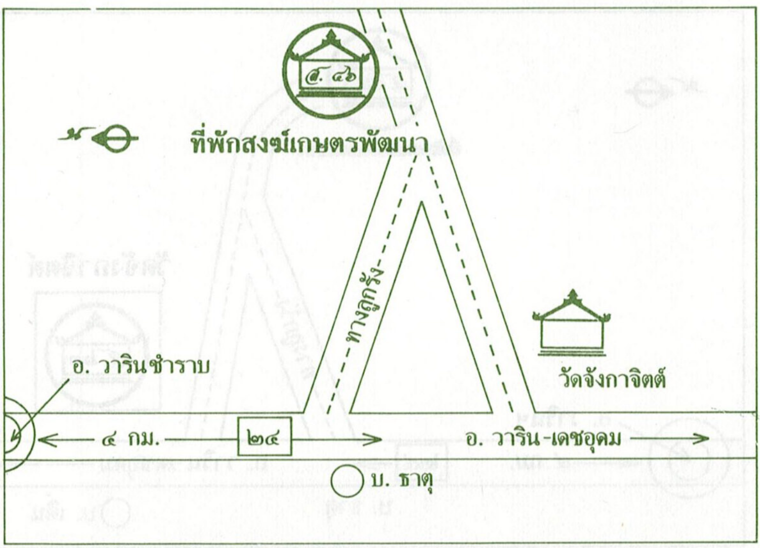
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์เกษตรพัฒนา สาขาที่ ๔๖
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ สุบิน จิตฺตสํวโร พรรษา ๑๐

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน
หมู่ที่ ตำบล คำขวาง อำเภอ วารินชำราบ
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๙๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: **ที่พักสงฆ์โกศล** สาขาที่ ๔๗

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: **พระอาจารย์นา สุจิตฺโต** พรรษา ๒๓

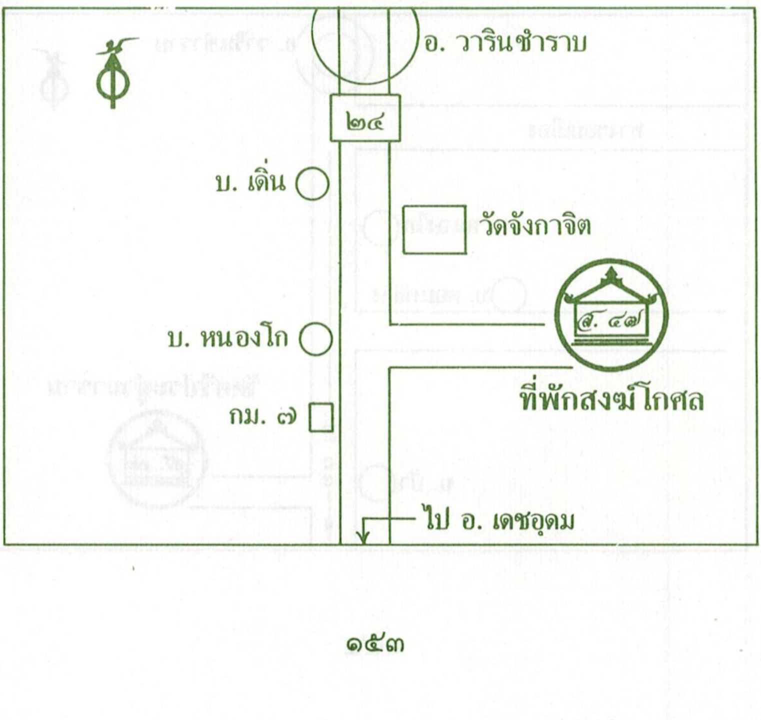
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน **หนองโก**

หมู่ที่ ตำบล **ธาตุ** อำเภอ **วารินชำราบ**

จังหวัด **อุบลราชธานี** รหัสไปรษณีย์ **๓๔๑๙๐**

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: สาขาที่

วัดศรีประดู่วนาราม สาขาสำรองที่ ๑๒

เจ้าอาวาส: พระอาจารย์มนตรี ชุตินฺธโร พรรษา ๑๑

ประธานสงฆ์: พรรษา

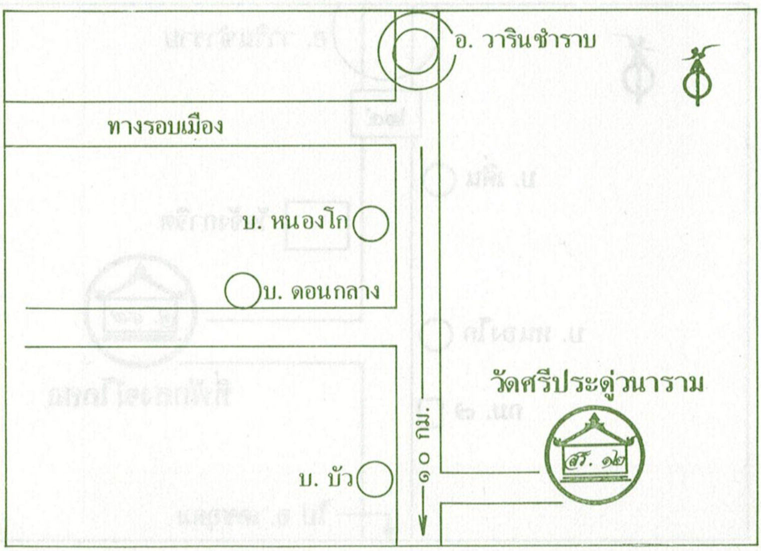
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน บัว

หมู่ที่ ตำบล ธาตุ อำเภอ วารินชำราบ

จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๔๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์หนองเม็ก

สาขาที่

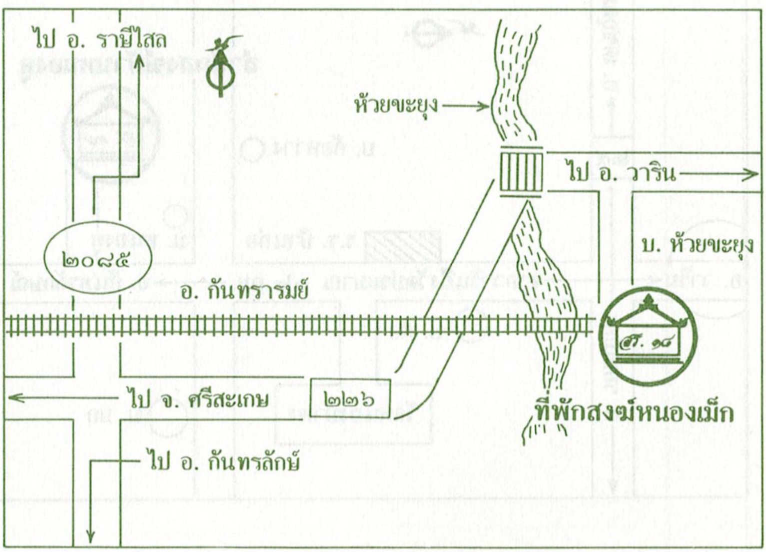
สาขาสำรองที่ ๑๘

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์กำลุน สุชาโต พรรษา ๘

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ห้วยขะยุง
หมู่ที่ ตำบล ท่าลาด อำเภอ วารินชำราบ
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๓๑๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

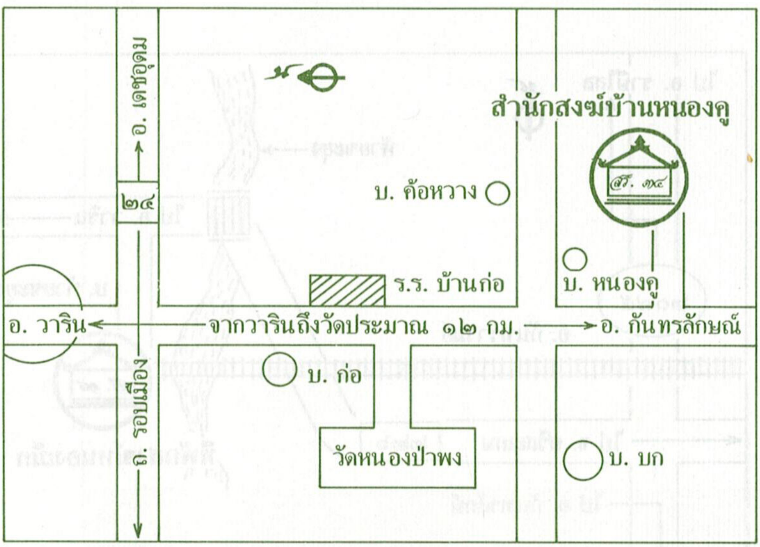
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: สำนักสงฆ์บ้านหนองคู
สาขาที่
สาขาสำรองที่ ๓๔

เจ้าอาวาส: พระยืม ปภสฺสโร พรรษา ๘
ประธานสงฆ์: พรรษา

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน หนองคู
หมู่ที่ ตำบล โนนโหนน อำเภอ วารินชำราบ
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๙๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดพุทธเจดีย์ สาขาที่ ๔

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์สมพงษ์ ญาณฺธโร พรรษา ๒๘

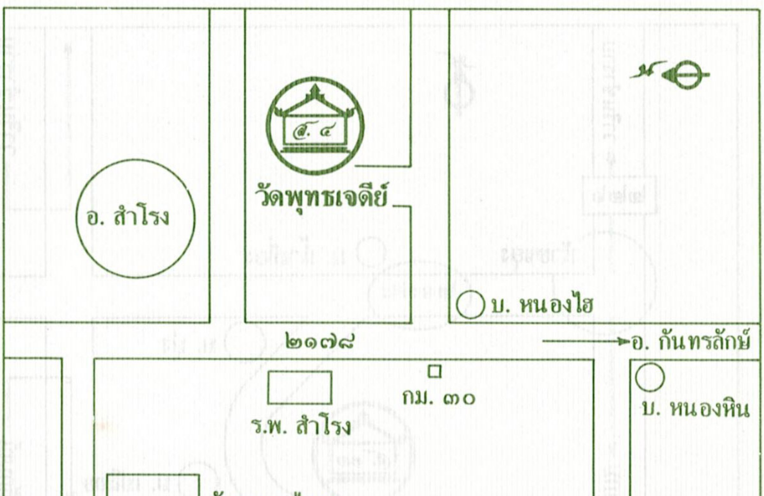
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน หนองไฮ

หมู่ที่ ตำบล หนองไฮ อำเภอ สำโรง

จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๓๖๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าศรีมงคล สาขาที่ ๑๓

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: หลวงพ่อศรี สิริญาโน พรรษา ๔๗

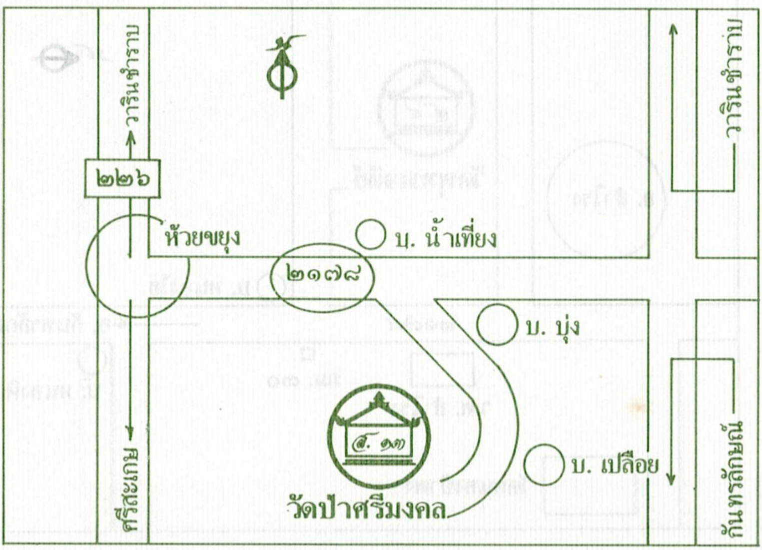
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน เปลือย

หมู่ที่ ตำบล โนนกาเล็น อำเภอ (กิ่ง) สำโรง

จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๖๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดกุดสมบูรณ์ สาขาที่ ๔๙

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ปุ้ย ปญฺญาทีโป พรรษา ๑๘

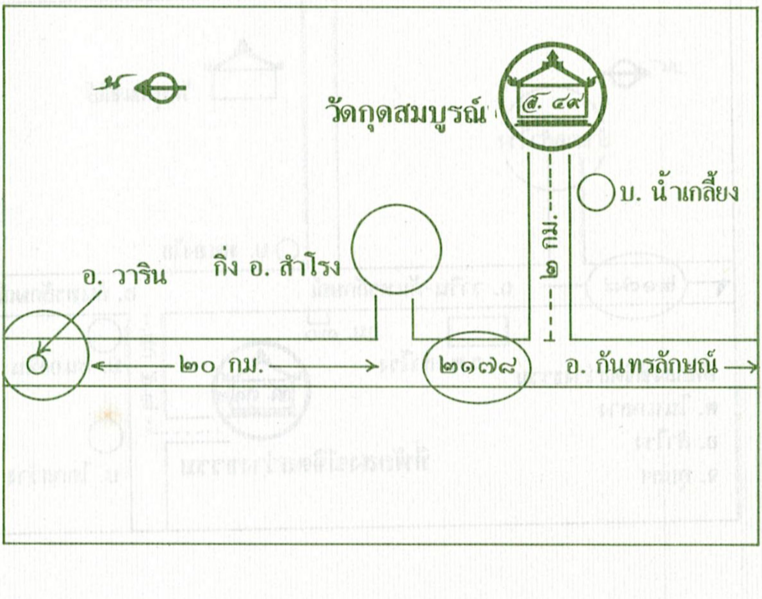
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน น้ำเกลี้ยง

หมู่ที่ ตำบล หนองไฮ อำเภอ (กิ่ง) สำโรง

จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๖๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์จิตสว่างธรรม

สาขาที่ ๑๑๒

สาขาสำรองที่ ~~๕๐~~

เจ้าอาวาส:

พรรษา

ประธานสงฆ์: พระนิพนธ์ จิตฺตกาโม พรรษา ๗

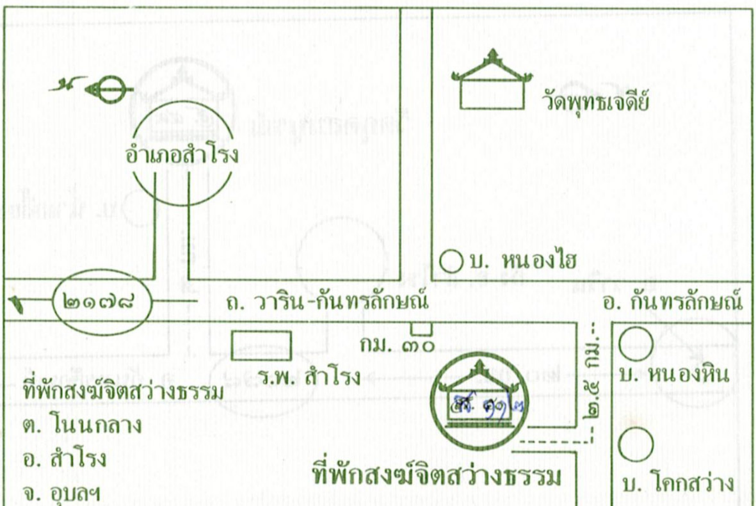
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ~~เหล่าเขมร~~ โคกสว่าง

หมู่ที่ ๗ ตำบล โนนกลาง อำเภอ (กิ่ง)สำโรง

จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ~~๓๔๑๙๐~~ ๓๔๓๖๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดวนโพธิญาณ — สาขาที่ ๘

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: — พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ปุริโส — พรรษา ๑๖

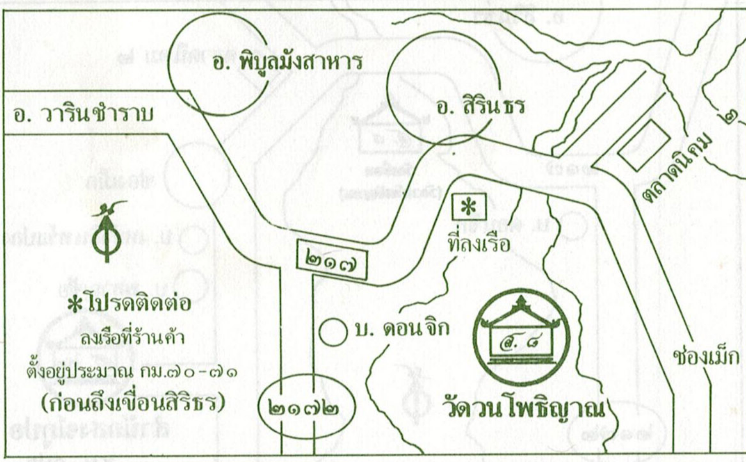
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน บัว

หมู่ที่ ตำบล ช่องเม็ก อำเภอ ศิรินธร

จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๑๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: สำนักสงฆ์ภูปอ

สาขาที่

สาขาสำรองที่ ๒๓

เจ้าอาวาส:

พรรษา

ประธานสงฆ์: พระถวิล ถาวโร

พรรษา ๗

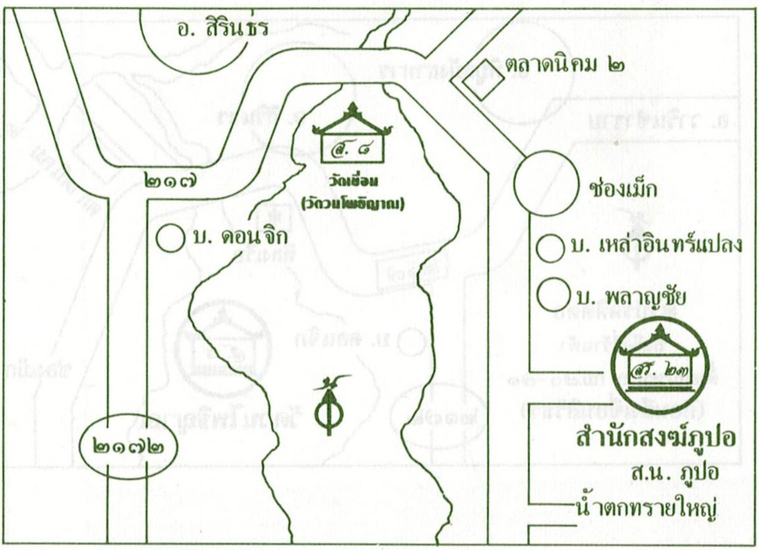
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน พลาญชัย

หมู่ที่ ตำบล โนนก่อ อำเภอ สิรินธร

จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๑๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าบ้านหนองไหล

สาขาที่

สาขาสำรองที่ ๒๔

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระเทียนชัย วิสารโท พรรษา ๗

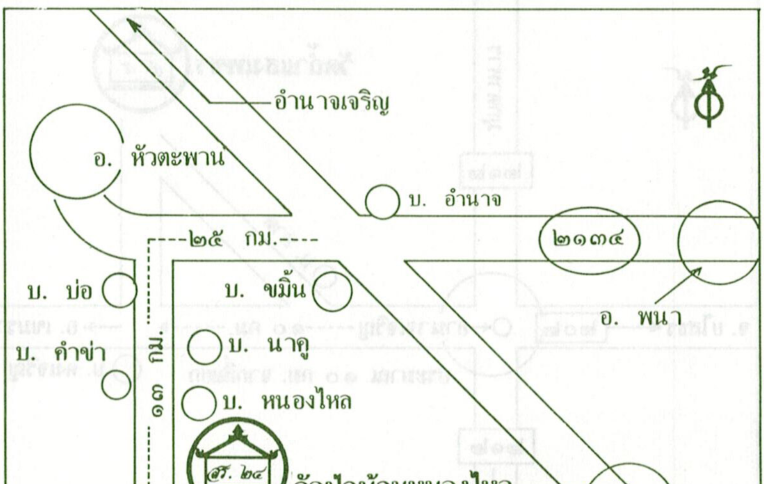
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน

หมู่ที่ ตำบล สร้างก่อน้อย อำเภอ หัวตะพาน

จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๒๔๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

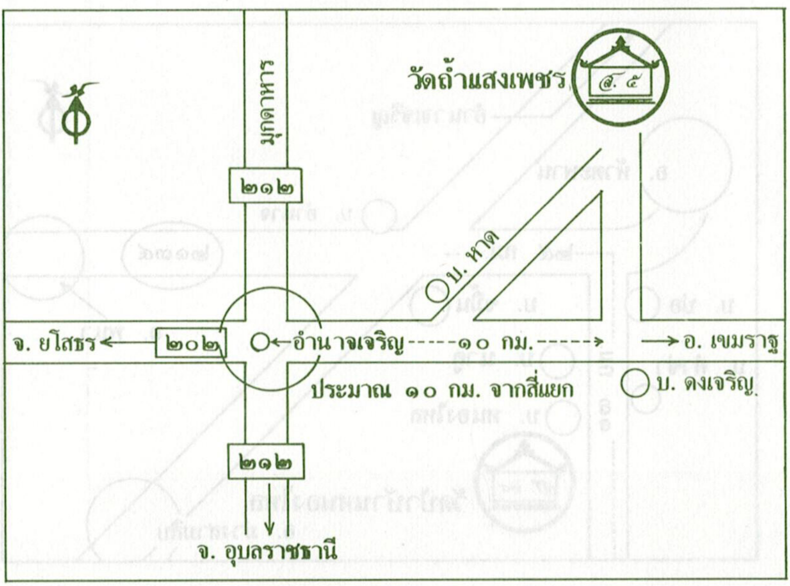

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ:	วัดถ้ำแสงเพชร		สาขาที่ ๕
			สาขาสำรองที่
เจ้าอาวาส:	พระอาจารย์โสม ถิรจิตฺโต		พรรษา ๒๙
ประธานสงฆ์:	พระอาจารย์วิฑูรย์ จิตฺตสลโล		พรรษา ๒๖

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน บัว
หมู่ที่ ตำบล หนองมะแซว อำเภอ อำนาจเจริญ
จังหวัด อุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๒๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์อรัญญวิเวก สาขาที่ ๖๙

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์สิงห์ ฐิตฺตญาโน พรรษา ๑๖

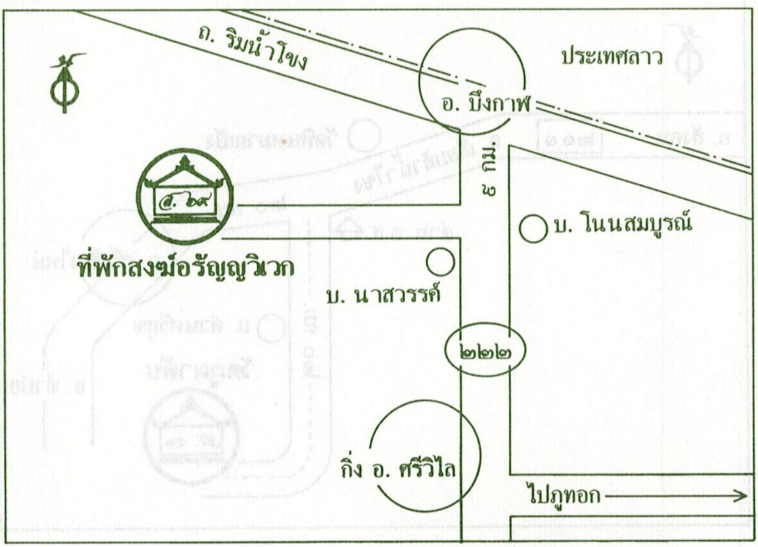
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน นาสวรรค์

หมู่ที่ ตำบล นาสวรรค์ อำเภอ บึงกาฬ

จังหวัด หนองคาย รหัสไปรษณีย์ ๔๓๑๔๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดภูผาดับ

สาขาที่

สาขาสำรองที่ ๔๑

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระถนอม ปญฺญาวโร พรรษา ๘

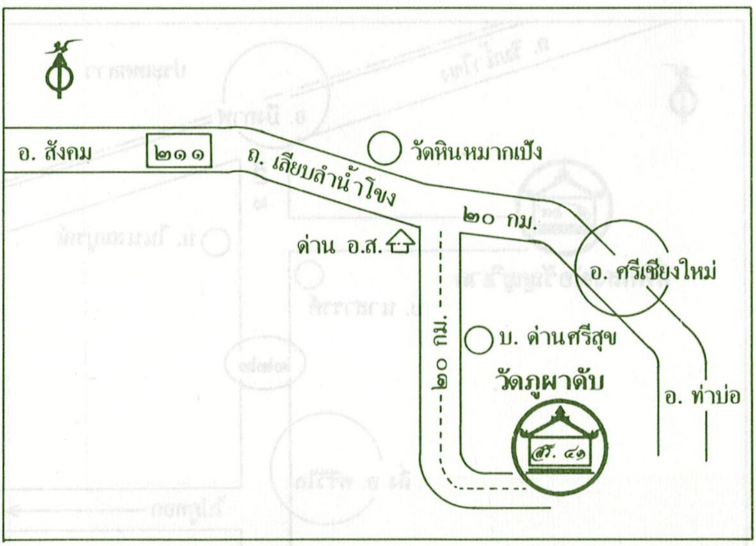
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ดงต้อง

หมู่ที่ ตำบล ผาตั้ง อำเภอ สังคม

จังหวัด หนองคาย รหัสไปรษณีย์ ๔๓๑๖๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

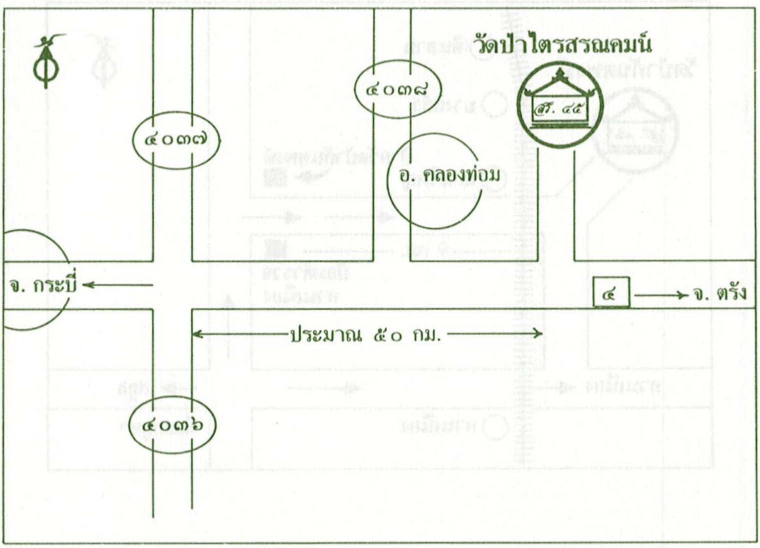
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าไตรสรณคมน์
สาขาที่
สาขาสำรองที่ ๔๕

เจ้าอาวาส:
พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์สุพร ฐิติโก
พรรษา ๑๖

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน ดินนา
หมู่ที่ ตำบล คลองพล อำเภอ คลองท่อม
จังหวัด กระบี่ รหัสไปรษณีย์ ๘๑๑๗๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่ากันตพงษ์

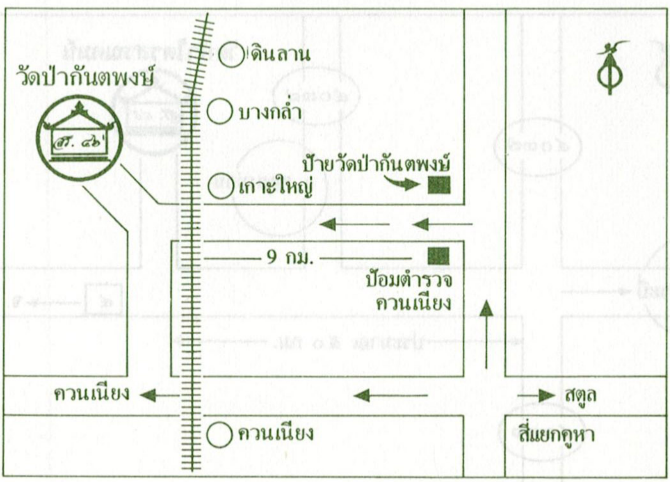
สาขาที่ สาขาสำรองที่ ๔๖

เจ้าอาวาส: พระอาจารย์สมศักดิ์ ตุลิตธมฺโม พรรษา ๑๑

ประธานสงฆ์: พรรษา

ที่อยู่: เลขที่ ถนน เกาะใหญ่ บ้าน เกาะใหญ่
หมู่ที่ ๘ ตำบล บางเหรียง อำเภอ ควนเนียง
จังหวัด สงขลา รหัสไปรษณีย์ ๙๐๒๒๐
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: สาขาที่

ที่พักสงฆ์พรรั้ง สาขาสำรองที่ ๔๘

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์สุนทร ทนฺตจิตฺโต พรรษา ๑๒

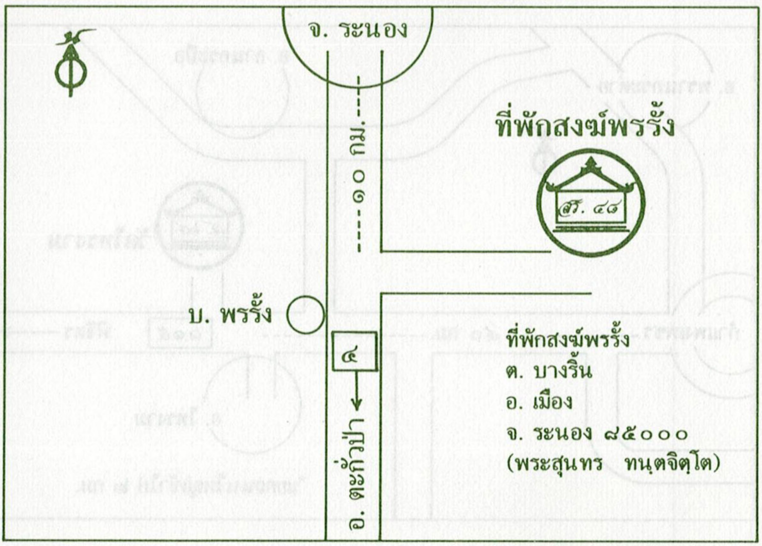
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน

หมู่ที่ ตำบล บางริ้น อำเภอ เมือง

จังหวัด ระนอง รหัสไปรษณีย์ ๘๕๐๐๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดไทรงาม สาขาที่ ๖๘

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์สง่า อฏฐาโน พรรษา ๗

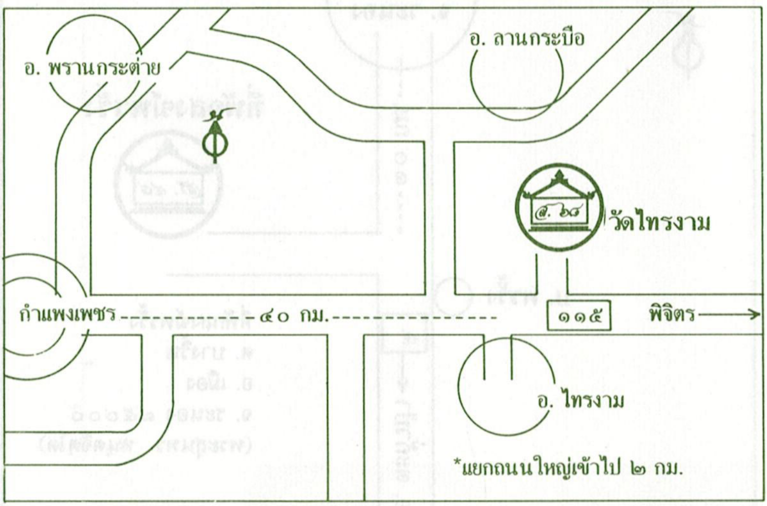
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน

หมู่ที่ ตำบล ไทรงาม อำเภอ ไทรงาม

จังหวัด กำแพงเพชร รหัสไปรษณีย์ ๖๒๑๕๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

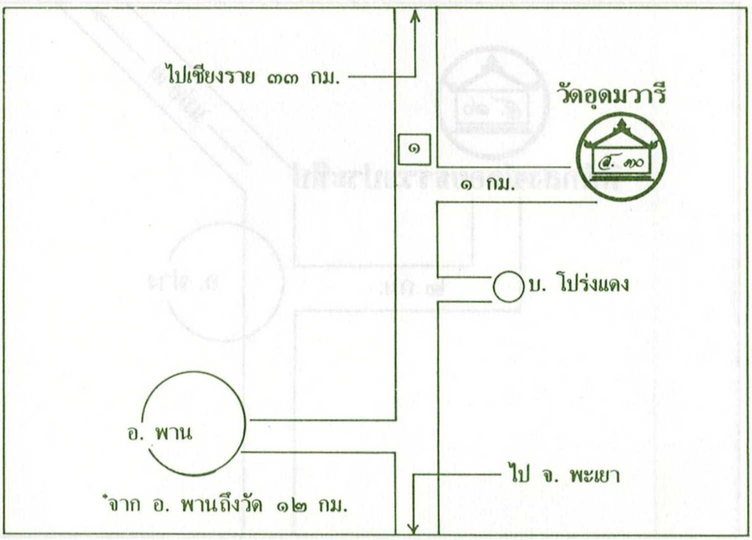
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดอุดมวารี　　　　สาขาที่ ๓๐
　　　　　　　　　　　　สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พระครูอุดมวีรวัฒน์　　　　พรรษา ๒๕
ประธานสงฆ์: (พระอาจารย์คูณ ติกฺขวีโร)　　พรรษา

ที่อยู่: เลขที่　　ถนน　　บ้าน โปร่งแดง
　หมู่ที่　　ตำบล ทรายขาว　　อำเภอ พาน
　จังหวัด เชียงราย　　รหัสไปรษณีย์ ๕๗๑๒๐
　โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: ที่พักสงฆ์ดอยธรรมประทีป สาขาที่ ๗๐

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์บัณฑิต เตชปุญฺโญ พรรษา ๑๔

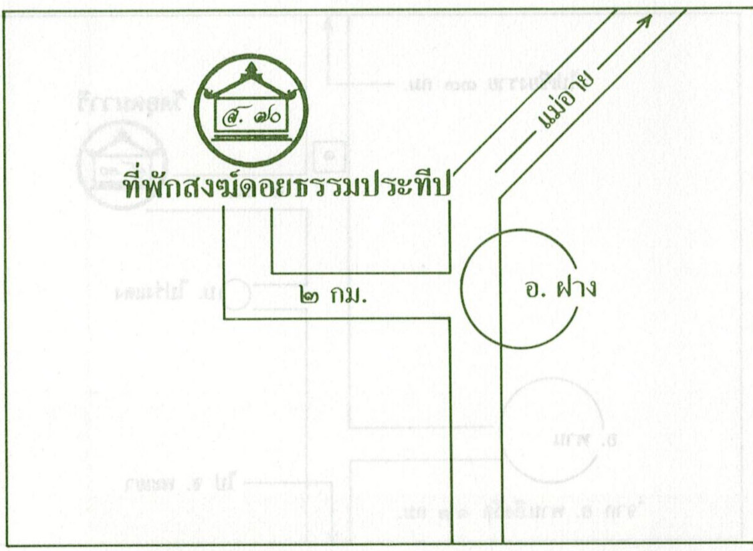
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน

หมู่ที่ ตำบล เวียง อำเภอ ฝาง

จังหวัด เชียงใหม่ รหัสไปรษณีย์ ๕๐๑๑๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดวังวิโมกข์

สาขาที่

สาขาสำรองที่ ๑๐

เจ้าอาวาส: พระอาจารย์ทนง กิตฺตปุญฺโญ พรรษา ๑๓

ประธานสงฆ์: พรรษา

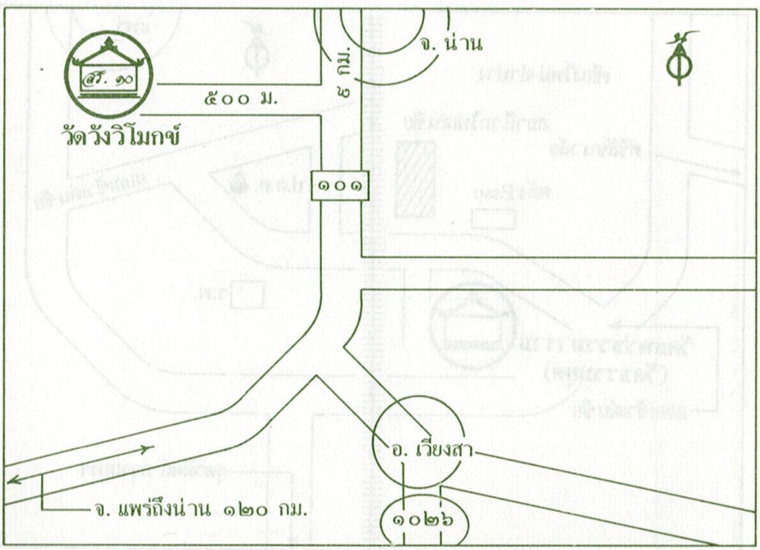
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน คอวัง

หมู่ที่ ตำบล ดู่ใต้ อำเภอ เมือง

จังหวัด น่าน รหัสไปรษณีย์ ๕๕๐๐๐

โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

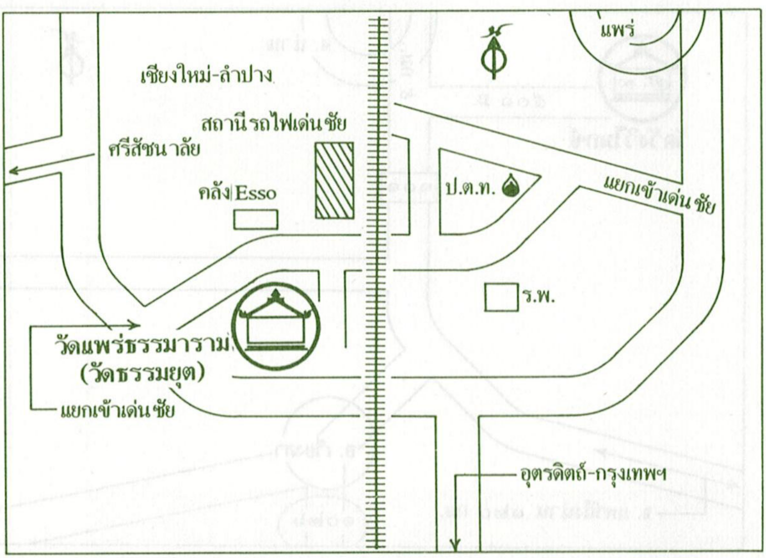

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ:	วัดแพร่ธรรมาราม (วัดธรรมยุต)	สาขาที่ สาขาสำรองที่
เจ้าอาวาส:	พระอาจารย์กัณหา สุขภาโม	พรรษา ๒๒
ประธานสงฆ์:		พรรษา

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน
หมู่ที่ ตำบล อำเภอ เด่นชัย
จังหวัด แพร่ รหัสไปรษณีย์
โทรศัพท์:

แผนที่โดยสังเขป

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: Auckland Buddhist Vihara สาขาที่ New Zealand
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พรรษา
ประธานสงฆ์: พรรษา

ที่อยู่: เลขที่ 29 ถนน Harris Road บ้าน
หมู่ที่ ตำบล อำเภอ Mt. Wellington
จังหวัด Auckland รหัสไปรษณีย์
โทรศัพท์: 595443

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: Bodhinyanarama Monastery สาขาที่ New Zealand

วัดโพธิญาณรามา สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: Viradhammo Bhikkhu พรรษา 18

ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ วีรธมฺโม พรรษา

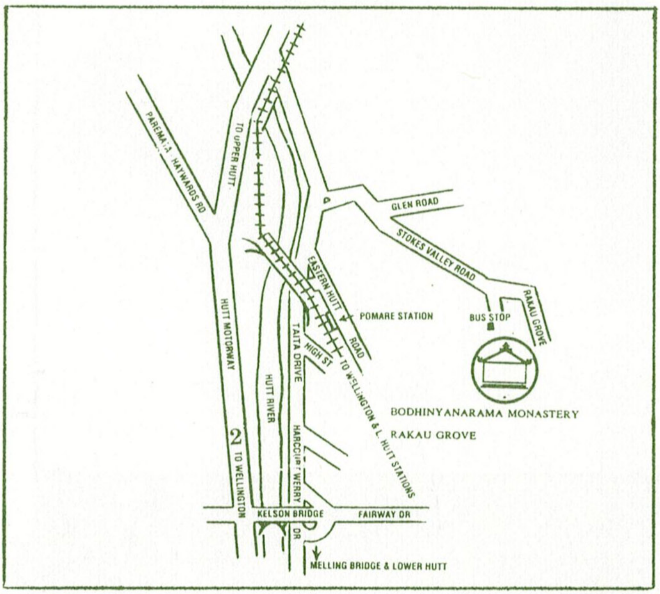
ที่อยู่: เลขที่ 17 ถนน Rakau Grove บ้าน

หมู่ที่ ตำบล Stokes Valley

จังหวัด Wellington รหัสไปรษณีย์

โทรศัพท์: 04 5637 193

แผนที่โดยสังเขป

ACCESS :

By road, Bodhinyanarama Monastery can be easily reached by driving up the Hutt motorway, turning off at Kelson Bridge, driving along the road parallel to the Hutt River, turning into Stokes Valley Road, driving to the top of this road where you will find Rakau Grove and the monastery.

By public transport there is a bus service to the top of Stokes valley. This service connects with the train service from Wellington. There are bus and train connections hourly on week-end requently on weekends.

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดธรรมปาละ สาขาที่ ประเทศสวิสเซอร์แลนด์

สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: อาจารย์ธีรธัมโม พรรษา ๑๕

ประธานสงฆ์: อาจารย์สุเมโธ พรรษา ๒๕

ที่อยู่: เลขที่ ถนน อัมวาลด์รันด์ บ้าน

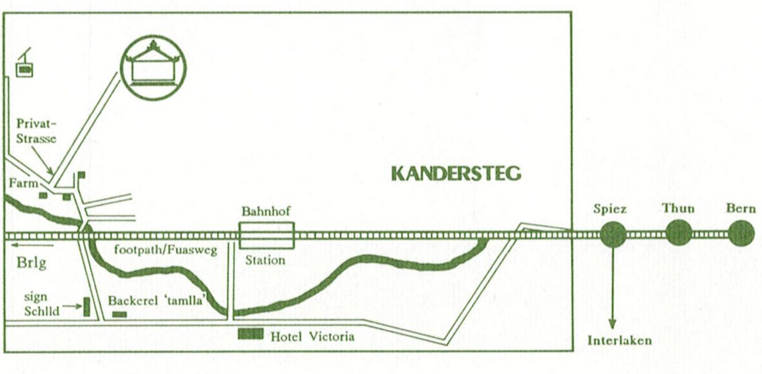
หมู่ที่ ตำบล คานเดอร์สเต็ก อำเภอ

จังหวัด เบินร์ รหัสไปรษณีย์ CH-3718

โทรศัพท์: 033/75 2100

แผนที่โดยสังเขป

DHAMMAPALA
Buddhistisches
Am Waldrand
CH-3718 KANDERSTEG
Switzerland
Tel. 033/75 21 00

การเดินทางไปวัด

โดยทางรถยนต์ หรือรถไฟ วัดธรรมปาละอยู่ห่างจากเมืองเบิร์น ๖๕ กิโลเมตร ทางรถไฟใช้เวลา ๑ ชั่วโมง รถไฟสาย Bern-Brig วัดอยู่ห่างจากสถานีรถไฟ Kandersteg ๑ กิโลเมตร กรุณาโทรศัพท์แจ้งล่วงหน้าเพื่อความสะดวกในการจัดที่พัก โทรศัพท์ 033 / 75 21 00

รถไฟเร็วสาย Bern-Brig ออกจากเบิร์น (ชานชาลาที่ ๕) เวลา ๒๒ นาทีหลังทุก ๆ ชั่วโมง ใช้เวลา ๑ ชั่วโมงจะถึงสถานี Kandersteg

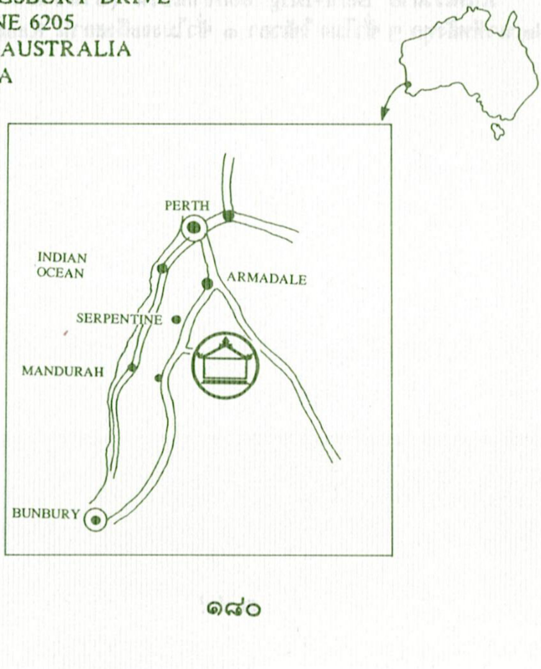
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ:	Bodhinyana Monastery	สาขาที่ Australia
	วัดโพธิญาณ	สาขาสำรองที่
เจ้าอาวาส:	Jagara Bhikkhu	พรรษา 21
ประธานสงฆ์:	พระอาจารย์ชาคโร	พรรษา ๒๑

ที่อยู่: ล็อตหนึ่ง, คิงสบุรี ไดรฟ์
หมู่ที่ ตำบล อำเภอ เซอร์เพ็นไทน์
จังหวัด เพิร์ธ รหัสไปรษณีย์ 6205
โทรศัพท์: (09) 5252420

แผนที่โดยสังเขป

BODHINYANA MONASTERY
LOT 1 KINGSBURY DRIVE
SERPENTINE 6205
WESTERN AUSTRALIA
AUSTRALIA

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: Dhammaloka Buddhist Centre at Perth — สาขาที่ AUSTRALIA
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: Ven. Ajahn Jagaro — พรรษา
ประธานสงฆ์: Dhammaloka — พรรษา ๗

ที่อยู่: เลขที่ 18-20 Nanson way ถนน Nollamaro
หมู่ที่ ตำบล W.Australia อำเภอ
จังหวัด รหัสไปรษณีย์
โทรศัพท์: (09) 3451711

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: SANTACITTA RAMA สาขาที่ ITALY
สาขาสำรองที่ AMARAVATI

เจ้าอาวาส: THANAVARO BHIKKHU พรรษา 13
ประธานสงฆ์: ASAN SUMEDHO พรรษา 25

ที่อยู่: VIA DEI CASALI 30 TRATTO บ้าน SANTACITTARAMA
ตำบล SEZZE ROMANO อำเภอ SEZZE ROMANO
จังหวัด LATINA รหัสไปรษณีย์ 04018
โทรศัพท์: 0773-88032

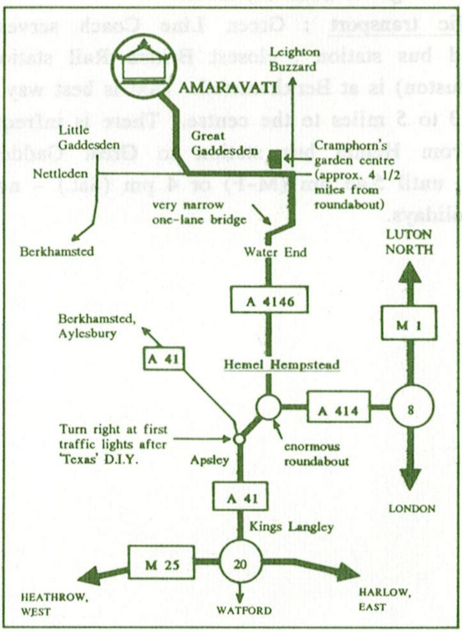
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: Amaravati Buddhist Monastery สาขาที่ England
(วัดอมราวดี) สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: Sumedho Bhikkhu พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ สุเมโธ พรรษา ๒๓

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน Great Saddesden
หมู่ที่ Hemel Hempstead
จังหวัด Hertfordshire รหัสไปรษณีย์ HP13BZ
โทรศัพท์: Little Gaddesden (0442) 842455

แผนที่โดยสังเขป

Amaravati is on the hill behind Great Gaddesden, a small eillage north of Hemel Hempstead, just off the A4146. To get to the centre by car :

from the M1, take the A414 at junction 8

from the M25, take the A41 at junction 20 (not 19) and make your way to Hemel Hempstead town centre, to the very large 'two-way' roundabout. You can get onto the A4146 (signposted Leighton Buzzard) there.

Public transport : Green Line Coach serves Hemel Hempstead bus station ; closest British Rail station (from London Euston) is at Berkhamsted. Taxi is best way to cover the final 3 to 5 miles to the centre. There is infrequent bus service from Hemel bus station to Great Gaddesden or Nettleden, until 5.45 pm (M-F) or 4 pm (Sat.) - no service Sun. or holidays.

สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าจิตตวิเวก สาขาที่ ENGLAND

CHITHURST FOREST MONASTERY

เจ้าอาวาส: AJAHN SUCITTO พรรษา ๑๘

ประธานสงฆ์: พรรษา

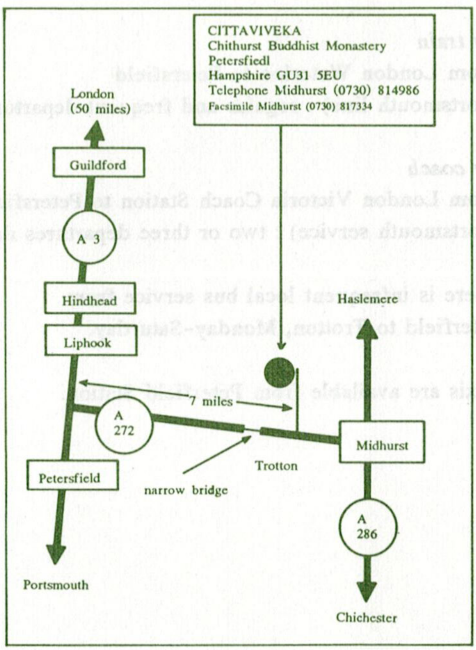
ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน CHITHURST

หมู่ที่ ตำบล อำเภอ PETERSFIELD

จังหวัด HAMPSHIRE รหัสไปรษณีย์ HANTSGU35EU

โทรศัพท์: (0730)_ 814986

แผนที่โดยสังเขป

Directions to Chithurst Buddhist Monastery

By car

The monastery is located approximately 50 miles south of the centre of London, off the main road (A3) from London to Portsmouth. Travelling south on the A3, turn left just before Petersfield, onto the A272. Seven miles along the A272, in the village of Troton, there is a narrow bridge with traffic lights. After the bridge, take the first left turn, down the lane signposted 'Chithurst'. The monastery entrance is about three-quarters of a mile up the lane, on the left.

By train

From London Waterloo to Petersfield
(Portsmouth line) : regular and frequent departures

By coach

From London Victoria Coach Station to Petersfield
(Portsmouth service) : two or three departures daily

There is infrequent local bus service from
Peterfield to Trotton, Monday-Saturday.

Taxis are available from Peterfield Station.

สาขาวัดหนองป่าพง

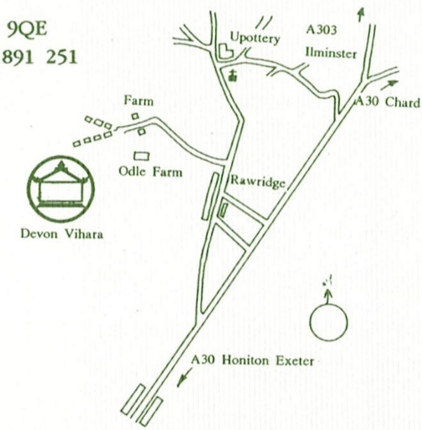
ชื่อ: Devon Vihara สาขาที่ England
วัดเดวันวิหาร สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: Santacitto Bhikkhu พรรษา 21
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ สันตจิตฺโต พรรษา

ที่อยู่: เลขที่ Odle Cottage
หมู่ที่ ตำบล Upottery อำเภอ Honiton
จังหวัด Devon รหัสไปรษณีย์ EX14 9QE
โทรศัพท์: (0404) 891251

แผนที่โดยสังเขป

The Devon Vihara
Odle Cottage
Upottery
Honiton
Devon EX14 9QE
Tel : (0404) 891 251

COMING FROM THE NORTH

After the junction where the A303 merges with the A30, take the right turn to Upottery. At Upottery, turn left at the church towards Rawridge. Just before reaching the first houses at Rawridge there is a turning on the right signposted "No Through Road." The Vihara is about a mile along this road.

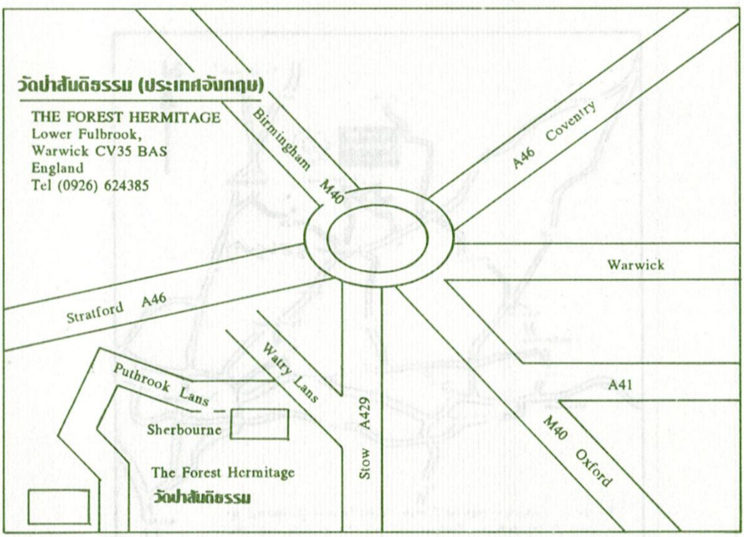
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: วัดป่าสันติธรรม สาขาที่ England
สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: พระอาจารย์ เขมธัมโม พรรษา ๒๑
ประธานสงฆ์: พรรษา

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน Lower Fulbrook
หมู่ที่ ตำบล อำเภอ Warwick
จังหวัด Warwickshire รหัสไปรษณีย์ CV35 8AS
โทรศัพท์: 0926 624385

แผนที่โดยสังเขป

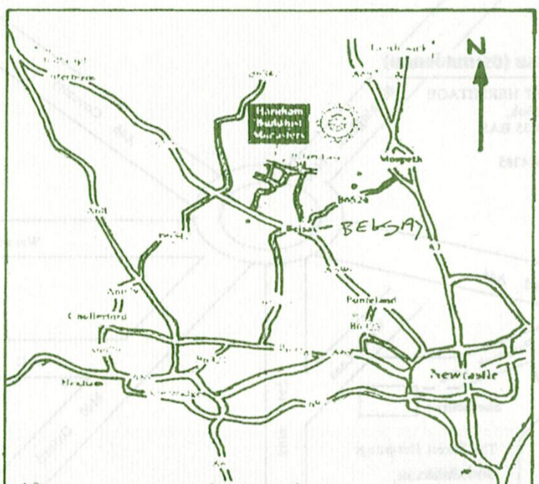
สาขาวัดหนองป่าพง

ชื่อ: Harnham Buddhist Monastery สาขาที่ England
วัดฮาร์นัมวิหาร สาขาสำรองที่

เจ้าอาวาส: Mumindho Bhikkhu พรรษา
ประธานสงฆ์: พระอาจารย์ มุนินโท พรรษา ๑๘

ที่อยู่: เลขที่ ถนน บ้าน
หมู่ที่ ตำบล Harnham อำเภอ Belsay
จังหวัด Nothumberland รหัสไปรษณีย์ NE200HF
โทรศัพท์: Belsay (0661) 881612

แผนที่โดยสังเขป

GETTING :

Local buses from Newcastle to Harnham :
(from stand E. Eldon Square bus concourse)

Weekdays : 9.10s*, 14.00s*, 15.00s*, 17.15bv, 17.45b
Saturday : 17.15s or b, 17.25b
Sunday : no service
Key to Bus companies : s = Snaiths, b = Blue Bus,
v = Vasey's, *Schooldays only

The buses stop by request at the bottom of the lane to Harnham. From the drop-off point there is a short walk of about 1/2 mile to the monastery, on the top of the hill

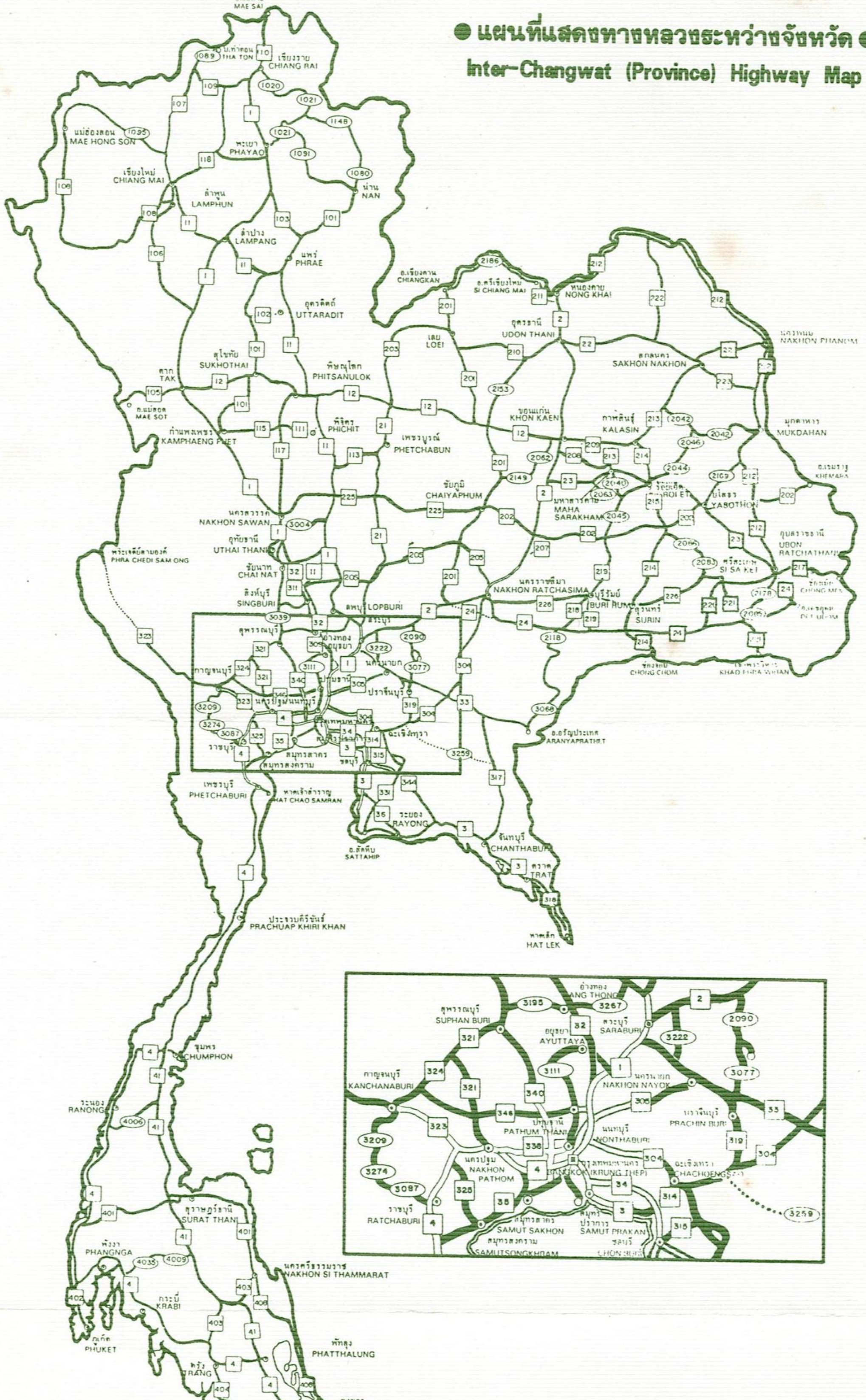
รายนามผู้อุปถัมภ์และสนับสนุนการพิมพ์

พระอาจารย์ จันดี กนฺตสาโร
ดร.พญ.อมรา มลิลา

คุณกมลทิพย์ ชุ่มอินทรจักร และครอบครัว
คุณงามเฉิด หอรัตนชัย ครอบครัว และญาติ
คุณชินเวศ สารสาส และครอบครัว
คุณดวงจิตต์ สุริยะโชติ
คุณตุ่นแก้ว มหาวรรณ และญาติมิตร
คุณธนิน บุษราคัมวงษ์ และครอบครัว
ดร.ปกรณ์ อดุลพันธุ์ ครอบครัว และญาติ
คุณปัถมา อัศดรนิธิ
ด.ญ.ปิยภา รอบกิจ และบิดามารดา
คุณพาชื่น อธิสุข และญาติมิตร
คุณไพลิน รังสิกวนิช และญาติมิตร
คุณภควัต โกวิทวัฒนพงศ์ และครอบครัว
คุณภูมิจิต เกษมทรัพย์
คุณยุวเรศ เกลียวปฏินนท์
คุณรัชนี รังสิกวนิช และญาติมิตร
คุณวรรณวิไล พงษ์เภตรา
คุณวิจิตร-คุณกิระนันท์ สุพินิจ
คุณศิรินทร์ วิสุทธากุล และครอบครัว
เจ้าศรีรัตน์ ณ ลำปาง และญาติ
คุณสันติ หอกิตติกุล
คุณสินี คงสิริ ครอบครัว และญาติมิตร
คุณสุดจิตต์ บุณยโสภณ และครอบครัว
คุณเสวย เกตุนาค และครอบครัว
คุณหัทยางค์ เชยโอนะนันท์
เจ้าหน้าที่หอรัตนชัยการพิมพ์ทุกท่าน
และ
สาธุชนผู้ใจบุญ

● แผนที่แสดงทางหลวงระหว่างจังหวัด ●

Inter-Changwat (Province) Highway Map

ผู้มีจิตศรัทธา
ร่วมกันจัดพิมพ์
เพื่อเป็นธรรมบรรณาการ
เพื่อเผยแพร่

ไม่จำหน่าย

ท่านที่สนใจหนังสือนี้โปรดติดต่อได้ที่

วัดสวนอัมพวัน บ้านช่องมะเฟือง

ตำบลหนองรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
รหัสไปรษณีย์ ๒๐๐๐๐

พิมพ์ที่
หอรัตนชัยการพิมพ์
๓๓/๒๘ ซอยเพชรบุรี ๕ เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทร. ๒๑๕๙๖๘๑-๒ โทรสาร ๒๑๖๙๔๖๕